

Vad ska folkhögskolan vara?

Olika bilder av folkhögskolans form och innehåll

MATS WINGBORG

arenaidé

MATS WINGBORG är skribent och utredare med inriktning på arbetsmarknad- och utbildningsfrågor. Han har skrivit en rad utredningar, rapporter och böcker på dessa teman, bland annat åt svensk fackföreningsrörelse och Arena. Mats Wingborg skrivit en tidigare rapport om folkhögskolornas ställning ”En orättvis bildningspolitik” (Arena Idé m.f.l. 2014).

VAD SKA FOLKHÖGSKOLAN VARA?

Olika bilder av folkhögskolans form och innehåll

© Mats Wingborg, Arena Idé, 2016

Rapporten kan laddas ner från www.arenaide.se/rapporter

Foto omslag: Wikimedia Commons

INNEHÅLL

<i>Förord</i>	5
<i>1. Sammanfattning</i>	6
<i>2. Bakgrund</i>	8
<i>3. Metod</i>	9
<i>4. Sammanfattning av förslaget från Folkbildningsrådet</i>	11
<i>5. Rörelsefolkhög- skolornas remissvar</i>	17
<i>6. Landstingsfolkhög- skolornas remissvar</i>	56
<i>7. Resultat av analysen av remissvaren</i>	64

FÖRORD

Den här rapporten har tillkommit på initiativ av tolv rörelsefolkhögskolor. Den är ett uttryck för en oro över att folkhögskolans institutioner är på väg att omforma svensk folkhögskola och försvaga banden till folkrörelserna och det civila samhället.

Sverige har ett väl utvecklat civilsamhälle, där folkrörelserna utgör en betydande del. De är tillsammans en grundpelare i vår demokrati. En av de institutioner som möjliggör att detta civilsamhälle kan fortleva och utvecklas är folkhögskolan.

Folkhögskolan kan beskrivas som det civila samhällets skolform. Merparten av skolorna är rörelsedrivna och utgör en självklar del av civilsamhället. Därutöver finns ett mindre antal landstingsfolkhögskolor, men dessa utgör undantag i folkhögskolevärlden.

Den tyska sociologen Jürgen Habermas gör en uppdelning av samhället i livsvärld och systemvärld. De civila samhällets institutioner ingår i livsvärlden, medan stat och marknad är en del av systemvärlden. Habermas visar hur systemvärlden tenderar till att kolonisera och ta över livsvärlden. De hotar ytterst att undergräva väsentliga delar av det pluralistiska och demokratiska samhället. Även i den här rapporten står det civila samhället och livsvärlden i fokus. En kärnpunkt är att många rörelsefolkhögskolor menar att det nya förslaget till regler för statsbidrag kommer att inskränka i det civila samhällets frihet.

Vi hoppas att den här rapporten kan stämma till eftertanke bland politiskt ansvariga. Och att den kan leda till kloka beslut som uppmuntrar och möjliggör att folkhögskolorna kan verka som det civila samhällets arena.

JOAKIM HJELM,
skolchef för Arbetarrörelsens folkhögskolor i Göteborg och Viskadalen

1. SAMMANFATTNING

- Det existerar stora skillnader mellan rörelsefolkhögskolorna och landstingsfolkhögskolorna (eller andra offentligt ägda) när det gäller bedömningen av FBR:s förslag till nytt statsbidrag. Skillnaden handlar framför allt om frågor som rör civilsamhällets kopplingar till folkhögskolorna.
- Rörelsefolkhögskolorna uttrycker genomgående en hård kritik av FBR:s förslag. Landstingsfolkhögskolorna har till en del också kritiska synpunkter, men den är av mer teknisk natur och inte lika skarp i formuleringarna.
- En fjärdedel av de rörelsefolkhögskolor som svarat på remissen från FBR avfärdar förslaget i sin helhet och/eller vill skicka det på återremiss. Kritiken från landstingsfolkhögskolorna är inte lika hård. Ingen av landstingsfolkhögskolorna anser att förslaget bör återremitteras.
- Rörelsefolkhögskolorna är långt mer kritiska än landstingsfolkhögskolorna till remissförfarandet. Många rörelsefolkhögskolor anser att förslaget från FBR är dåligt genomarbetat, att det saknar motiveringar och analys, att sammanställningen av enkäten ger en felaktig bild av folkhögskolornas uppfattning (genom att alternativen tillstyrker och tillstyrker delvis slås samman) samt att FBR:s förslag kommer vid fel tidpunkt.
- Många rörelsefolkhögskolor fruktar att FBR:s förslag ska försvåra arbetet med att stärka folkrörelserna. Kritiken går ut på att detaljregleringen i FBR:s förslag hamnar i strid med hur folkrörelser/huvudmän vill använda sina folkhögskolor. Denna kritik är formulerad utifrån rörelsefolkhögskolornas specifika uppdrag att bidra till ett starkt civilt samhälle och därigenom till ett demokratiskt samhälle.
- Rörelsefolkhögskolornas demokratikritik går i huvudsak ut på att huvudmännen och folkhögskolorna själva måste få ett stort utrymme för att bestämma omfattningen av olika typer av kurser, rekryteringen av deltagare, användningen av utbildade lärare kontra ideella ledare, användningen av praktik etc. En ökad statlig detaljreglering av folkhögskolorna riskerar att fjärma innehållet från de behov som finns inom folkrörelserna. Några rörelsefolkhögskolor menar att FBR:s förslag till ökad reglering vittnar om en misstro mot folkhögskolorna.
- En kärnfråga är synen på anställningar. Enligt FBR:s förslag kan ideella ledare högst utgöra tio procent på allmän kurs och profilkurs. Det skulle, enligt flera rörelsefolkhögskolor, vara ett dråpslag mot det civila samhällets vars arbete i huvudsak bygger på de ideella ledarnas och de ideellt förtroendevaldas engagemang.
- Flera rörelsefolkhögskolor menar att FBR:s förslag hotar att förvandla folkhögskolorna till ett "komvux", bland annat på grund av kravet att 90 procent av lärarna ska vara anställda.
- Många rörelsefolkhögskolor är kritiska till FBR:s förslag om att minska ersättningen till korta kurser. Rörelsefolkhögskolorna menar att de korta kurserna ofta fyller en viktig funktion för utbildning av medlemmar och förtroendevalda inom folkrörelserna.
- Många rörelsefolkhögskolor fruktar också att en ökad detaljreglering ska försvåra det pedagogiska arbetet. Några av rörelsefolkhögskolorna menar att FBR:s förslag står i motsättning till god folkbildning.

• Flera rörelsefolkhögskolor menar också att FBR:s förslag hotar folkhögskolornas internatform genom att gynna folkhögskolor med stor allmän kurs men utan internat. Flera av dessa kritiska rörelsefolkhögskolor framhåller att internatfolkhögskolorna fyller en specifik funktion. Några av kritikerna efterlyser ett särskilt internatbidrag.

• Ovanstående kritik lyser på det stora hela med sin frånvaro från landstingsfolkhögskolorna. Visserligen finns flera landstingsfolkhögskolor som också är kritiska till delar av FBR:s förslag till ökad reglering, men denna kritik kopplas inte till frågan om hur civilsamhället ska kunna stärkas. Landstingsfolkhögskolornas kritik grundar sig i stället på att vissa av FBR:s förslag kommer i konflikt med skolornas nuvarande praxis samt att FBR:s förslag uppfattas som otydliga. Särskilt många landstingsfolkhögskolor är kritiska till en 18-årsgräns för alla studier vid folkhögskolor. Flera landstingsfolkhögskolor har också kritiska synpunkter på kravet att lärare ska vara anställda, att högst 15 procent av studietiden ska utgöras av praktik, att studievägledning och kurativ verksamhet ska bli obligatorisk, att distansstuderande ska behöva besöka folkhögskolorna, att folkhögskolorna ska vara en fysisk plats, att kraven på dokumentation ska öka etc.

• På en punkt finns en kritik som kommer från en del landstingsfolkhögskolor men inte från några rörelsefolkhögskolor. Det handlar om att några landstingsfolkhögskolor anser att det är oklart vad det betyder att folkhögskolorna ska styras demokratiskt. Dessa landstingsfolkhögskolor önskar att FBR preciserar sina skrivningar.

• Rörelsefolkhögskolorna är vidare genomgående mer oroliga än landstingsfolkhögskolorna för att FBR:s förslag ska innebära ökade kostnader och lägre statsbidrag. Av kommentarerna i remissvaren framgår att rörelsefolkhögskolorna oftare än landstingsfolkhögskolorna upplever att ekonomin är pressad.

• Flera rörelsefolkhögskolor är kritiska till att FBR inte förslagit att rörelsefolkhögskolorna ska kompenseras för den möjlighet att dra av moms som landstingsfolkhögskolorna har men inte rörelsefolkhögskolorna.

2. BAKGRUND

Den 27 januari 2016 skickade Folkbildningsrådet ut förslaget ”Statsbidrag till folkhögskolor – Villkor och fördelningskriterier” på remiss till folkhögskolorna med flera. Förslaget innebar flera förändringar av på vilka grunder statsbidraget till folkhögskolor ska fördelas. Flera av förslagen får direkta konsekvenser för folkhögskolornas kursupplägg, styrningen av verksamheten, rekrytering av deltagare, kopplingen till huvudmän etc.

Sammantaget har 97 remissvar kommit in till Folkbildningsrådet från folkhögskolorna. I flera fall har flera folkhögskolor lämnat in gemensamma remissvar, vilket betyder att remissvaren representerar en mycket hög andel av landets totalt 154 folkhögskolor.

Remissvaren till Folkbildningsrådet utgör ett unikt offentligt material för att analysera hur folkhögskolorna uppfattar sina villkor och sitt uppdrag. Dessa remissvar är det centrala källmaterialet för den här studien. Studien bygger i huvudsak på en analys av innehållet i svaren.

Folkbildningsrådet har gjort en egen sammanställning av remissvaren som i huvudsak bygger på de förkryssade alternativen där folkhögskolorna stödjer eller avvisar förslagen (mer om detta senare). Denna studie bör inte betraktas som en alternativ sammanställning av remissvar, här är syftet vidare, att även sätta ljuset på de grundläggande betingelserna för folkhögskoleverksamheten och inte enbart fokusera på ett antal konkreta förslag.

3. METOD

Av landets folkhögskolor drivs 112 av folkrörelser och 42 av landsting (eller på annat sätt av offentlig ägare). Successivt har antalet folkhögskolor blivit större, från 1991 till 2016 ökade antalet från 125 till 154 stycken. Utöver de 154 folkhögskolorna finns ungefär lika många filialer. De ekonomiska villkoren för rörelsefolkhögskolorna och landstingsfolkhögskolorna skiljer sig åt, något som rapportförfattaren granskat i en tidigare rapport, ”En orättvis bildningspolitik” (Arena Idé, m.f.l. 2014).

Som nämnts ovan kan folkhögskolorna antingen vara drivna av folkrörelser eller av landsting m.m. I en del avseenden skiljer sig betingelserna för dessa kategorier av folkhögskolor från varandra. Huruvida det finns sådana skillnader är en central aspekt i denna studie. I analysen har remissvaren från rörelsefolkhögskolor respektive landstingsfolkhögskolor sorterats i två grupper och svaren från grupperna jämförts med varandra. Några enstaka offentligt ägda folkhögskolor har inte landsting som huvudmän men har även dessa insorteras under rubriken landstingsfolkhögskolor.

Som nämnts ovan bygger denna studie på innehållet i de remissvar som folkhögskolor har lämnat till Folkbildningsrådet med anledning av förslaget ”Statsbidrag till folkhögskolor – Villkor och fördelningskriterier”. I remissvaren har folkhögskolornas dels kryssat för vad de anser om olika förslag, där alternativen varit tillstyrker, tillstyrker delvis och avslår, dels kommenterat de olika förslagen och helheten av förslagen. Denna studie bygger helt på folkhögskolornas kommentarer, endast där finns de analytiska resonemang som är av intresse i detta sammanhang.

Folkhögskolorna har samtidigt haft möjlighet att själva avgöra om de vill lämna skriftliga kommentarer i remissvaren utöver de förkryssade alternativen. I de absolut flesta remissvaren finns skriftliga kommentarer, men inte i alla. Det betyder att det inte går att räkna hur stor andel av folkhögskolorna som anser olika saker utifrån de skriftliga kommentarerna, samtidigt är de skriftliga kommentarerna så omfattande att de kan bilda underlag för att peka på tendenser. Eller uttryckt på annat sätt, denna studie har framför allt en kvalitativ inriktning, även om det också går att dra några kvantitativa slutsatser.

Av de remissvar som kommit till Folkbildningsrådet har 80 kommit från rörelsefolkhögskolor och 17 från landstingsfolkhögskolor m.m. men det har varit särskilt vanligt att remissvaren från landstingsfolkhögskolor är skrivna av flera skolor tillsammans; dessa remissvar representerar följaktligen en större grupp av landstingskolor. Synpunkterna från rörelsefolkhögskolorna är över huvud taget mer långtgående och utförliga. En sammantagen konsekvens är att kommentarerna från rörelsefolkhögskolor är betydligt mer omfattande än kommentarerna från landstingsfolkhögskolor. Detta återspeglar sig också i utformningen av den här studien.

I folkhögskolornas skriftliga kommentarer tas en mängd frågor upp och allt behandlas inte i denna sammanställning, men ambitionen har varit att täcka de frågor som oftast kommenteras. I stort sett har metoden varit att citera vad folkhögskolorna anser i de mest omdiskuterade frågorna. Antalet citat är en indikation på hur många folkhögskolor som lyft frågan, även om inte sammanställningen gör anspråk på att vara heltäckande, men totalt sett handlar det om 241 citat från remisser skrivna av rörelsefolkhögskolor och 47 citat från remisser skrivna av landstingsfolkhögskolor. Alla citat är i sin tur insorterade i olika ämnesområden. I några fall skulle ett och samma citat kunna sorteras under flera olika rubriker. Det gäller i synnerhet citat med synpunkter av mer överordnad karaktär. I de fallen har författaren valt en kategorisering.

När olika citatområden återges har principen varit att åtminstone i grova drag lyfta fram det viktigaste först – och med viktigast menas helt enkelt de frågor som folkhögskolorna oftast har kommenterat. Rubrikerna för citatområdena för rörelsefolkhögskolorna respektive landstingsfolkhögskolorna skiljer sig åt beroende på vad dessa grupper av folkhögskolor själva betonar.

Sammantaget är grundmaterialet omfattande vilket gör att det går att dra slutsatser på starka grunder. Det gäller i synnerhet i de fall där väldigt många folkhögskolor gjort skrivningar med likartat innehåll och i de fall där det finns återkommande skillnader i svar från rörelsefolkohögskolor respektive landstingsfolkohögskolor.

Upplägget på studien är att Folkbildningsrådets förslag återges i en sammanfattning, därefter återges citaten uppdelade i ett kapitel för rörelsefolkohögskolor och ett för landstingsfolkohögskolor. Till sist följer ett analytiskt kapitel där slutsatserna av studien presenteras.

Citaten från folkohögskolornas remissvar är i princip ordagrant återgivna, men författaren har i vissa fall rättat stavfel och grammatiska fel.

4. SAMMANFATTNING AV FÖRSLAGET FRÅN FOLKBILDNINGSRÅDET

Villkor för utbildningsformen folkhögskola. Folkhögskolan ska:

- Dokumentera och ge tydlig information om den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten.
 - Lämna de uppgifter som Folkbildningsrådet begär för att kunna fullfölja sitt myndighetsuppdrag.

Statsbidrag:

- Mottagare av statsbidrag för folkhögskola kan endast vara en av Folkbildningsrådet godkänd juridisk person.
 - Förändring av juridisk person, styrande organisation och stadgar ska godkännas av Folkbildningsrådet.
 - Genomför samma juridiska person verksamhet vid flera av Folkbildningsrådets godkända folkhögskolor, ska varje folkhögskola uppfylla villkoren.
 - Folkhögskolor som tillsammans med andra verksamheter ingår i gemensam juridisk person ska tydligt särredovisas ekonomiskt, såväl som organisatoriskt.

Organisatoriska villkor. Folkhögskolan ska ha:

- en ansvarig styrelse
 - en demokratiskt styrd organisation
 - en organisationsform som inte är vinstutdelande
 - en fysisk plats, där rektor och lärare finns samt där verksamhet bedrivs
 - rektor som är anställd vid folkhögskolan
 - lärare som är anställd vid folkhögskolan
 - en lärartäthet som motsvarar lägst 1,8 årslärartjänster per 1000 deltagarveckor rapporterad verksamhet

Anordnarskap. I anordnarskapet ingår hela ansvaret för:

- planering, kursledning, genomförande, uppföljning och kvalitetssäkring av den pedagogiska verksamheten
 - information om och marknadsföring av folkhögskolans verksamhet samt rekrytering av deltagare
 - deltagarnas studiesituation och rättigheter
 - utfärdande av behörighet, studieomdömen och intyg
 - vid samverkan som rör allmän kurs och profilkurs ska samverkansavtal upprättas där folkhögskolans ansvar för anordnarskapet tydliggörs

Kvalitetssäkring. Folkhögskolan ska ha ett dokumenterat system för:

- kvalitetssäkring av kurser och kursplaner, antagning och urval samt omdömessättning och utfärdande av behörigheter
 - etik- och gränsdragningsarbete
 - internkontroll baserad på risk- och väsentlighetsanalys
 - kompetensutveckling för den pedagogiska personalen

Folkhögskolan ska genomföra:

- en årlig revision utförd av godkänd revisor som omfattar uppföljning av folkhögskolans folkbildningsverksamhet kopplat till villkoren för statsbidraget

Verksamhetsvillkor. Grundläggande villkor. Folkhögskolan ska säkerställa att:

- deltagarna fyllt 18 år senast under det kalenderår kursen börjar
 - undervisningen är avgiftsfri
 - folkhögskolan har en studeranderättslig ordning som tar till vara de studerandes intressen
 - folkhögskolans personal följer offentlighets- och sekretesslagen
 - det finns organiserade former för studerandeflytande
 - deltagarna, före kursstart, ges information om studeranderättslig ordning, former för deltagarinflytande, obligatoriska kostnader, vilka behörigheter allmän kurs kan leda fram till samt om kursen berättigar till studieomdöme
 - varje allmän kurs och profilkurs har minst en huvudansvarig lärare som är anställd vid anordnande folkhögskola
 - merparten av undervisningen i allmän kurs och profilkurser ska utföras av lärare som är anställd vid folkhögskolan
 - den verksamhet som rapporteras som underlag för studiebidrag får högst uppgå till 125 procent av ingångsvärdet
 - högst 15 procent av kurstiden i allmän kurs och profilkurser är praktik eller arbetsplatsförlagda studier
 - deltagarna i allmän kurs och profilkurser ges tillgång till studie- och yrkesvägledning
 - deltagarna i allmän kurs och profilkurser ges tillgång till kurativt stöd

Allmän kurs

Allmän kurs är främst avsedd för deltagare som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning.

Allmän kurs ska:

- årligen utgöra minst 15 procent av folkhögskolans rapporterade deltagarveckor
 - omfatta minst 30 veckors heltidsstudier eller motsvarande omfattning av deltid
 - bedrivs på grundskole- eller gymnasienivå
 - under minst halva kurstiden bestå av behörighetsgivande ämnen till högskola och/eller yrkeshögskola
 - benämnas allmän kurs i all information

Profilkurs

En profilkurs ska omfatta minst 15 kursdagar.

Kort kurs

Korta kurser ska omfatta minst en dag och högst 14 dagar samt ha minst fem deltagare.

Distanskurser

Allmän kurs och profilkurs kan ges på distans. För distanskurser gäller samma villkor som för allmän kurs och profilkurser. Särskilt viktigt är att distanskurser innehåller

- planerat lärande och samarbete mellan deltagarna
- planerat lärande och samarbete mellan deltagare och lärare
- möten vid folkhögskolans fysiska plats

Kulturprogram. Folkhögskolans kan anordna kulturprogram för andra än folkhögskolans deltagare och anställda. För kulturprogram gäller att

- publiken är minst fem personer förutom folkhögskolans deltagare och anställda
 - omfattningen maximalt kan uppgå till 100 deltagarveckor. Ett kulturprogram är värt två deltagarveckor

Behörighet och intyg.

- För deltagare i allmän kurs på gymnasienivå ska folkhögskolan årligen utfärda intyg om behörighet i enskilda ämnen samt utfärda intyg om behörighet till högskolestudier respektive yrkeshögskolestudier för samtliga deltagare som har fullgjort allmän kurs på gymnasienivå
 - För deltagare i allmän kurs på grundskolenivå ska folkhögskolan årligen utfärda intyg som inhämtade kunskaper motsvarande grundskola
 - För deltagare i profilkurs ska folkhögskolan utfärda intyg, då kursen har avslutats.

Folkhögskolan ska

- upprätta en studieplan för varje deltagare i allmän kurs
 - varje år utfärda intyg om inhämtade kunskaper för samtliga deltagare inom allmän kurs
 - arkivera utfärdade intyg och behörighet för deltagare i allmän kurs och profilkurser för framtida behov

Studieomdömen

Studieomdömen ska ges inom allmän kurs på gymnasienivå. Folkhögskolan avgör vilka allmänna kurser på grundskolenivå som ska berättiga till omdöme. Studieomdömet är en sammanfattande bedömning av deltagarnas studieförmåga.

Folkhögskolan ska

- varje år sätta studieomdömen för samtliga deltagare på allmän kurs
 - utfärda studieomdömen för samtliga deltagare på allmän kurs på gymnasienivå, som uppnått omfattningskravet för högskolestudier respektive yrkeshögskolestudier
 - sätta studieomdömen i enlighet med Folkbildningsrådets anvisningar
 - informera deltagare om de grunder som tillämpas vid omdömessättning
 - arkivera utfärdade omdömen för deltagare i allmän kurs för framtida behov

Verksamhetens inriktning. Folkhögskolan ska

- arbeta med inkludering utifrån de sju diskrimineringsgrunderna
 - arbeta med jämställdhetsintegrering
 - arbeta för att särskilt nå deltagare som är kortutbildade, utrikes födda eller som har en funktionsnedsättning
 - arbeta med digital kompetens för deltagare och pedagogisk personal

Verksamhet som inte är statsbidragsberättigad

Verksamhet där statsbidrag ur folkbildningsanslaget inte används kan heller inte rapporteras som statsberättigad verksamhet. Statsbidrag kan inte användas till

- verksamhet som utgör en föreningsordinarie, intern eller organisatorisk verksamhet
 - organisationsstöd
 - verksamhet med kommersiellt syfte
 - verksamhet som annan myndighet eller organisation har finansieringskrav för

- vård och rehabilitering
- verksamhet som ingår i personalutbildning eller kompetensutveckling av egen eller annans personal
- verksamhet som tillkommit på uppdrag
- enskild träning/tävling utan lärare

Fördelningskriterier för statsbidraget

Statsbidraget fördelas i form av

- Organisationsbidrag: 6 procent
- Verksamhetsbidrag: 80 procent
- Stöd till kortutbildade: 4 procent
- Tillgänglighetsbidrag: 8 procent
- Språkligt stöd: 2 procent

Organisationsbidrag

Alla folkhögskolor tilldelas ett lika stort belopp i organisationsbidrag. Detta är avsett att täcka kostnader för administration och andra insatser som ska genomföras oberoende av verksamhetsomfattning.

Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidraget baseras på antalet deltagarveckor. Folkbildningsrådet fastställer årligen ett ingångsvärde för respektive folkhögskola samt ersättningsnivån per deltagarvecka. Bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser.

En folkhögskola som under ett verksamhetsår inte når upp till sitt ingångsvärde får sitt verksamhetsbidrag reducerat. Folkhögskolan behåller sitt ingångsvärde ytterligare ett år. Om volymminskningen kvarstår i två år reduceras ingångsvärdet.

En folkhögskola som genomför verksamhet över sitt fastställda ingångsvärde erhåller inte med automatik ett högre ingångsvärde. Folkbildningsrådet tar varje år ställning till hur återlämnade och extra resurser ska fördelas.

5 procent av tillgängligt verksamhetsbidrag ska prövas för eventuell omfördelning årligen.

Medel kan också avsättas för gemensamma insatser för folkhögskolorna. Folkbildningsrådets styrelse beslutar då efter samråd med medlemsorganisationerna om det gemensamma arbetsinriktning.

Stöd till korttidsutbildade. Ett förhöjt bidrag ges för insatser gällande korttidsutbildade. Avsikten är att möta statens tredje syfte för folkbildningen, att bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja utbildningsnivån.

Tillgänglighetsbidrag

Tillgänglighetsbidraget avser merkostnader för utökad lärartäthet vid pedagogiska insatser för deltagare med funktionsnedsättning enligt Socialstyrelsens definition. Det söks årligen utifrån dokumenterade merkostnader.

Folkhögskolan ska

- finansiera merkostnader inom det ordinarie verksamhetsbidraget motsvarande en halv årslärartjänst
 - dokumentera hur folkhögskolan konstaterat att deltagarna har en funktionsnedsättning
 - informera deltagare som utgör grund för tillgänglighetsbidrag att de har rätt till stöd i studiesituationen och inflytande över planeringen av detta
 - upprätta ett policydokument för tillgänglighetsarbetet

Språkligt stöd

Ett förhöjt bidrag ges för insatser gällande utrikes födda deltagare med svårigheter i svenska språket. Det är endast deltagare med behov av särskild insats som berörs av stödet.

Folkhögskolan ska

- dokumentera hur folkhögskolan konstaterat att deltagaren har behov av språkligt stöd
 - informera deltagare som är utrikesfödda och har behov av särskilt stöd att de har rätt till stöd i studiesituationen och inflytande över planeringen av detta
 - upprätta ett policydokument för arbetet med språkligt stöd

Anordnarskap

- Den folkhögskola som är anordnare av en kurs kan rapportera kursen som underlag för statsbidrag
 - Vid samverkan får inte folkhögskolan schablonmässigt förmedla bidrag till samverkande part
 - Av rapporteringen ska framgå i vilken kommun kursen anordnats och om den anordnats i samverkan med annan part

Kurslängd och heltidsstudier

- En kursdag ska innehålla schemalagt och lärarlett studiearbete med lägst fyra klocktimmar i genomsnitt per kursdag. Deltidskurs ska omfatta motsvarande antal timmar.
 - I kurstiden ingår inte exempelvis pauser, restid, hemuppgifter eller egen övnings-tid
 - För att enskilt arbete utanför folkhögskolan ska utgöra hela kursdagar i en folkhögskola måste kursen vara organiserad som distansutbildning
 - Kursdag kan endast rapporteras då ansvarig lärare är i tjänst
 - Allmänna kurser och profilkurser kan rapporteras med högst fem kursdagar per vecka i genomsnitt
 - Heldagar som infaller måndag–fredag under pågående kurs kan räknas in i kurslängden
 - Högst en lovdag i genomsnitt/femveckorsperiod kan räknas in i kurslängden
 - Högst en lovvecka/läsår kan räknas in i kurslängden för kurs som är minst 30 veckor
 - Terminens första och sista dag måste vara en dag med schemalagd aktivitet
 - För den studerande ska heltidsstudier jämföras med heltidsarbete

Lärartäthet

- I underlaget för lärartäthet inräknas all tjänstgöring av lärare inom statsbidragsberättigad verksamhet och undervisning som utförs av rektor eller annan personal som inte är lärare, exklusive tjänster som finansieras med förstärkningsbidrag respektive språkschablon. Ideella ledare kan högst utgöra tio procent på allmän kurs och profilkurs.

I underlaget för lärartäthet inräknas inte: lärartjänstgöring finansierad av tillgänglighetsbidrag eller språkligt stöd; lärares uppdrag som inte ingår i lärartjänsten; all undervisning inom uppdragsutbildning.

Verksamhetsrapportering

- Som deltagare i allmän kurs eller profilkurs räknas den som påbörjar kursen och fortfarande deltar den 15:e kursdagen per termin.

- Som deltagare i kort kurs räknas den som är närvarande minst 50 procent av kurstiden.
- Personer som är folkbokförda i Sverige eller medborgare i EU- och EFTA-länder ska utgöra minst 95 procent av deltagarveckorna
- Vid kurser förlagda utomlands kan endast deltagare folkbokförda i Sverige utgöra underlag för statsbidrag
- Deltagare som antagits till allmän kurs och som genom individuella val fått ett kursinnehåll som motsvarar villkoren för profilkurs ska rapporteras på profilkurs
- Deltagare som antagits till profilkurs, som genom individuella val fått ett kursinnehåll som motsvarar villkoren för allmän kurs, ska rapporteras på allmän kurs
- Deltagare kan inte rapporteras för mer än heltid även om denne deltar i flera heltidskurser vid folkhögskolan
- Deltagare som antagits av en folkhögskola kan inte samtidigt rapporteras av en annan folkhögskola om den sammanlagda studietiden uppgår till mer än 100 procent
- Antalet deltagarveckor i en kurs beräknas genom att antalet deltagare och antalet kursdeltagare multipliceras, och därefter delas med fem

(OBS. Detta är inte det fullständiga förslaget från Folkbildningsrådet. Det heter "Statsbidrag till folkhögskolor. Villkor och fördelningskriterier. Remissförslag fastställt av Folkbildningsrådets styrelse 2016-01-27 dnr 49, 2016, 091". Utöver ovanstående sammanfattning innehåller det ytterligare bilagor och informativa fotnoter. Den sammanfattning som finns här är samtidigt tillräckligt utförlig för att göra synpunkterna i folkhögskolornas remissvar begripliga.)

5. RÖRELSEFOLKHÖGSKOLORNAS REMISSVAR

5.1. Upplevelsen att FBR:s förslag underminerar folkhögskolornas möjlighet att bidra till ett starkare civilsambälle

En kritik som enbart kommer från rörelsefolk­högskolorna handlar om dessa folk­högskolors specifika uppdrag att främja uppbygget av civilsamhället och därigenom främja demokratin i samhället. För att klara det uppdraget anser många folk­rörelse­folk­högskolor att de behöver en stor frihet att utforma kurser och innehåll på eget sätt. Dessa folk­högskolor vänder sig följaktligen mot mycket som de uppfattar som en detaljreglering av lärarnas kompetens, vilka grupper som särskilt ska rekryteras och hur kurserna ska vara utformade. I synnerhet är det många som reagerar på att korta kurser inte ska ge samma ersättning per studerandevecka som långa. Detaljerna i denna kritik kommer att utvecklas i senare avsnitt. Här redovisas först den övergripande kritiken.

Här följer ett axplock av citat som speglar denna kritik:

”Detta är en stor förändring i bidragssystemet, så stor att man kan tala om ett paradigmskifte. I remissförslaget lyfts ett av fyra syften fram som mer betydelsefullt än de andra tre, i statens mål och syften är de likvärdiga. Genom att göra detta flyttas fokus från folkbildning till utbildning, med stor risk att folkhögskolans särart som varit så framgångsrik i mer än 100 år undermineras. Vi anser att förslaget ska dras tillbaka i sin helhet.”

BISKOPS ARNÖ FOLKHÖGSKOLA

”Remissens förenklade syn innebär också att huvudmannaperspektivet försvinner, kopplingen mellan folkbildningen och folk­rörelsen. Om vi tror att ett ökat engagemang i civilsambällets organisationer har betydelse för demokratin, det är i alla fall vad staten tror och betalar för, så ska vi inte försvåra för folk­rörelserna att bedriva folkbildning på sina folk­högskolor. 18-årsgränsen är ett exempel.

Huvudmännens behov är att fånga upp unga och intresserade människor till sin rörelse och i samverkan med sin folk­högskola erbjuda relevanta kurser (ideologi, värderingar, ledarskap m.m.). Med en generell åldersgräns vid 18 år, så missar man hela den biten. Om man dessutom belt stryker möjligheten för huvudmännen att bedriva folkbildning internt – genom att inte tillåta kompetensutveckling för dem som är anställda hos huvudmannen – då blir inte folkbildningen den kraft som vitaliserar folk­rörelserna. Folk­högskolorna behöver en fördelningsmodell som ligger i linje med de styrdokument som redan finns och som tar tillvara folkbildningens hela potential, inte skapa en modell som bara gynnar svenskundervisning för utrikes födda.”

EDELVIKS FOLKHÖGSKOLA

”I en tid då Folk­rörelsesverige, kanske mer än någonsin, har stora och viktiga uppgifter att axla kan inte vägen framåt vara att begränsa och kontrollera dess möjligheter. Vi behöver snarare stötta dess flexibilitet och mångfald för att kunna möta och ta ansvar för samhällets behov. För vem är detta förslag framtaget? Vi hoppas på ett nytt förslag som uttrycker det i förordet sagda och verkligen på allvar tar sin utgångspunkt i Vägval & Vilja. Ett förslag som bygger på tilltro till folk­högskolan som form och ansvarstagande aktör med ledord som ideologisk mångfald, regional profilering, frihet och flexibilitet.”

FRAMNÄS FOLKHÖGSKOLA

”Vår främsta kritik är att remissförslaget genomsyras av en ökad reglering av hur folk­högskolorna ska organisera och styra sin verksamhet, vilket skulle göra att folk­högskolornas

frihet och därmed mångfald minskas. Vi menar att varje folkhögskola ska ha frihet att själv utforma sin verksamhet för att efter bästa förmåga uppfylla de fyra syften som staten har fastställt för folkbildningen. Istället för en ökad reglering av hur folkhögskolorna ska göra för att uppfylla de fyra syftena, önskar vi ett tydligare upplägg för hur folkhögskolorna förväntas redovisa hur de gjort för att uppfylla de fyra syftena.”

FRIDHEM FOLKHÖGSKOLA

”Folkhögskolan har sin legitimitet i att vara ett tydligt alternativ till komvux och en ideologisk förankring i olika delar av folkrörelsesverige. Det finns tecken i förslaget som försvagar relationerna med skolornas huvudorganisationer när dessa egentligen borde stärkas.”

FÄRNEBO FOLKHÖGSKOLA

”Vi protesterar mot detta eftersom det inkräktar på föreningslivets koppling till folkbildningen, om alla kurser skall omfatta 18 år eller mer. Detta kommer att ytterligare urholka möjligheten att skapa återväxt för skolorna och ännu mer hålla personer från skolan när vi behöver göra allt för att knyta ungdomar närmare skolorna. Riktigt dåligt genomtänkt och saknas motivering i förslaget. Det finns heller inget skäl att detaljreglera anställningsförhållandena vid skolorna så som föreslås i texten om att merparten av undervisningen skall utföras av lärare anställd. Det finns ingen motivation bakom förslaget!”

GLIMMÅKRA FOLKHÖGSKOLA

”Ökad reglering ger också ökad kontroll och därmed ökade OH-kostnader då Folkbildningsrådet får ett ökat uppföljningsansvar. Vi ser hellre att man utökar kvalitetsarbetet för att utveckla utbildningsformen Folkhögskola, med gemensamma kompetensutvecklingssatsningar för både styrelse, ledning och pedagogisk personal. Folkhögskolan är civilsamhällets utbildningsform som i sitt engagemang och sin närhet till huvudmannaoorganisationen har mervärden i form av ideella medarbetare och som en kanal för deltagare att hitta ett fortsatt engagemang i civilsamhället. /.../ En förutsättning för att kunna bibehålla denna, relativt andra skolformer, unika utbildningsmiljö och pedagogik är profilkurserna. Det är dessa som, på de flesta folkhögskolor, möjliggör alternativa pedagogiker även på de allmänna kurserna (genom inriktningar o. dylikt) samt att deltagarna kan ha utbyte med olika samhällsgrupper (etnicitet, samhällsklass, ålder m.m.) vilket har stor inverkan. Deltagarna växer och lär i mötet med andra heterogena grupper. Att då systematiskt försämra förutsättningarna för profilkurserna menar vi är långsiktigt kontraproduktivt gentemot syftena med att stimulera skolorna till att öka andelen allmänna kurser. De allmänna kurserna kommer att bli fler relativt profilkurserna eftersom det blir en överlevnadsfråga för folkhögskolorna, så långt är allt möjligen gott och väl? Men de allmänna kurserna riskerar att lyckas allt sämre med sitt uppdrag när, den för utbildningsformen, unika miljön och pedagogiken inte kan verka fullt ut. Detta riskerar i sin tur att leda till att utbildningsformens existensberättigande blir ifrågasatt. Det blir som att långsamt såga av den gren man sitter på. Denna gren, d.v.s. vår utbildningsform, bör vi i stället ömt vårda, göda och vattna.”

HAGABERGS FOLKHÖGSKOLA

”Rent allmänt tycker vi förslaget är detaljstyrt och lämnar för lite utrymme för ’fritt och frivilligt’ – för folkhögskolans själ. Helsjöns folkhögskola har inga problem med villkor då vi tycker det är bra med tydlighet från vår sida. Detta behöver dock inte styras genom villkoren. Varje enskilt område är inget problem, det är helheten av alla dessa styrande detaljer som är fel.”

HELSJÖNS FOLKHÖGSKOLA

”Vi anser att förslaget till nytt bidragssystem ökar den statliga styrningen av folkhögskolan på ett sätt som vi tycker skadar folkhögskolan som skolform. En väldigt viktig del i att folkhögskolan har kunnat överleva och utvecklas under snart 150 år har varit dess frihet.”

HOLMA FOLKHÖGSKOLA

”Känslan när man läser förslaget är följande: Den rörelseknuta verksamheten måste minska. Civilsamhället måste bort från folkhögskolan. Makten skjuts från skolans styrelse till Folkbildningsrådet. Vi blir en anordnare av statlig utbildning. Den allmänna kursen måste öka. Andelen invandrare, funktionsnedsatta och korttidsutbildade är för låg och måste öka. Makten över folkhögskolan behöver centraliseras och flyttas till Folkbildningsrådet. Folkhögskolan måste professionaliseras – Endast anställda lärare inom folkhögskola kan något. Vi ser inte den bilden och undrar om den stämmer och vad den i så fall kommer ifrån? Förslaget andas i alla fall den riktningen. Vi föreslår; att förslaget återremitteras till Folkbildningsrådet.”

LILJEHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Den omotiverade förändring som FBR nu föreslår skulle vara ett dräpslag för all rörelseknuten verksamhet inom folkhögskolan. Folkhögskolan skulle förvandlas till en skola ointressant för huvudmannorganisationerna. Det skulle inte fungera vare sig pedagogiskt, organisatoriskt eller ekonomiskt att genomföra denna punkt, utan att begå stort våld på rörelsefolkhögskolor som frivilligsektorns skolform. FBR skriver att de utgått från förordningen och de fyra syftena: vägval och vilja, och propositionen: allas kunskap – allas bildning. Hur är det möjligt att med dessa som utgångspunkt komma fram till att kulturlivet, demokratin och delaktigheten stärks genom att kapa flera möjliga band till folkrörelser i Sverige? /.../ Vi kan se att nya folkrörelser i Sverige har ökat t.ex. Missing people och Welcome refugees. De är flexibla organisationer som snabbt kan genomföra aktioner. I de sammanhangen måste folkhögskolan finnas för folkbildning. Den ökade misstron mot invandring och den europeiska vägen om misstänksamhet mot politiker på nationell och europeisk nivå betyder att folkrörelserna och folkbildningen har ett viktigt uppdrag, där folkhögskolans olika möjligheter till att folkbilda inte ska begränsas. Utifrån detta kan vi se att förslaget till nytt statsbidrag är framtaget utifrån ett intern behov av kontroll av folkhögskolorna och inte framtaget utifrån ett behov av mer folkbildning i samarbete med folkrörelse-Sverige, kommuner, landsting och länsstyrelser. Borttagandet av öppen folkbildning och minskningen av resurser till korta kurser, möjligheterna till samarbete med folkrörelse-Sverige i våra kurser som lärare, visar på en inskränkning av att vara flexibel och kunna möta samhällets behov. Varför inte i stället förstärka flexibiliteten och vägarna till folkbildning?”

LÅNGHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”I vissa delar innebär det nya förslaget en ökad detaljreglering vilket inte signalerar tilltro utan snarare misstro. Vi tror inte att mer detaljerad reglering i sig innebär bättre kvalitet, faktum är att det faktiskt mycket väl kan vara tvärtom, att detaljregleringen signalerar misstro som i sin tur sänker kvaliteten. Folkhögskolan är ju ett strålande exempel på att ett system som genomsyras av tilltro och frihet kan vara mycket framgångsrikt.”

KAGGEHOLM FOLKHÖGSKOLA

”Många av förslagen andas misstro mot folkhögskolorna: Ni sköter er inte! Lurar och bedrar! Det känns tråkigt när vi vet att utvärderare gång på gång kommer fram till motsatsen. Lyft oss i stället! Ge oss en klapp på axeln. Säg att det är otroligt vad mycket bra ni gör, trots era knappa resurser. Låt inte alla folkhögskolor drabbas när det blir fel på ett ställe någon gång.

Tillbaka till framtiden! Tillbaka till friheten!”

MULLSJÖ FOLKHÖGSKOLA

”En ökad detaljstyrning fungerar oftast kontraproduktivt eftersom dess idé- och värderingsmässiga grund inte är redovisad. När omvärldsfaktorer och förutsättningar förändras ändras inte de styrda detaljerna utan tenderar i stället att förändra den idémässiga grunden. I en förlängning kan detta resultera i att styrningsprinciperna befinner sig långt borta från den verklighet de ska styra.

Tonvikten i förändringarna av statsbidragen borde i stället ligga på att utveckla de för folkhögskolan unika förutsättningarna. Statsbidragen borde kopplas mer till statens fyra syften med folkbildningen som skapar folkhögskolornas mervärde i förhållande till andra skolformer.”

JAKOBSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Vår främsta kritik är att förslaget genomsyras av en ökad reglering av hur folkhögskolorna ska organisera och styra sin verksamhet, vilket skulle göra att folkhögskolans frihet och mångfald minskas och likriktningen ökar. Vi menar att folkhögskolan själv ska ha frihet att utforma sin verksamhet för att efter bästa förmåga uppfylla de fyra syften som staten har fastställt för folkbildningen.”

MALMÖ FOLKHÖGSKOLA

”Begränsas koppling till Folkrorelsesverige och de som är huvudmän för folkhögskolan kvarstår folkhögskolan som en vanlig utbildningsinstitution. /.../ En flora av utbildningsmöjligheter i olika former är vad som behövs, ej en likriktning och begränsning. För att lösa behovet av utbildning som finns och kommer att öka i samhället krävs möjligheter att folkhögskolor med samarbete med huvudmän och folkrörelser i Sverige får möjlighet att utveckla sitt samarbete för rekrytering av deltagare, genomförande och utveckling, Folkrörelse-Sverige måste få en möjlighet att ta ansvar för samhällsfrågor tillsammans med folkhögskolorna.”

MEDELFORS FOLKHÖGSKOLA

”I det förändrade samhället vi går in i där synen på den västerländska demokratin ifrågasätts och förändras i Europa och i Sverige med ökad opinion som har minskad tilltro till möjligheterna att påverka och minskat förtroende för beslutsfattare fyller de korta kurserna en viktig uppgift. Särskilt där de har en koppling till Folkrorelsesveriges organisationer. Enskilda människors självförtroende, fysiska och psykiska hälsa, existentiella tankar kan stötta och stärkas med kortkursverksamhet i samarbete med Folkrorelsesveriges organisationer. Att träffas tillsammans i en kortkurs för att diskutera och lösa viktiga frågor stärker demokratin, känslan av sammanhang och möjligheten till kollektivt agerande. Resonemang-
et ovan har sin bäring i förordningen (2015:218) för Folkbildningsrådet. Det kommer kraftigt försvåra möjligheten att kunna fullfölja statens fyra syften med folkbildningen. Stödja verksamhet som bidrar till att utveckla demokratin, bidrar till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang för samhällsutvecklingen, bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.”

RUNÖ FOLKHÖGSKOLA

”En allmän reflektion om innehållet i statsbidragsförändringen är den att folkhögskolorna blir alltmer detaljstyrda, vilket stryper den ’fria, demokratiska folkbildningsandan’ i sin linda. Det finns inga problembeskrivningar att reagera över, inte heller några motiveringar till varför dessa ändringar, som sägs vara närmast kosmetiska, men i själva verket blir fundamentalt djupgående, föreslås. När man läser bilagan till förslaget får man intrycket att de förändringar som föreslås är marginella. Men när man ser hur det kan slå på enskilda skolor som vår är det stora förändringar det handlar om. Det kan inte vara rimligt att föreslå något som innebär att en skola från ett år till ett annat måste göra stora anpassningar i verksamheten för att få det stöd som krävs för skolans fortlevnad. Dessutom ska det genomdrivas utan att man överhuvudtaget kan se på vilket sätt detta gynnar folkbildningen. Förslaget bör skippas och ett omtag göras.”

SVERIGEFINSKA FOLKHÖGSKOLAN

”Konsekvenserna av förslagen är att folkhögskolornas samverkan med hela Folkrörelsesverige, hela civilsamhället, skjuts i sank. Helt oacceptabelt och på tvärs med statens civilsamhällespolitik. Står dessutom i strid med statens motiv för bidrag till folkbildningen.”

TOLLARE FOLKHÖGSKOLA

”Folkbildningen och folkhögskolan är i stort sett uppfunnen och utvecklad i folkrörelserna. Idén om folkbildningen utvecklas, påverkas, ifrågasätts och nyorienteras dagligen i samtal mellan aktörerna. Grunden för folkbildningens idé är att människan måste skapa sitt egna människovärdiga, goda, samhälle och att det kräver kunskaper om världen, naturen, människan, livet och döden. Alla skall inkluderas i det goda samhället och alla har en skyldighet att delta i samhällsbygget. Detta har varit folkbildningens mål sedan början av 1800-talet. Detta är ett uppdrag vi gett oss själva och vi förvaltar det dagligen. Folkbildningens idé skall inte styras av detaljerade bestämmelser som försöker snäva in verksamhetsformerna. Idén skall i stället hållas levande, gödas och ansas av utövarna. /.../ Förslaget andas en vilja till detaljstyrning, och det är som tidigare nämnts av ondo. När en skolledning hittills varit osäker om hur regler skall tolkas har man, som brukligt är i juridik och politik, gått till avsiktsförklaringen som ligger bakom regelverket, och beslutat med den utgångspunkten. Någon gång har väl det blivit mindre bra eller till och med dåligt – men då har man tagit konsekvenserna. Detaljreglerandet har väl avsikten att minska osäkerheten. Det fungerar inte. Man byter bara osäkerhet mot gränsdragningsproblem. Dessutom uppstår den fasaväckande situationen, när reglerna blivit tillräckligt detaljerade, att allt som inte är uttryckligen förbjudet – det är tillåtet. Genom detaljstyrning upphör diskussionen om folkbildningens syften, mål och genomförande och ersätts av regler. Det är en fullständigt värdefull utveckling. Det är den levande, ständigt pågående, diskussionen som ger verksamheterna liv. Den lokala osäkerheten i relationen mellan verksamhetens krav och det regelverk som finns är mycket värdefull. Den tvingar många människor att värdera uppgifter och organisation i förhållande till grundläggande mål och tankevärld. Att ersätta den tankeverksamheten med försök till ett i detalj styrande regelverk skulle vara förödande.”

WENDELSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Vår slutsats är att förslaget som helhet innebär en väsentlig ökning av regleringar för folkhögskolorna och därmed ger en omotiverad begränsning av den mångfald, frihet och kreativitet som ska finnas i skolornas organisation och verksamhet. Vi ser också att många av förslagen ger en begränsning av folkhögskolans samarbete med folkrörelseorganisationerna. Vi föreslår därför att förslaget återremitteras och kraftigt omarbetas för att mer utgå från förordningens fyra syften, Folkbildningsrådets eget styrdokument Vägval och Vilja samt utifrån tilltro till varje folkhögskolestyrelse och skolledning.”

ÅREDALENS FOLKHÖGSKOLA

5.2. Upplevelse av att FBR:s förslag innebär en detaljstyrning som försvårar det pedagogiska arbetet

Andra rörelsefolkhögskolor framför en likartad kritik men betonar framför allt att detaljstyrningen skulle underminera folkhögskolornas pedagogiska möjligheter.

”Vi kan dock konstatera att ju mer regler vi omgärdas med desto mindre blir utrymmet för att kunna göra specialanpassningar i syfte att möta varje deltagare optimalt. Det kommer också att krävas mer tid och därmed resurser till formalia ute på skolorna samtidigt som det rimligen även behöver byggas upp uppföljningskapacitet på Folkbildningsrådet, något som sammantaget urholkar en redan ansträngd ekonomi. Angående ekonomi borde även frågan om momscompensation för RIO-skolorna finnas med som en självklar del. Med anledning av ovanstående är vårt grundsvår på förslaget om nytt statsbidragssystem att det skall återremitteras, vilket var en i princip enhällig ståndpunkt från de RIO-skolor som möttes till verksamhetskonferens i Jönköping. I andra hand gäller de svar vi lämnat i enkäten.”

ALBINS FOLKHÖGSKOLA

”Efter att ha studerat Folkbildningsrådets remissförslag gällande Statsbidrag till folkhögskolor 2017 yrkar Glokala folkhögskolan på att förslaget återremitteras. Vår främsta kri-

tik är att remissförslaget genomsyras av en ökad reglering av hur folkhögskolorna ska organisera och styra sin verksamhet, vilket skulle göra att folkhögskolornas frihet och därmed mångfald minskas. Vi menar att varje folkhögskola ska ha frihet att själv utforma sin verksamhet för att efter bästa förmåga uppfylla de fyra syften som staten har fastställt för folkbildningen. I stället för en ökad reglering av hur folkhögskolorna ska göra för att uppfylla de fyra syftena, önskar vi ett tydligare upplägg för hur folkhögskolorna förväntas redovisa hur de gjort för att uppfylla de fyra syftena. /.../ Det första intrycket av remissförslaget är att det har tillkommit en lång rad nya krav och kriterier. Vi tolkar förslaget i stort som en ambition om att öka regleringen av folkhögskolornas organisering – något vi ser som ytterst problematiskt och kontraproduktivt för folkhögskolan som en alternativ bildnings- och utbildningsform. Tvärtom skulle vi gärna se att kriterierna och fördelningsprinciperna innehöll nya idéer som tar fasta på att det de utgör beror på den frihet de åtnjuter att utforma sin verksamhet självständigt. Studieplaner måste växa fram organiskt.”

GLOKALA FOLKHÖGSKOLAN

”Att döma av remissen så andas hela förslaget omotiverad detaljstyrning och ökade regleringar vilket helt går i motsats till vad folkhögskolorna framförde i höstas inför detta processarbete.”

HJOS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget styr in folkhögskolan till att bli ett komvux. Att folkhögskolorna strävat att bli en utbildningsform har varit för att värna om vår frihet som bildningsaktör i det svenska utbildningssystemet. Att värna våra deltagares möjligheter till högre studier genom att vara en stark utbildningsaktör. Folkhögskolan har alltid haft två ben att stå på: utbildning och bildning. Vi behöver också vara en stark utbildningsaktör för den fria bildningen, genom profilkurser och korta kurser. Svenska folkhögskolor klarar av att vara både och. Förslaget försvagar rörelsefolkhögskolornas möjligheter att vara en stark röst inom och för sina rörelseorganisationer samt vara en utbildningsresurs för dem.”

HELSJÖNS FOLKHÖGSKOLA

”Vi kritiserar detaljstyrningen och har många funderingar kring uppföljningen. En ökad detaljstyrning fungerar oftast kontraproduktivt eftersom den dess idé- och värderingsmässiga grund inte är redovisad. När omvärldsfaktorer och förutsättningar förändras ändras inte de styrda detaljerna utan tenderar i stället att förändra den idémässiga grunden. I en förlängning kan detta resultera i att styrningsprinciperna befinner sig långt borta från den verklighet de ska styra. Tonvikten i förändringarna av statsbidragen borde i stället ligga på att utveckla de för folkhögskolan unika förutsättningarna. Statsbidragen borde kopplas mer till statens fyra syfte med folkbildningen som skapar folkhögskolornas mervärde i förhållande till andra skolformer.”

JAKOBSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Vi anser förslaget innehåller ett så stort antal villkor för utbildningsformen folkhögskola att regleringen blir svåröverskådlig och därmed svår att tillämpa. Om detaljregleringen är tänkt att minska missbruket kan den få den motsatta effekten. Förslaget präglas av otydlighet och inkonsekvens och är ej analyserat utifrån vad man vill åstadkomma med förändringarna och om det får önskad effekt. Genomgående saknas förtydliganden, konkretion, beskrivning av och innebörd av förändringar av tidigare villkor och förutsättningar samt tillkomna skrivningar.”

MALMFÄLTENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget skulle vinna på att analysera vilka konsekvenser som skulle bli aktuella för vår verksamhet. Det finns en fara i att FBR går in och försöker detaljstyra vår verksamhet. Lyssna till Mats Ekholm, professor emeritus vid Karlstads universitet, som menar att det är vi inom folkbildningen som verkligen arbetar utefter skollagens intentioner. Vi lyckas åstad-

komma det som den kommunala skolan misslyckas med. Låt oss fortsätta driva en hög kvalitativ verksamhet där demokrati, delaktighet och helhetsperspektiv är grundpelarna.”
SUNDBYBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Totalt sett innebär förslaget en ökad reglering på flera områden. Vi har svårt att förstå motiven bakom kravet på en så tydligt ökad reglering. Vi inser dock att över 150 folkhögskolor som bedriver seriös, och för individen framgångsrik, folkbildning ska kringskäras den frihet som ligger i folkbildningens särart. De regleringar som föreslås värnar inte bildningstraditionen som är unik för Sverige och heller inte folkhögskolornas förmåga till flexibilitet inom ramen för uppdraget. Vi ser att de djupa värden, och de värderingar vi bär, kan komma att påverkas menligt.”
SUNDSGÅRDENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget genomsyras av en ökad reglering av hur folkhögskolorna ska organisera och styra sin verksamhet, vilket kan leda till minskad frihet och mångfald. Varje skola ska ha friheten att själva utforma sin verksamhet för att efter bästa förmåga uppfylla de fyra syften som staten har fastställt för folkbildningen.”
ÖNNESTAD FOLKHÖGSKOLA

”Avslutningsvis anser vi att hela förslaget behöver omarbetas utifrån våra synpunkter och för att lyfta fram grundhållningen i ’Vägval och Vilja’ om folkhögskolan som en egen unik och innovativ utbildningsform med stor frihet. Vi anser inte att vår verksamhet behöver detaljstyras men ser positivt på övergripande och tydliga organisatoriska villkor.”
KARLSKOGA FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget blir för detaljreglerat och andas för mycket styrning från centralt håll. Fullt tillräckligt med FBR:s nuvarande system.”
LEKSANDS FOLKHÖGSKOLA

”En striktare och mer kontrollerande utformning i en tid med större efterfrågan av folkhögskola, nu och de kommande åren, kräver flexiblare möjligheter för folkhögskolan att möta samhällets och enskildas behov. En flora av folkbildningsmöjligheter i olika former är vad som behövs, ej en likriktning och begränsning. För att lösa behovet av utbildning som finns och kommer att öka i samhället krävs möjligheter att folkhögskolor med samarbete med huvudmän och folkrörelser i Sverige får möjlighet att utveckla sitt samarbete för rekrytering av deltagare, genomförande och utveckling, Folkrörelsesverige måste få en möjlighet att ta ansvar för samhällsfrågor tillsammans med folkhögskolorna.”
MALMFÄLTENS FOLKHÖGSKOLA

”Visa tillit till folkhögskolornas förmåga att skapa god folkbildning utan detaljstyrning. En av folkhögskolornas styrkor är förmågan att skapa god folkbildning utan detaljstyrning. Utan detaljstyrning kan folkhögskolorna vara mer flexibla och utgå ifrån deltagarnas och samhällets behov. I det nya förslaget till statsbidragsfördelningssystem ser vi en ökad detaljstyrning, samtidigt som skrivningarna om folkhögskolornas frihet tonats ned. Vi ställer oss kritiska och frågande till denna utveckling./.../ Vår grundhållning är att Sigtuna folkhögskola önskar att fördelningssystemet manifesterar en stor tilltro till folkhögskolornas förmåga att skapa god folkbildning med hjälp av statsbidraget – utan detaljstyrning. Underlätta samverkan mellan folkhögskolor och folkrörelser.”
SIGTUNA FOLKHÖGSKOLA

”För mycket detaljstyrning! Ökade kostnader ger sämre förutsättningar att bedriva folkhögskola!”
SOMMENBYGDENS FOLKHÖGSKOLA

”Ifrågasätter 90 procent av bidragsnivån per dv till korta kurser.”

SÖDRA VÄTTERBYGDENS FOLKHÖGSKOLA

”Vi tycker att förslaget i sin helhet inte är genomtänkt. Stycket om folkhögskolans frihet och särart är borta. Därmed är grunden för folkhögskola förändrad och folkhögskolan blir enbart utförare av statlig utbildning. Att styra kursutbudet på de olika folkhögskolorna genom att skilja på värdet på deltagarveckorna (ex lång kurs, kort kurs, stöd till korttidsutbildade, omfördela 5 procent etc) är mycket olyckligt. Varje folkhögskola är suverän i att avgöra vilka kurser och övriga insatser man ska genomföra med hänsyn tagen till lokala och regionala förutsättningar. Valla folkhögskola föreslår återremiss av hela förslaget.”

VALLA FOLKHÖGSKOLA

”Som vi ändå anser att vi bör besvara enkäten vill vi även påpeka att vi anser att den är otillräckligt utformad och att viktig information saknas i förslagstexterna. Folkbildningen arbetar sedan start i hög grad på tillit från statsmakterna snarare än i ett intimt regelverk. Och för att folkhögskolorna skall kunna fortsätta att vara ett verksamt alternativ för marginaliseringshotade personer är det viktigt att denna frihet bevaras och beskrivs. Bildningsperspektivet har försvunnit, förslagen är inte kvalitetsdrivande. De särskilda kursernas betydelse och folkhögskolornas frihet saknar sin beskrivning. Förslaget saknar problemlösning och konsekvensanalys. Det finns många frågor som är otydliga och mycket onödigt detaljstyrning i förslaget. /.../ Vi saknar information om hur i det nya anslagslandskapet den större fördelningen mellan verksamheter och FBR-administration kommer att vara. Det förefaller märkligt om det skulle vara så att administrationen på FBR skulle få en större procentuell andel av folkbildningsanslaget samtidigt som skolorna får ett minskat organisationsanslag. Vi saknar också information om hur utfallet blir i skillnader mellan rörelse- respektive SKL-skolor. Vi anser att det är ett misstag att vår egen intresseorganisation inte är remissinstans. Vi menar att rörelsefolkhögskolorna som samlad organisation borde inbjudits att svara på förslaget. Slutligen ser vi att FBR möjligen kan komplettera enkäten och förslaget i ett nytt utskick annars föreslår vi återremiss.”

VÅRDINGE FOLKHÖGSKOLA

”I nuvarande föreskrifter finns en inledning som beskriver folkhögskolans oberoende. Den texten eller ansatsen saknas i det aktuella förslaget. Det är illa. Oberoendet av statlig styrning är en av grundförutsättningarna i folkbildningsidén. Oberoendet bör därför markeras. Statens mål med statsbidraget är att få ett utbildningsarbete utfört av de som genom sin flexibilitet och närhet till medborgarna är mest effektiva och enklast kan ta vara på medborgarnas upplevda bildningsbehov. Reglerna kring statsbidraget bör då endast rikta in sig på att medlen stannar i den folkbildande verksamheten. Hur verksamheten faktiskt organiseras skall regleras mycket sparsamt. Föreliggande förslag är ett steg mot en detaljerad statlig reglering av den fria folkbildningen. Förslagen har alltför ofta dålig koppling till de praktiska omständigheterna och kommer enbart att resultera i ökad administration och ökade gränsdragningsproblem – utan att därför gynna verksamhetens grundläggande syften och mål.

Några förslag, som i och för sig har goda syften, kräver ny ekonomisering. Det är omöjligt att bifalla sådana regler utan att de garanteras ekonomiskt. Sammanfattningsvis – förslaget är illa genomtänkt och andas bristande tillit till verksamhetens utövare. Uppmaningen från folkbildningens stora kålgård måste bli: gör om, gör bättre, återremiss.”

WENDELSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”En risk för mycket regelstyrning och att flera bidragssystem splittrar. Det som åläggs skolorna måste kunna finansieras av statsbidraget.”

ÅGESTA FOLKHÖGSKOLA

”Borttagandet av öppen folkbildning och minskningen av resurser till korta kurser, möjligheterna till samarbete med Folk rörelsesverige i våra kurser som lärare, visar på en in-

skränkning av att vara flexibel och kunna möta samhällets behov. Varför inte stärka flexibiliteten och vägarna till folkbildning?”

ÅDELFORNS FOLKHÖGSKOLA

5.3. Uppfattningen att FBR:s förslag andas misstro mot folkhögskolorna

Några av rörelsefolkhögskolorna menar att FBR:s förslag om ökad detaljkontroll är ett uttryck för misstro mot rörelsefolkhögskolorna. Underförstått finns synsättet att en tilltro mellan FBR och rörelsefolkhögskolorna är en förutsättning för ett framgångsrikt bildningsarbete som stärker det civila samhället.

”Hur kommer detta att tillämpas? Hur ser kriterierna för denna omfördelning ut? Kan det drabba en skola år efter år? Återigen ett förslag som kommer att ställa mycket stora krav på FBR, en stor administration, tydligt regelverk som måste fram, följas upp och granskas. Ännu en punkt som kräver en stor byråkrati för att säkerställa rättssäkerheten i ett sådant system. Ingen skola vill/klarar att tappa så stora bidrag. Här kommer misstron och risken att utsättas för godtycklig behandling. Och vad är syftet med denna nyordning? Förtroendet för folkhögskolan är stort! Det tydliggjordes på den konferens som hölls i höstas om statsbidragen. Folkhögskolan berömdes från politiken för sin flexibilitet och anpassningsförmåga till nya situationer. Och det är alldeles sant. Folkhögskolan har visat sig vara oerhört flexibel och omställningsvillig. Men det finns en mytologi om att skolan skulle vara oflexibel. Detta trots att skolor ändrar sina kurser varje år för att anpassa verksamheten, skolor öppnar filialer och byter till och med ’hemkommuner’, lägger ned internat och flyttar in till städer varje år! Skolor byter till och med huvudman i rätt stor utsträckning. Folkhögskolan är oerhört flexibel. Men makten och ansvaret för detta är skolornas, och skolornas styrelses. Det är inte Folkbildningsrådet som styr denna utveckling. Jag kan inte tolka denna mycket stora förändring som annat än att FBR är missnöjda med hur skolorna prioriterar och vill flytta makten för omfördelningen från skolornas styrelser till Folkbildningsrådet.”

LILJEHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Intrycket av remissförslaget är att det tillkommit nya krav och regleringar vilket i stället för att skapa nya möjligheter för folkhögskolan i stället blir kontraproduktivt med ökad reglering och det andas misstro mot folkhögskolorna. Det saknas kriterier för omfördelningsmodellen vilket gör att varje lokal styrelse inte kan påverka den framtida resursfördelningen. Detta motverkar möjligheter för den lokala styrelsen att fatta beslut om framtida behov och utveckling. Vi upplever att förslaget saknar brist på analys av konsekvenser för folkhögskolorna och de fundament som vi vilar på. Vi ser gärna att remissförslaget omarbetas och har en grund i hur folkhögskolorna gör för att uppfylla de fyra syften som staten har fastställt för folkbildningen i stället för en ökad detaljstyrning.”

ÖSTERLENS FOLKHÖGSKOLA

5.4. Kommentarer angående FBR:s förslag om anställningar av personal

Enligt FBR:s förslag ska ideella ledare högst utgöra tio procent på allmän kurs och profilkurs. Många rörelsefolkhögskolor har reagerat på detta. Rörelsefolkhögskolorna använder i dag ofta ideella ledare som lärare vid kurser. Vanligtvis är de ideella ledarna den idémässiga kärngruppen i de folkrörelser som är huvudmän. Enligt de kritiska rörelsefolkhögskolorna skulle kopplingen mellan huvudmännen/folkrörelserna och folkhögskolorna försvagas om det blev svårare att använda ideella ledare. Ytterst, menar några av de kritiska rörelsefolkhögskolorna, skulle detta försvaga det civila samhället.

”Vi motsätter oss förslaget att en huvudansvarig lärare samt merparten av dem som undervisar på en kurs ska ha sin anställning på skolan. Detta försvårar genomförandet av vissa kurser och samverkan med huvudmannen kring andra. Det gäller framför allt kurser där flera lärare gör en mindre del var och där vi använder oss av lärare som har sin anställning i ett eget företag eller lärare som har sin anställning i en samverkande organisation.”

KAGGEHOLMS FOLKHÖGSKOLA

”Merparten av undervisningen i allmänna och profilkurser skall utgöras av lärare som är anställda vid folkhögskola: Detta påverkar folkrörelseanknuten verksamhet starkt. Det påverkar möjligheten att använda handledare på arbetsplatser vid praktik. Det påverkar möjligheten att använda specialkompetens vid utbildningar med svårrekryterade lärare.”

MALMFÄLTENS FOLKHÖGSKOLA

”Lärare som är anställda vid folkhögskolan: NEJ. Precis som med föregående punkt är det oklart vad målet är med denna skrivning, vilka eventuella missförhållanden som kan ha lett fram till förslaget. Menas att ALLA lärare ska vara anställda av skolan, eller att det SKA FINNAS lärare som är anställda av folkhögskolan? Vid vår folkhögskola har vi åtskilliga lärare som har egen firma och vi har i många år, efter begäran från respektive lärare, köpt tjänst genom lärarens firma i stället för att läraren är anställd av skolan. Vid våra musikutbildningar har vi flera högt specialiserade lärare, tillresande från Stockholm, och i dessa fall köper vi tjänst genom deras firma. Dessa personer accepterar inte en vanlig läraranställning med tillhörande villkor. Det har aldrig varit något problem att med respektive person upprätta avtal som säkerställer alla de delar som styrelsen önskar, när det gäller lojalitet, att vara underställd närmaste arbetsledare och i övrigt alla de ansvarsområden som naturligt ligger på en undervisande lärare. I vårt fall, baserat på mångårig erfarenhet, ser vi inte någon skillnad eller nackdel mellan personal som är direktanställd av skolan respektive personal som köps genom firma. Båda dessa personaltyper ingår lika självklart i vårt kollegium.”

MELLANSELS FOLKHÖGSKOLA

”På vilket sätt blir den bättre som anställd än som volontär, anställd vid annan skola, anställd inom rörelsen, egenföretagare med F-skattsedel. m.m.m.m. Dessutom om man behöver en specialkurs med en specifik kompetens som inte finns inom skolans rammar en kompetent/unik kunskap som finns hos några få personer och som inte vill ge upp sin anställning på annan arbetsplats utan undervisar som en del i den anställningen hos annan arbetsgivare. Eller som upphandlad undervisning. En sådan lärare har vi anlitat i snart 10 år! På vilket sett spelar anställningsformen någon som helst roll för den pedagogiska uppgiften? Om det är ideellt, timanställd, tillsvidareanställd, anställd hos annan arbetsgivare men undervisar som en del i denna tjänst? De som är inne från medlemsorganisationerna som volontärer i undervisningen har en unik kompetens och bredd, som skolan aldrig kan ha. Detta kriterium skulle kraftigt försämra kvalitén på kurserna. Och omöjliggöra mycket av möjligheten till kvalificerad folkbildning för att stärka folkrörelserna i Sverige.”

LILJEHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Rörelsefolkhögskolorna är en del av folkrörelserna i Sverige. Utan ideella ledare som används inom folkbildningen skulle hela folkrörelse-Sverige drabbas. FBR beställde själv en utredning (Mer engagemang – folkbildning i det svenska civilsamhället) som presenterades på Almedalen 2015 om hur mycket ideellt arbete som genomförs i Sverige. Det visade sig att det ideella engagemanget inte minskade, utan att det svenska folket var väldigt aktiva i ideellt arbete. Intrycket då var att det var något som man omhuldade.”

LÅNGHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Rörelsefolkhögskolorna är en del av folkrörelserna i Sverige. Utan ideella ledare som används inom folkbildningen skulle hela Folkrörelse Sverige drabbas. /.../ Den profession-

alisering som FBR nu föreslår skulle vara ett dräpslag för all rörelseknuten verksamhet inom folkhögskolan. Folkhögskolan skulle förvandlas till en skola ointressant för huvudmannaorganisationerna. Det skulle inte fungera vare sig pedagogiskt, organisatoriskt eller ekonomiskt att genomföra denna punkt, utan att begå stort våld på rörelsefolkhögskolor som frivilligsektorns skolform. Med detta blir vi frivux!”

MALMFÄLTENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget om att lärare måste vara anställda och viss lärartäthet begränsar demokratin vid folkhögskolorna. Vid folkrörelseanknutna folkhögskolor bidrar huvudmannaorganisationer med lärarresurser, dessa är experter inom sitt område och viktiga för ett levande folkrörelsesverige. Vi ser heller ingen anledning att begränsa möjligheten att ta in lärare med F-skattsedel, som ofta kommer in med input från sina verksamhetsvärldar och berikar deltagarna i deras bildningsprocess. /.../ Ideella lärare kan utgöra högst 10 procent på allmän kurs och profilkurser. Vad är problemet med att ta tillvara ideella krafter och därigenom öka skolans pedagogiska resurser, detta bör ses som en styrka snarare än något som begränsar. Folkbildningen är en del av folkrörelserna i Sverige. RIO-skolornas själ ligger i att vara en del av folkrörelserna. Det ger en möjlighet att vara en del av omvärlden, att arbeta flexibelt och snabbt fånga upp behov av folkbildningen.”

MALMÖ FOLKHÖGSKOLA

”Folkrörelseanknuten folkbildning måste ha möjlighet att använda sig av personer från folkrörelseorganisationer utan anställning på folkhögskolan och att de räknas in i lärartätheten.”

MEDELFORS FOLKHÖGSKOLA

”Begränsningen på 10 procent ideella ledare är inte bra. Rörelseskolor kan ha huvudmän som gör en större insats. Därför bör denna begränsning inte finnas. Vad är det dessutom som säger att en lärare som är anställd av folkhögskolan blir en bättre pedagog i alla ämnen än t ex en praktikhandledare, huvudmannanknuten person med specialkunskaper?”

MULLSJÖ FOLKHÖGSKOLA

”Vad innebär det att lärare ska vara anställda av folkhögskolan. Vilka anställningsformer avses. Detta måste förtydligas. Vad innebär det för folkhögskolor med profillinjer med objektsanställda lärare? Lärare som undervisar är redan idag anställda på olika premisser beroende på situation och behov, om det nu undgått någon. Dessa skrivningar tillför knappast något. 1,8 lärartjänster per 1 000 dv är ett dåligt mått på kvalitet. I vissa lägen kan säkert lärartätheten vara lägre men med tanke på de deltagare som fbsk faktiskt tar sig an, med olika typer av svårigheter och problem. Det blir till syvende och sist kursdeltagarnas som drabbas av detta. Heltidsstudier innebär minst 20 lärarledda timmar. Kanske skulle undervisningstid kopplat till dv vara ett bättre mått.”

PRO:S FOLKHÖGSKOLA

”Folkrörelseanknuten folkbildning måste ha möjlighet att använda sig av personer från folkrörelseorganisationer utan anställning på folkhögskolan och att de räknas in i lärartätheten.”

RUNÖ FOLKHÖGSKOLA

”Lärartäthet: Ja till 1.8. Men har man uppnått 1.8 så tycker vi att det vore bra med större flexibilitet vad gäller ideella ledare. Skälet till detta är att kurser som samordnas med huvudmannen eller riktas till en huvudman ofta bäst leds av ideella krafter. Likaså kan viss verksamhet på allmänskurs vara bra att kunna genomföras med ideella krafter. Vi emotsätter oss helt 10 procent-regeln och ser den som överflödigt så länge lärartätheten i övrigt är säkerställd.”

S:TA BIRGITTA FOLKHÖGSKOLA

”Anställningsformen ska inte vara avgörande. Uppdraget regleras i avtal med berörd uppdragstagare. Anställningsformen är ingen garant för att säkerställa värdegrunden, om det är skälet till regleringen. Värdegrunden bygger på att det finns tydliga direktiv och ett bra ledarskap. Kravet på lärartätthet 1,8 tjänst per 1000 dv är inte mått på kvalitet, utan hindrar att läsårstider förlängs för att möta deltagares behov. Pedagogisk utveckling bygger inte på katederundervisning och hur mycket lärare sitter med deltagarna. Det bygger på att effektivisera och att alltid möta deltagarna där de befinner sig. Förutsätter FBR att skolorna flyr från sitt ansvar genom att minimera lärartid då har vi en förtroendeproblematik. Resultatet som det beskrivs i utvärdering av Jonas Olofsson professor vid MAH är att det finns en hög grad av nöjdhet med folkhögskolan som utbildare.”

SKURUP FOLKHÖGSKOLA

”Det är otvivelaktigt arbetsgivarens ansvar att utbilda och kompetensutveckla sin personal. Därför ställer vi oss i grunden positiva till att detta inte är statsbidragsberättigad verksamhet. En skärpning av reglerna kring detta är rimligt, även om gränsdragningen ibland är svår.

Vi anser att det är orimligt att genomföra omedelbara förändringar kring detta. En omställningstid på 2–3 år är rimlig. Vi önskar samtidigt att ett (om än begränsat) undantag kan finnas när det gäller personal med anknytning till skolans ideologiska huvudman. Vi tror att det är viktigt för demokratiprocessen hos huvudmannen – samt för kopplingen mellan folkhögskolorna och den ideologiska huvudmannaorganisationen.”

SOLVIKS FOLKHÖGSKOLA

”Folkrörelseanknuten folkbildning måste ha möjlighet att använda sig av personer från folkrörelseorganisationer utan anställning på folkhögskolan och att de räknas in i lärartättheten.”

SUNDERBY FOLKHÖGSKOLA

”Regleringen om lärartätthet bygger på en instrumentell syn och brist på insikt om modern pedagogik. Deltagarnas pedagogiska och sociala resultat samt personlig utveckling är avgörande, inte lärartätthet i en viss procentsats.”

TOLLARE FOLKHÖGSKOLA

”Vad menas med att lärare ska vara anställd på folkhögskola? Kan det vara en tillfällig anställning för en särskild uppgift? Det här är ett krav som aldrig diskuterats inom folkhögskolorna? Vad vinner man med det kravet?”

VADSTENA FOLKHÖGSKOLA

”Lärartätthet är inget mått på lärarkvalité. Borde vara deltagarnas ’resultat’ och upplevda kvalité som avgör vad som är kvalité inom folkhögskola.”

VALLA FOLKHÖGSKOLA

”Vi invänder starkt emot regleringar i folkhögskolans anställningsformer av lärare. Vi kan inte se på vilka sätt det kan vara av vikt för Folkbildningsrådet att styra över hur folkhögskolans anställningsformer fungerar. Det bör vara en fråga för arbetsgivare och arbetstagare. Skolans ledning är ju ansvarig för kurserna oavsett lärarnas anställningsformer. Det kommer mycket påtagligt påverka möjligheten att använda specialkompetens vid utbildningar med svårrekryterade lärare och därmed kommer utbudet av kurser att minska. Vi invänder mot hur förslaget om tillgången till kurativt stöd är formulerad.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

”Vi invänder mot förslaget att begränsa andelen ideella lärare. Det är svårt att förstå resonemanget kring förslaget.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

”Anställningsformen garanterar ingenting. Reglera inte!”

WENDELSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Folkbildningen är en del av folkrörelserna i Sverige. Rörelsefolkhögskolornas själ ligger i att vara en del av folkrörelserna. Det ger en möjlighet att vara en del av omvärlden, att arbeta flexibelt, att snabbt fånga upp behov av folkbildning. Folkhögskolorna är en del av civilsamhället och att vi kan använda oss av ideella ledare stärker vår koppling till att vara just det. Att strikt dra gränsen vid 10 procent kan försvåra samarbeten i vissa fall. Gränsen bör vara mer flexibel.”

ÄDELFORNS FOLKHÖGSKOLA

”Indelningen i lärare och ideella ledare är otydlig. Ingår lärare som inte är anställda av folkhögskolan i gruppen ideella ledare? Betyder lärare att personen är avlönad av folkhögskolan till skillnad från ideell ledare som inte är avlönad eller av annan? Det är en onödig regel och borde ersättas med att folkhögskolan utser lärare till kurserna.”

HELLIDEN FOLKHÖGSKOLA

5.5. Kommentarer angående FBR:s förslag att minska det ekonomiska stödet till korta kurser relativt allmän kurs

En specifik fråga, som delvis har berörts ovan, gäller Folkbildningsrådets förslag om att de korta kurserna ska värderas lägre än andra kurser genom att ersättningsnivån för korta kurser skulle bli 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser. På denna punkt finns en mycket omfattande kritik från rörelsefolkhögskolorna. Argumenten för att värna de korta kurserna är samtidigt av olika karaktär. En del handlar om att de korta kurserna spelar en särskild roll för att utveckla folkrörelserna och det civila samhället. Andra går ut på att de korta kurserna är en viktig inkörsport till vidare studier för många kursdeltagare. Ytterligare en kritik går ut på att regleringen helt enkelt minskar folkhögskolornas flexibilitet och möjlighet att själva styra sin verksamhet eller att det är fel att differentiera ersättningsnivåerna.

”Vi ställer oss starkt frågande till att korta kurser skulle värderas lägre än andra. Skall vi verkligen lägga oss i formerna för det livslånga lärandet /.../ Dessutom är korta kurser redan från början dyrare i form av att rekryteringen blir proportionellt en större del samt att det inte utgår något landstingsbidrag på den verksamheten. Detta blir någon form av dubbelbestraffning.”

ALBINS FOLKHÖGSKOLA

”Detta är ett bidragssystem som avser att stärka den allmänna kursen, på bekostnad av profil- och korta kurser. Vi anser att profilkurserna är lika viktiga i folkbildningen, kopplat till statens fyra syften. I liggande förslag väljer Folkbildningsrådets styrelse att lyfta fram ett av statens fyra syften och särbehandla detta i statsbidragssystemet, på tydlig bekostnad av de övriga tre.”

BISKOPS ARNÖ FOLKHÖGSKOLA

”Punkten om minskad ersättning för korta kurser avslås. Det finns ingen anledning att differentiera ersättningsnivå på grund av kursens längd.”

BOSÖNS FOLKHÖGSKOLA

”Furuboda folkhögskola avstyrker förslaget till vissa delar. Att sänka bidraget för korta kurser är en tydlig markering till förmån för långa och, som det framgår på andra ställen i remissen, till förmån för allmänna kurser.”

FURUBODA FOLKHÖGSKOLA

"Förslaget 'Bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser vänder vi oss starkt emot'. Ett förtydligande i förslag till nytt statsbidragssystem 2017 är att folkhögskolan ska 'arbeta för att särskilt nå deltagare som är korttidsutbildade, utrikes födda eller som har funktionsnedsättning.' Här fyller kortkursverksamheten en viktig funktion för att nå dessa grupper. Att sänka bidraget för verksamhet som delvis riktar sig till dessa grupper är motverkande. /.../ I det förändrade samhället vi går in i där synen på den västerländska demokratin ifrågasätts och förändras i Europa och i Sverige med ökad opinion som har minskad tilltro till möjligheterna att påverka och minskat förtroende för beslutsfattare fyller de korta kurserna en viktig uppgift. Särskilt där de har en koppling till folkrörelse-Sveriges organisationer."

MEDELFORS FOLKHÖGSKOLA

"Förslaget att särskilt prioritera korttidsutbildade ser vi som ett exempel på ökad reglering. Detta sker redan på olika sätt, och de korttidsutbildade är en självklar målgrupp. Utbildningsformen folkhögskola bygger dock på iden om den gemensamma mötesplatsen där deltagare från olika sammanhang och i olika kurser kan mötas på en gemensam arena. Detta medverkar till minskade utbildningsklyftor, ökat samhällsengagemang, främjande av kulturliv, demokratiutveckling m.m. /.../ Förslaget som nu är ute på remiss försvagar profilkurserna till förmån för de allmänna kurserna. Vi kan förstå syftet med det, särskilt i dessa tider då behovet av att kompensera för bristerna inom andra utbildningsformer samt att stötta integrationen m.m. är stort och välmotiverat. Vi känner dock ansvar för att påpeka att detta kan få konsekvenser som långsiktigt, men direkt, motverkar förutsättningarna för framgång med de allmänna kurserna och de 'stödkurser' som mer eller mindre tydligt tjänar som inkörsportar till dessa (SMF- och Etableringskurserna)."

FÄRNEBO FOLKHÖGSKOLA

"Efter många revisioner av statsbidraget har vi i dag fått ett bidrag som är tydligt och där det inte finns olika värden för deltagarveckan beroende på vilken kurs som genomförs eller vilken målgrupp man riktar sig till. Det är bra och därför är det att gå tillbaka flera steg om man nu åter inför en differentiering."

HELLIDEN FOLKHÖGSKOLA

"Vi anser att alla folkhögskolor ska bidra till folkbildningen på olika sätt med olika profiler. När man vill ändra bidraget till korta kurser med en ersättningsnivå på 90 procent så värderar man långa kurser högre än korta kurser. Vi på rörelsedrivna folkhögskolor har ett uppdrag från rörelsen att bidra med utbildningar i olika former för att öka kunskapen och kompetensen. Genom att minska ersättningen på den verksamheten så minskar man även möjligheten för mångfalden inom folkbildningen. Människor har olika utbildningsbehov och olika möjligheter till att delta på utbildningar. Vår styrka i dag är att vi kan tillgodose dessa målgrupper."

HÄSTSPORTENS FOLKHÖGSKOLA

"Vi tycker korta kurser ska vara lika mycket värda som långa kurser. Vill man reglera korta kurser är det väl bättre att begränsa folkhögskolans antal deltagarveckor som kan användas för korta kurser."

JUNE FOLKHÖGSKOLA

"Vi tillstyrker inte att bidrag till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser. Edelvik är emot alla typer av differentieringar av statsbidraget som bygger på subjektiva värderingar, där man ställer olika kurs typer mot varandra och tycker att den ena är mer angelägen än den andra. Vi kan acceptera differentieringar om de är motiverade utifrån faktiska kostnader såsom t.ex. tillgänglighetsbidraget är konstruerat."

EDELVIKS FOLKHÖGSKOLA

”Vi är tveksamma till att sänka bidraget till korta kurser.”

KAGGEHOLM FOLKHÖGSKOLA

”Rubriken Bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser. Kommentar: Människor har olika utbildningsbehov och ska därför ha tillgång till en mångfald av utbildningar. Detta är ett hot mot rörelseskolornas karaktär och samverkanspartners möjlighet riskerar att minska.”

LILLSVED GYMNASTIK OCH IDROTTSFOLKHÖGSKOLA

”Bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser. Återigen handlar det om att försämra för den del av verksamheten som riktar sig till att stärka civilsambället! Varför skall man sänka detta bidrag? FBR gör inget undantag för övriga kriterier som 1,8 lärare/1000 deltagarveckor vilket gör att dess kurser ’kostar’ lika mycket att genomföra, men skall betalas mindre. Sådana beslut fattar man bara om man vill minska verksamheten. De korta kurserna utgör i dag en mycket liten del av folkhögskolans verksamhet, ca 6 procent. Och den minskar för varje år. Är det FBR:s mening att den är för stor? För en skola som redan nu knaprar på ramarna och redan idag vill mer än den har deltagarveckor till, kommer med detta tvingas att avstå från denna verksamhet. Vad vill FBR med detta? Vilket av folkbildningens problem rättar man till med denna nyordning? Det går helt emot förordningen (2015:218) Det kommer kraftigt försvåra möjligheten att kunna fullfölja tre av statens fyra syften med folkbildningen. Stödja verksamhet som bidrar till att utveckla demokratin (1). bidrar till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang för samhällsutvecklingen (2). bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet. /.../ De korta kurserna utgör i dag en mycket liten del av folkhögskolans verksamhet, ca 6 procent. Och den minskar för varje år. Är det FBR:s mening att den är för stor? Och vad är det för problem med korta kurser?”

LILJEHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget ’Bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser’ vänder vi oss oerhört starkt emot. Ett förtydligande i förslag till nytt statsbidragssystem 2017 är att folkhögskolan ska ’arbeta för att särskilt nå deltagare som är korttidsutbildade, utrikes födda eller som har funktionsnedsättning.’ Här fyller kortkursverksamheten en viktig funktion för att nå dessa grupper. Att sänka bidraget för verksamhet som delvis riktar sig till dessa grupper är motverkande.”

LÅNGHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget ’Bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser’ vänder vi oss starkt emot /.../ Folkhögskolan ska ’arbeta för att särskilt nå deltagare som är korttidsutbildade, utrikes födda eller som har funktionsnedsättning.’ Här fyller kortkursverksamheten en viktig funktion för att nå dessa grupper. Att sänka bidraget för verksamhet som delvis riktar sig till dessa grupper är motverkande. De korta kurserna kan användas för att få deltagare att hitta tillbaka till ett självförtroende och en lust till att studera. Kortkursen kan med hjälp av folkhögskolans pedagogik förändra synen på tidigare misslyckanden.”

MALMFÄLTENS FOLKHÖGSKOLA

”Korta kurser är en lika levande del av folkhögskolans totala verksamhet och innebär även ofta högre kostnader varför ersättningsnivån bör vara lika som för långa kurser. Hur man överhuvudtaget kan hävda att den ena verksamheten skulle främja demokratiska strävanden, stärka civilsambället. Vad vill FBR med en sådan skrivning. Är man rädd för att ta en debatt om detta eller värderar man kortkursverksamheten som mindre värd folkbildning. Inga signaler har kommit om att något sådant varit på gång. Detta går återigen stick i stäv mot statens 4 syften med folkbildningen. Dessa kan bedrivas i både

långkursform och kortkursform. Det har ALDRIG någonsin framhävts att korta kurser sämre skulle kunna uppfylla dessa syften.”

PRO:S FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget ’Bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser’ vänder vi oss starkt emot.”

RUNÖ FOLKHÖGSKOLA/ SUNDERBY FOLKHÖGSKOLA

”Vi protesterar mot att differentiera deltagarveckans värde. Det nämns dessutom helt utan motivering! Detta blir direkt kontraproduktivt för den framväxande generationen och kommer att ge färre korta kurser. Det är inte heller ekonomiskt överblickbart för FBR, vilket i praktiken innebär att DV:s värde ytterligare urholkas.”

GLIMMÅKRA FOLKHÖGSKOLA

”Vi anser verkligen inte att korta kurser ska missgynnas. Det drabbar rörelseknuten verksamhet hårt och korta kurser har ofta mycket kostnadsdrivande administration. Principiellt delar vi inte uppfattningen att kort kursverksamhet skulle vara mindre värd vilket denna ekonomiska fördelningsprincip ger intryck av.”

SCOUTERNAS FOLKHÖGSKOLA

”Ett förtydligande i förslag till nytt statsbidragssystem 2017 är att folkhögskolan ska ’arbeta för att särskilt nå deltagare som är korttidsutbildade, utrikes födda eller som har funktionsnedsättning.’ Här fyller kortkursverksamheten en viktig funktion för att nå dessa grupper. Att sänka bidraget för verksamhet som delvis riktar sig till dessa grupper är motverkande. Korta kurserna kan användas för att få deltagare att hitta tillbaka till ett självförtroende och en lust till att studera. Kortkursen kan med hjälp av folkhögskolans pedagogik förändra synen på tidigare misslyckanden.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

”Det är olyckligt att det blir tre nivåer på bidragsdelen. 100 procent till särskild kurs, 90 procent på korta kurser och 100 procent + vadå? på allmän kurs. Om vi förstått saken rätt kommer vi inte att veta förrän året därpå hur mycket du för allmän kurs är värd förrän året efter vi genomfört kurserna. Det blir ett nytt ’förstärkningsbidragssyndrom’ som vore djupt olyckligt. Nej, behåll dv-värdet lika för alla kurser. Förslaget styr folkhögskolan mer mot utbildning i stället för folkbildning. Det anser vi är olyckligt.”

MULLSJÖ FOLKHÖGSKOLA

”De korta kurserna kan användas för att få deltagare att hitta tillbaka till ett självförtroende och en lust till att studera. Kortkursen kan med hjälp av folkhögskolans pedagogik förändra synen på tidigare misslyckanden.”

RUNÖ FOLKHÖGSKOLA

”Att ytterligare sänka bidraget för de korta kurserna till 90 procent av det redan sänkta bidraget per deltagarvecka indikerar att korta kurser är ett problem och att man därför ska dra ned på ersättningsnivån? Om så är fallet så motsätter vi oss det starkt. Korta kurser kräver förberedelser och kvalificerat genomförande om de ska hålla kvalitén. Även om de korta kurserna inte utgör en så stor del av helheten så är de ändå väldigt betydelsefulla.”

SVERIGEFINSKA FOLKHÖGSKOLAN

”’90 procent’ Alla kurs typer skall värderas lika. Korta kurser skall inte särskiljas.”

WENDELSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”De korta kurserna utgör i dag en mycket liten del av folkhögskolans verksamhet, ca 6 procent. Och den minskar för varje år. Korta kurser är viktiga ingångar och rekrytering

av nya deltagare. Efter att ha testat folkhögskolan genom en kort kurs är steget mindre att ta till en längre. Korta kurser är viktiga för samverkan med huvudmännen. Därför anser vi att det är olyckligt att de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva korta kurser försämras.”

ÄDELFORNS FOLKHÖGSKOLA

5.6. Kommentarer angående FBR:s förslag att högst 15 procent av studietiden ska få utgöras av praktik

Flera rörelsefolkhögskolor kritiserar förslaget att högst 15 procent av studietiden ska få utgöras av praktik. De kritiska synpunkterna handlar både om att förslaget innebär en ökad detaljreglering och att en omfattande praktik särskilt behövs för vissa grupper som personer som tidigare varit arbetslösa.

”Vi tillstyrker inte att högst 15 procent av kurs tiden i allmän kurs och profilkurser är praktik eller arbetsplatsförlagda studier. Att sätta en så pass låg gräns för praktik och arbetsplatsförlagda studier strider uppenbarligen mot statens målsättning att folkhögskolan ska vara behjälplig med att föra arbetslösa närmare den reguljära arbetsmarknaden. Det folkhögskolan behöver är i stället stimulans att tänka kreativt och utveckla fler arbetsintegrerade kurser. Ska vi kunna möta behovet från våra nyanlända är det just möjligheten att kombinera studier med praktik som måste utvecklas.”

EDEL SVIK FOLKHÖGSKOLA

”Mycket dåligt förslag att sätta tak för arbetsplatsförlagda studier med tanke på att folkhögskolan behöver stärka sin roll som partner med olika branscher. Ta absolut bort ’arbetsplatsförlagda studier’ och öka praktiktiden till åtminstone 25 procent av kurs tiden. Folkhögskolans pedagogik är i grunden mer praktiskt orienterad och bygger mer på praxislärande än teori. Därför blir denna skrivning ett direkt hot mot utbildningsformen.”

DALKARLSÅ FOLKHÖGSKOLA

”Ytterligare en ny formulering om arbetsplatsförlagd praktik är tvärtemot vad sambället och utbildningar strävar efter. Koppling till verkligheten borde nästan vara ett grundkrav på alla utbildningar. Ta bort begränsningar gällande praktik och formulera det i stället som att en skola ska kunna visa att statsbidraget används för lärar/handledaresurser under praktik.”

BRAHESKOLAN–VISINGSÖ FOLKHÖGSKOLA

”Högst 15 procent praktik/arbetsplatsförlagda studier. Bokstavlig tolkning av detta skulle medföra förändringar på flera av våra kurser. Enligt Lars Tengborg är det inte så ni menar med skrivningen då väl genomförd, processande och uppföljande arbetsplatsförlagda studier ska kunna genomföras med mer än 15 procent. Här behövs en omskrivning så vi förstår vad ni menar.”

JUNE FOLKHÖGSKOLA

”En begränsning av praktik eller arbetsplatsförlagda studier är direkt felaktigt. Folkhögskolans pedagogik gällande att utgå från deltagares erfarenhet är en viktig tradition som ingår när man ska definiera folkhögskolans särart. Lärandet i arbetslivet och det praktiska lärandet kan utvecklas och ses som en naturlig del av lärande på skolan. Att Folkbildningsrådet har en begränsande och tveksam hållning till lärande i arbetslivet är anmärkningsvärt. Det är ett mycket otidsenligt synsätt när lärandet i arbetslivet har utvecklats i gymnasieskolans senaste reform samt utbyggnaden av Yrkes högskolan som bygger på praktik.”

MALMFÄLTENS FOLKHÖGSKOLA/MEDELFORNS FOLKHÖGSKOLA/SUNDERBY FOLKHÖGSKOLA

”Vi arbetar för närvarande med ett projekt inom Europeiska sociala fonden (ESF) i samverkan med 12 andra folkhögskolor i Norr- och Västerbotten samt bland annat Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Inriktningen av projektet är att utveckla våra långa utbildningar för att nå personer som står långt från arbetsmarknaden. En av metoderna är att varva studier med praktik. Detta försvåras av ett krav på högst 15 procent praktik.”

ÄLVSBY FOLKHÖGSKOLA

”Vi motsätter oss också tillägget om arbetsplatsförlagda studier när det gäller begränsningen till 15 procent praktik. Vi skulle hellre se att det gick åt andra hållet och att närheten till branschen uppmuntrades i våra yrkesinriktade kurser. Vi ser ett oerhört värde av att jobba praktiskt och verklighetsnära i dessa kurser. Målet är så hög anställningsbarhet som möjligt och då är närheten till branschen ovärderlig.”

KAGGEHOLM FOLKHÖGSKOLA

”Vi är också tveksamma till begränsningen på 15 procent praktik i utbildningarna. Vi kan acceptera det för allmän kurs men inte för särskild kurs/profilkurs. Andra utbildningar, t ex högskolor, har möjlighet till mer praktiktid inlagt i studietiden. Tid som kan generera arbete i förlängningen.”

MULLSJÖ FOLKHÖGSKOLA

”En begränsning av praktik till 15 procent av tiden hindrar att folkhögskolor utvecklar yrkesutbildningar kopplat till lärlingsutbildningar där ex. halva tiden är förlagd på arbetsplats kopplat till lärplattform och där fysiska möten kan ske antingen en gång i veckan eller i en- eller två veckorsperioder löpande under utbildningen. Det skulle svara mot många av våra deltagares behov och önskemål, men också i relation till branscherna. Vi kan inte ha fokus på att serva högskolornas 40 procent av en population ungdomar mellan 18–24 år och det finns inget alternativ för de 60 procent som återstår.”

SKURUPS FOLKHÖGSKOLA

”Kravet om högst 15 procent praktik är svårt att förstå. Vad räknas till praktik? När man ”gör” praktik eller när man lever i en praktik, typ på en internationell kurs. Ska det underställas FBR för prövning innan en kurs startar?”

VADSTENA FOLKHÖGSKOLA

”Att ha krav på hur mycket tid som får vara arbetsplatsförlagd är otidsenligt.”

VALLA FOLKHÖGSKOLA

”Begränsningen av arbetsplatsförlagd utbildning ser vi som väldigt strikt. Vi anser att om en ska reglera andel APU så bör det finnas möjlighet till högre procentsats. I jämförelse med exempelvis yrkeshögskolan där LIA är mer flexibelt med tanke på tid på arbetsplats som också kan leda till arbete i förlängningen.”

ÄDELFORNS FOLKHÖGSKOLA

5.7. Kommentarer angående FBR:s förslag om reglering av distansundervisning

Flera rörelsefolkhögskolor är kritiska till förslaget om att elever som studerar på distans måste besöka folkhögskolan och att folkhögskolan därför måste ha en fysisk plats.

”Här vänder vi oss egentligen bara mot att det skall vara som vi tolkar det obligatoriskt att även distanskursdeltagare skall vara rent fysiskt på skolan vid något tillfälle. Vi gör förvisso så med de distanskurser vi har, men samtidigt är ju en av förtjänsterna med distans att vem som helst när som helst skall kunna gå och då försvåras sådant regelverk.”

ALBINS FOLKHÖGSKOLA

”Möten vid folkhögskolans fysiska plats stryks då vi strävar mot digital delaktighet för alla. Måste bli ett modernt system. Alla grupper måste ha möjlighet att studera, även de som ej kan vara fysiskt på plats. /.../ Deltagaren måste kunna fullgöra sina studier på valfri plats. Vi kan inte schemalägga i detalj, ni måste lita på att skolorna gör en bra bedömning oavsett var deltagaren/läraren befinner sig! Resultatet räknas – Vägen dit kan och måste se olika ut!!!”

LEKSANDS FOLKHÖGSKOLA

”Att distanskurser skall innehålla möten vid folkhögskolans fysiska plats, känns som att inte våga ta det digitala steget fullt ut. Vad är anledningen till detta? Många skulle helt enkelt inte kunna gå en distanskurs om man dessutom måste åka till en fysisk plats som kanske ligger i andra änden av Sverige. Vilken pedagogisk forskning finns det som styrker detta? Liknande krav ställs inte inom andra utbildningsformer.”

LILJEHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget om Folkhögskolans fysiska plats måste konkretiseras. Vad innebär det för folkhögskolor som har filialer för att möta behov i sambället? Vilka blir möjligheterna för en flexibel folkhögskola? Vad är huvudskola och filial? Kan den juridiska organisationen för folkhögskolan ha en adress och verksamheten en annan? Är inte det viktigaste att det finns verksamhet där det finns behov? Hur skall folkhögskolor våga utvecklas med att etablera verksamhet där behov finns periodvis om det kan ifrågasättas i framtiden?”

RUNÖ FOLKHÖGSKOLA

”Distansutbildningar kan inte bedrivas med begränsningen att verksamheten ska bedrivas där verksamheten är. Ogenomtänkt! Saknar konsekvensanalys.”

SKURUPS FOLKHÖGSKOLA

”Att distanskurser måste innehålla träffar vid folkhögskolans fysiska plats är något vi efter många års erfarenhet av distanskurser utan fysiska träffar definitivt vill motsätta oss. Det finns många, tunga skäl till detta som borde väga mer än några skolors fusk, vilket enligt förslaget ska drabba alla andra. Först och främst handlar det om det mest uppenbara, dvs. tillgången till mångsidig utbildning för alla oavsett boendeort, fysiska och ekonomiska förutsättningar, livssituation och annat som kan hindra en individ att delta i utbildning som kräver fysisk närvaro på en viss plats en viss tid. Frihet i tid och rum har varit, och är, det mest grundläggande som för många år sedan ledde till att folkhögskolan som skolform började med distanskurser utan fysiska träffar. Om någon skolform ska ta hänsyn till de svagaste i sambället så är det förstås vi: om individen inte kan komma till oss så ska vi jobba för att utbildningen är/blir tillgänglig för hen på annat sätt, och det har vi under många år jobbat för och lyckats mycket bra med. Denna punkt är extremt viktig för oss, och därför kommer ni att mottaga ett separat brev från oss angående detta.”

SVERIGEFINSKA FOLKHÖGSKOLAN

”Vad gäller Distanskurs. Väl medvetna om att distanskurskonceptet har missbrukats vill vi ändå att varje folkhögskola själv skall utforma sina distanskurser. Beslut om kursers upplägg måste ligga hos respektive skola. Annars riskerar FBR med förslaget att stänga ute målgrupper som behöver oss – människor med psykiska, fysiska eller ekonomiska hinder.”

VÄRDINGE FOLKHÖGSKOLA

”Vi invänder mot kravet att distanskurser ska innehålla fysiska träffar. Det tror vi är mycket olyckligt. Många människor som av ekonomiska skäl, eller på grund av till exempel en funktionsnedsättning inte kan ta sig till de träffarna mister många tillfällen att utbilda sig på folkhögskola. Nu finns också all teknik som behövs för en väl fungerande distansutbildning via lärplattformar och videolänk. Med det här förslaget missar vi den chansen som

den nya tekniken ger: att kunna erbjuda utbildning på distans på riktigt och överbrygga de hinder som finns för många människor att delta på fysiska platser.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

”Distanskurser – möten vid fysisk plats. Varför måste man mötas på skolans fysiska plats? Att man möts fysiskt kan ha sitt värde – men ’främst avsedd för deltagare’. Detta är ett politiskt ställningstagande och inte särskilt lyckat ur folkbildningssynpunkt. Varför snäva in urvalet? Begränsningen är helt onödig. De grupper som efterlyses kommer under alla omständigheter att studera vid folkhögskolor. Ta bort denna formulering. /.../ Att reglera detta är kontraproduktivt.”

WENDELSBERGS FOLKHÖGSKOLA

5.8. Kommentarer angående FBR:s förslag om att folkhögskolan ska ha en specifik fysisk plats

Kravet på att folkhögskolan ska ha en bestämd fysisk plats kritiseras även utifrån andra utgångspunkter, däribland vad uttrycket betyder och utifrån vad som ska betraktas som huvudskola och som filial.

”Stryk villkoret om fysisk plats.”

FRIDHEM FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget om folkhögskolans fysiska plats måste konkretiseras om det överhuvudtaget skall vara med. Vad innebär det för folkhögskolor som har filialer för att möta behov i samhället? Vilka blir möjligheterna för en flexibel folkhögskola? Vad är huvudskola och filial? Kan den juridiska organisationen för folkhögskolan ha en adress och verksamheten en annan. Är inte det viktigaste att det finns verksamhet där det finns behov. Hur skall folkhögskolor våga utvecklas med att etablera verksamhet där behov finns periodvis om det kan ifrågasättas i framtiden? Redan den lilla konkretiseringen som skrivs med blir svår att tolka. Om denna punkt skall vara med krävs mer skrivning och därmed ännu mer tolkning.”

LILJEHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget om folkhögskolans fysiska plats måste konkretiseras, ordet ”en” kan vara obestämd artikel och räkneord. Vad innebär det för folkhögskolor som har filialer för att möta behov i samhället? Vilka blir möjligheterna för en flexibel folkhögskola? Vad är huvudskola och filial? Kan den juridiska organisationen för folkhögskolan ha en adress och verksamheten en annan. Hur skall folkhögskolor våga utvecklas med att etablera verksamhet där behov finns periodvis om det kan ifrågasättas i framtiden?”

LÅNGHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget om Folkhögskolans fysiska plats måste konkretiseras. Vad innebär det för folkhögskolor som har filialer för att möta behov i samhället? Vilka blir möjligheterna för en flexibel folkhögskola? Vad är huvudskola och filial? Kan den juridiska organisationen för folkhögskolan ha en adress och verksamheten en annan. Är inte det viktigaste att det finns verksamhet där det finns behov? Hur skall folkhögskolor våga utvecklas med att etablera verksamhet där behov finns periodvis om det kan ifrågasättas i framtiden?”

MALMFÄLTENS FOLKHÖGSKOLA

”Organisation: Vad innebär en fysisk plats? I ett digitalt samhälle bör man vara öppen för nya organisationsformer där en fysisk hemvist inte behöver vara ett kriterium, för att möta nya behov och utmaningar.”

MALMÖ FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget om folkhögskolans fysiska plats måste konkretiseras. Vad innebär det för folkhögskolor som har filialer för att möta behov i samhället? Vilka blir möjligheterna för en flexibel folkhögskola? Vad är huvudskola och filial? Kan den juridiska organisationen för folkhögskolan ha en adress och verksamheten en annan?”

MEDELFORNS FOLKHÖGSKOLA

5.9. Kommentarer angående FBR:s förslag om kompetensutveckling

Kommentar angående FBR:s förslag om kompetensutveckling.

”Vad kommer att godkännas som kompetensutveckling? Rörelsefolkhögskolorna är ofta idéburna, kommer idéburen kompetensutveckling att räknas som kompetensutveckling?”

Folkbildningsrådets insyn i kompetensutveckling på folkhögskolan är ovidkommande för uppdraget.”

MEDELFORNS FOLKHÖGSKOLA

5.10. Kommentarer angående att FBR:s förslag kan leda till kostnadshöjningar eller till mindre bidrag

Många rörelsefolkhögskolor fruktar att FBR:s förslag ska leda till kostnadshöjningar och/eller lägre bidrag.

”Förslaget innebär orimliga kostnadshöjningar för folkhögskolor – tvärtom borde stödet för skolornas arbete för ökad tillgänglighet bli högre.”

AXEVALLA FOLKHÖGSKOLA

”Det följde inte med underlag i remissen som gjorde det möjligt att göra en ekonomisk analys av förslaget. Efter att ha fått detta av Lars Tengberg kan vi konstatera att det fasta organisationsbidraget sänks med 320 tkr. Detta sker samtidigt som dokumentationskraven höjs. Sänkningen är oralistisk i förhållande till de administrativa kraven och i förhållande till det utvecklingsarbete vi måste ha för att överleva.”

BISKOPS ARNÖ

”Vi avslår förslagen. När man läser bilagan till förslaget får man intrycket att de förändringar som föreslås är marginella. Men när man ser vad det innebär intäktsmässigt och hur det kan slå på enskilda skolor handlar det i verkligheten om stora förändringar. Kostnaderna för administration och andra insatser som ska genomföras oberoende av verksamhetsomfattning har inte minskat, utan tvärtom. Att minska bidraget från tidigare 8,7 procent till 6 procent kan bli dödsstöten för flera folkhögskolor.”

SVERIGEFINSKA FOLKHÖGSKOLAN MED FLERA

”Att minska verksamhetsbidraget från tidigare 80,8 procent till 80 procent (-13,3 mkr totalt), innebär ett stort intäktsbortfall även för en liten folkhögskola, och detta i ett redan ansträngt läge. Att sänka bidraget per deltagarvecka samtidigt som organisationsbidraget också sänks betydligt kommer att orsaka stora problem.”

SVERIGEFINSKA FOLKHÖGSKOLAN MED FLERA

”Vi avslår förslaget. Även om tillgänglighetsbidraget enligt förslaget får tillskott från organisationsbidraget och från bidragen för de korta kurserna och kulturarrangemangen är bidraget mindre, 8 procent jämfört med tidigare 8,7 procent? Därutöver ska folkhögskolorna stå för en tio gånger högre självkostnad (höjd från 25 000 kr till 250 000 kr) motsvarande en halv lärartjänst. Återigen andas det detaljstyrning: Om det bara behövs

en resurs på 0,3 eller 0,4 tjänster, vad händer då? Detta förslag kan, i stället för att öka tillgängligheten, kraftigt hämma den utvecklingen. Sedan förstår vi inte hur det hela är konstruerat: Man får ett bidrag (8 procent), men sedan har man även ett krav på att merkostnaden ska tas från verksamhetsbidraget. Exakt vad är det som menas?”

SVERIGEFINSKA FOLKHÖGSKOLAN MED FLERA

”Mycket svårt att överblicka vad det nya förslaget innebär för oss som enskild skola. Med ekonomiska konsekvenser som uppstår under kommande läsår. 'Organisationsbidraget' denna del av statsbidraget, som är mycket viktigt för oss 'små' folkhögskolor då det säkrar upp att vi kan arbeta med vår profil och att vi, trots att vi är 'små', kan ha ett väl fungerande utvecklingsarbete, får inte skäras ner. Denna del av statsbidraget är livsviktig för vår skola då den säkrar upp en liten administration där all studiehantering med om-dömen, intyg, kontakt med CSN kan hanteras person- och rättssäkert. Vi blir därför mycket oroade över FBR:s val att föreslå en minskning på 300 000 kr ifrån denna bidragsdel. Organisationsbidraget bör åtminstone bevaras i nuvarande storlek. Gärna ökas. Hur många heltidstjänster menar FBR det behövs på fbsk'or med 4 000 respektive 8 000 dv. för att hantera 'insatser som ska genomföras oberoende av verksamhetsomfattning'? Konsekvensanalys saknas – exempel för utfall för genomsnittsskolor, små respektive stora. Även korta kurser, som ju alltid har extra administration, bör ha 100 procent bidrag. Korta kurser är också en rörlig form som folkhögskolor kan uppmuntras att använda för att möta upp t.ex. behov hos nyanlända.”

VÄRDINGE FOLKHÖGSKOLA

5.11. Kommentarer angående FBR:s förslag om verksamhetsrapportering av deltagare

Flera rörelsefolkhögskolor har synpunkter på FBR:s förslag om rapportering av deltagare. Ett krav som en del är kritiska till är att en deltagare som antagits av en folkhögskola inte samtidigt kan rapporteras av en annan folkhögskola.

”Deltagare kan inte rapporteras för mer än heltid även om denne deltar i flera heltidskurser vid folkhögskolan'. 'Deltagare som antagits av en folkhögskola kan inte samtidigt rapporteras av en annan folkhögskola om den sammanlagda studietiden uppgår till mer än 100 procent'. Vad är det bakomliggande skäl till dessa villkor? Dessa punkter berör deltagarens val. Båda punkterna överprövar individens förmåga att själv avgöra sin studie-förmåga. Med denna skrivning är folkhögskolan den enda skolform som underkänner den vuxne medborgarens förmåga att själv avgöra vad den kan göra och klara av. En komplikation i sammanhanget blir det mycket inkonsekventa att om en deltagare arbetar heltid, en annan läser på komvux heltid en tredje läser på universitetet på heltid och en fjärde läser på en folkhögskola på heltid. Så klarar alla dessa utom folkhögskoledeltagaren av att läsa en helkurs på en annan folkhögskola. Alla de andra kan läsa en distanskurs på folkhögskola, men inte folkhögskoledeltagaren.”

LÅNGHOLMENS FOLKHÖGSKOLA/SUNDERBY FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

”Om en deltagare i Tollares allmänna linje är aktiv inom t ex Ungdomens Nykterhetsförbund och under några helger deltar i en kurs för teaterledare inom föreningslivet, anordnad av Wendelsbergs folkhögskola, då kan han/hon inte få räknas in i underlaget för Wendelsbergs korta kurs i samverkan med UNF. Varför regleras så att en sådan konsekvens uppstår?”

TOLLARE FOLKHÖGSKOLA

”Vi invänder mot hur förslaget om tillgången till kurativt stöd är formulerad. Kraven om att kurativt stöd ska innefatta tillgång till psykolog är högt ställda krav på en folkhögskola. Vi anser att folkhögskolan ska utföra utbildningar och kunna ge stöd i förhållande till det uppdraget. Om extra stöd ska kunna erbjudas behöver det vara knutet till annan

finansiering. Vi instämmer i att det är väsentligt att skolorna ska kunna vägleda deltagarna till rätt resurs utifrån vad som är skolrelaterat och personrelaterat.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

”Deltagare kan inte rapporteras för mer än och deltagare som antagits: Reglerna gör det omöjligt för en deltagare att studera heltid på en skola och sedan på grund av intresse eller föreningsengagemang delta i en kortkurs på en annan skola. Detta är bara ett exempel på konsekvenser som motverkar grundidén med stödet till folkbildningen. Det som skall åstadkommas med skrivningen, vad det nu är, måste lösas på annat vis.”

WENDELSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”I förslaget skall deltagarna ha tillgång till både kurator och psykolog. Inte rimligt att folkbögskolan skall ha psykolog utan räcker med kurator. Kurator kan skicka remiss till offentlig sjukvård.”

ÖSTERLENS FOLKHÖGSKOLA

5.12. Kommentarer kring FBR:s förslag att 5 procent av statsbidraget ska kunna omfördelas mellan folkbögskolorna

Flera rörelsefolkbögskolor är oroliga över FBR:s förslag att 5 procent av av det tillgängliga verksamhetsbidraget ska kunna omprövas och omfördelas mellan folkbögskolorna. Flera av de kritiska rörelsefolkbögskolorna framhåller att deras ekonomiska marginaler är mycket små och att detta förslag därför kan komma att hota hela verksamheten. Andra framhåller att förslaget skulle skapa en stor osäkerhet för rörelsefolkbögskolorna.

”Vi ifrågasätter att 5 procent av tillgängligt verksamhetsbidrag ska prövas för eventuell omfördelning årligen. Det är helt orimligt för en verksamhet att ställa om verksamheten med en 5 procent minskning av anslaget utan ett rimligt tidsperspektiv.”

BISKOPS ÄRNÖ FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget att folkbildningsrådet årligen skall kunna omfördela 5 procent av bidraget skapar osäkerhet och konflikt om på vilka grunder en sådan omfördelning skall ske. Samtidigt vill vi gärna möjliggöra för nya skolor och verksamheter att starta. Vi skulle föredra att ett antal miljoner årligen avsattes i en pott där skolor kan söka för oprövad verksamhet t ex stöd för start av ny verksamhet på annan ort.”

FÄRNEBO FOLKHÖGSKOLA

”Likaså nämns att 5 procent av verksamhetsbidraget skall kunna omfördelas, men ingenstans talas om varför och på vilka grunder. Detta skapar en synnerligen rättsosäker situation, som inte kommer att åstadkomma annat än rädsla och oroliga skolledningar. Vilka skäl finns för denna regel, är helt bortglömt!”

GLIMMÅKRA FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget att folkbildningsrådet ska ha mandat att omfördela 5 procent årligen av statsbidrag motsätter vi oss. Det blir ohanterligt för folkbögskolor att leva med denna osäkerhet, vilket kan drabba enskilda skolor årligen för att gynna andra. I förslaget framgår inte heller vad som ska motivera denna flytt av statsbidrag. Det är godtyckligt och ger en osäkerhet kring vad som krävs för att inte bli drabbad. Som arbetsgivare har vi ett totalt arbetsgivaransvar och omfördelning skulle innebära uppsägning av personal.”

HAGABERGS FOLKHÖGSKOLA

”Det är felaktigt att undandra 5 procent av verksamhetsbidraget för omprövning när man i förväg inte vet grunderna för denna omprövning. Om bidraget till en enskild folkbögsko-

la minskar med 5 procent på verksamhetsbidraget blir det än mer omöjligt att folkbildningsverksamheten bär sina egna kostnader. Det är svårt att förstå vad det innebär att medel kan avsättas för gemensamma insatser. Innebär det att kostnaderna för t.ex. FSO åter plockas ut före fördelningen av bidrag till de enskilda skolorna?”

HELLIDEN FOLKHÖGSKOLA

”Vi anser det vara väldigt opassande att 5 procent av varje skolas verksamhetsbidrag ska kunna omprövas årligen. Detta är verkligen ett oönskat sätt att styra folkhögskolan som vi tycker skapar en rädsla och minskar kreativiteten när det gäller utformandet av kurser. Det riskerar också skapa mer likformighet inom folkhögskolan och på sikt utplåna folkhögskolan som skolform.”

HOLMA FOLKHÖGSKOLA

”Vi ställer oss också tveksamma till att FBR ska kunna hålla inne 5 procent av bidraget. På vilka grunder då? Ingenting skrivs om detta. Ingen folkhögskola klarar av att få 5 procent av bidraget undanhållet/indraget. Det framgår inte klart om varje skola kan drabbas enskilt eller om det är det 5 procent av det totala anslaget som avses. Hur som helst är risken stor för att det återigen ställs nya krav på administration, upprättande av regelverk och uppföljning på FBR. Vem ska betala det? Ha förtroende för att skolorna gör det de ska – det visar ju alla utvärderingar att vi gör. Om det är 5 procent av det totala anslaget som avses så innebär det att man undanhåller ett bidrag som motsvarar startandet av ett tiotal nya folkhögskolor, med 4000 dv var, per år. Det motsvarar nästan hela organisationsbidraget. Det är en alldeles för stor del och det känns som ett rån och definitivt ett hot mot oss etablerade folkhögskolor. Eller är det det FBR vill med förslaget: Skicka etablerade skolor, ofta internatskolor, i döden.”

MULLSJÖ FOLKHÖGSKOLA

”Att 5 procent av verksamhetsbidraget ska prövas för ev. omfördelning skapar än fler planeringssvårigheter oavsett skolans storlek!!!”

SÖDRA VÄTTERBYGDENS FOLKHÖGSKOLA

”Vi invänder starkt emot förslaget att 'Fem procent av tillgängliga verksamhetsbidrag ska prövas för eventuell omfördelning årligen'. Förslaget presenteras helt utan riktlinjer för hur denna omfördelning ska fungera. Risken för rättsosäkerhet är därför påtaglig. Fem procent är också ett mycket stort ekonomiskt tapp för en folkhögskola. Och enligt förslaget ser det dessutom ut att kunna drabba en skola fler år i rad. Det här förslaget riskerar att göra verksamheten mycket osäker.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

”Ett häpnadsväckande förslag. Ingen, jag upprepar, INGEN folkhögskola kan planera verksamhet och ta risken av att bli av med 5 procent av statsbidraget.”

WENDELSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Tveksam till 5 procent verksamhetsbidrag, omfördelning av FBR. På vilka kriterier..? Hur slår det mot den enskilda skolan..?”

ÅGESTA FOLKHÖGSKOLA

5.13. Kommentarer angående FBR:s förslag om att huvudansvarig för skolan ska vara anställd

Flera rörelsefolkhögskolor är kritiska till FBR:s förslag om att huvudansvariga för verksamheten ska vara anställda vid skolan, rektor respektive huvudansvariga lärare. De kritiska rörelsefolkhögskolorna menar att det ska vara upp till skolornas styrelser att avgöra detta.

”Huvudansvarig som är anställd vid skolan är en dålig begränsning. Ska skolor kunna ha hög kvalitet på kurser måste kompetens kunna köpas in av till exempel egna företagare.”

BRAHESKOLAN–VISINGSÖ FOLKHÖGSKOLA

”Orimligt med en huvudansvarig lärare för varje profilkurs som är anställd vid skolan. Slår mycket hårt mot samverkanskurser! Möjligtvis en skrivning typ ’merparten av kursansvariga lärare vid allmän och profilkurs ska vara anställd vid skolan.’”

DALKARLSÅ FOLKHÖGSKOLA

”Nästa villkor handlar om hur folkhögskolan ska organisera sin pedagogiska ledning: rektor som är anställd vid folkhögskolan. Vi bittar inget stöd för detta nya villkor i vare sig förordningen, Vägval & Vilja eller Styra eller icke styra. Det är givetvis normalt att en rektor leder verksamheten, och att denne är anställd vid skolan, men styrelsen bör ha frihet och förtroende att organisera verksamheten efter eget omdöme.”

FRIDHEM FOLKHÖGSKOLA

”Släpp det grundläggande villkoret, och också det på att en huvudansvarig lärare ska vara anställd vid skolan.”

JAKOBSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Rektor som är anställd vid folkhögskolan. Det bör vara upp till varje styrelse att organisera verksamheten och därmed själv bestämma om vilken titel den verksamhetsansvarige ska ha.”

MALMÖ FOLKHÖGSKOLA

”Folkhögskolan ska ha en rektor eller motsvarande, direkt underställd styrelsen. Det ligger inget egenvärde i att rektor är anställd av folkhögskolan. Alla de väsentliga villkor som följer av en anställning kan upprättas på ett juridiskt bindande sätt även när en tjänst köps från ett externt företag eller organisation. Det kan mycket väl finnas skeden i en folkhögskolas utveckling då det bästa är att för något eller några år upphandla rektorstjänst. Det kan t.ex. handla om en period när många i personalen av ekonomiska skäl måste sägas upp och det är viktigt att det inte finns personliga lojalitetsband mellan rektor och personal. Av en anställning följer i allmänhet svårighet att säga upp personal efter viss tid och det finns lägen när det är bättre för styrelsen att, efter att rektor fullgjort de uppgifter denne tilldelats av styrelsen, kunna avsluta kontraktet.”

MELLANSELS FOLKHÖGSKOLA

”Särskilt gällande profilkurs finns ingen anledning att reglera att huvudansvarig måste vara anställd vid skolan. Bör strykas helt.”

SCOUTERNAS FOLKHÖGSKOLA

5.14. Kommentarer angående FBR:s krav på studie- och yrkesvägledning och kurativt stöd

Flera av rörelsefolkhögskolorna är kritiska till ökade detaljkrav på studie- och yrkesvägledning samt kurativt stöd.

”Vi vänder oss särskilt emot kravet på studie- och yrkesvägledning. Varför ska en fattig rörelsefolkhögskola ge kapabla kursdeltagare på en skrivarkurs studievägledning? Samtidigt kan det alltid hävdas att sådan ges inom ramen för kursen, men det blir bara härklyveri.”

JAKOBSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Ta bort skrivningen kurativt stöd. Kd på fhs ska ju ha fyllt 18 år. Det innebär att de är myndiga. Varför ska fhsk åläggas detta krav när den ordinarie ungdomsskolan skär ned

på detta. Redan nu bedrivs ett gediget socialpedagogiskt arbete på fhsk. Med den ekonomiska börda som redan nu flera fhsk dignar under framstår detta krav som inadekvat.”

PRO:S FOLKHÖGSKOLA

”Det står att deltagarna ska ha studievägledning och kurativt stöd. Det har inte stått med som uttalat krav tidigare. Det är viktigt att deltagarna får detta stöd, men det kan ges på olika sätt. Det får inte innebära att man ska t.ex. ha anställd psykolog. Det kan ske genom att rektor har yttersta ansvaret för det kurativa arbetet och att man har en psykolog som vid behov kan rycka in.”

SVERIGEFINSKA FOLKHÖGSKOLAN

”Vi invänder mot hur förslaget om tillgången till kurativt stöd är formulerad. Kraven om att kurativt stöd ska innefatta tillgång till psykolog är högt ställda krav på en folkhögskola. Vi anser att folkhögskolan ska utföra utbildningar och ge kunna ge stöd i förhållande till det uppdraget. Om extra stöd ska kunna erbjudas behöver det vara knutet till annan finansiering. Vi instämmer i att det är väsentligt att skolorna ska kunna vägleda deltagarna till rätt resurs utifrån vad som är skolrelaterat och personrelaterat.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

5.15. Kommentarer angående FBR:s krav på att sätta behörighet

Kritik angående FBR:s krav på att sätta behörighet.

”Det ska inte vara ett ska-krav att sätta behörigheter. Folkbildningen kan inte å ena sidan hävda att den är fri och frivillig och å andra sidan hävda att man ska sätta behörighet och omdömen. Varje kd ska upplysas om behörigheter och omdömen och villkoren och kraven för detta. Men varje kd ska också få välja om hen vill ha en behörighet satt. Vad gör man med de kd som inte vill ha en behörighet utan går på fhsk av helt andra skäl?”

PRO:S FOLKHÖGSKOLA

5.16. Rörelsefolkhögskolornas fruktan för att FBR:s förslag minskar utrymmet för internatfolkhögskolor

Många rörelsefolkhögskolor menar att FBR:s förslag underminerar och utarmar internatfolkhögskolornas möjligheter. Kritiken går också ut på att dessa folkhögskolor fyller en specifik funktion och därför tvärtom borde skyddas. Några av kritikerna efterlyser ett särskilt internatbidrag.

”I en vidare tolkning är det ett stöd till de folkhögskolor som har en stor allmän kurs och saknar internat. Internatfolkhögskolor med både allmän- och särskild kurs fyller en stor funktion i det sociala och pedagogiska arbetet, kommer att få urholkade bidrag. Det kan inte nog understrykas internatfolkhögskolornas betydelse när det gäller deltagarnas sociala utveckling, man lever och bor tillsammans med andra som man annars inte hade mött. /.../

Ytterligare en risk med bidraget är att det blir en trojansk häst, det skapar incitament för skolor att ställa om till mer allmänskurs. I en förlängning kommer inte den totala påsen pengar att räcka till och för att finansiera bidraget och ytterligare justering måste göras av värdet av bidragsveckan. I ett ytterlighetsscenario när alla skolor har 100 procent allmänskurs har ingen vunnit någonting, och den stora förloraren är folkbildningen i stort. Då har vi inga internatfolkhögskolor kvar, vi har inga profilkurser kvar och folkhögskolan har blivit ett 'komvux light'. /.../ Detta är ett bidragssystem som avser att stärka den allmänna kursen, på bekostnad av profil- och korta kurser. Vi anser att profilkurserna är lika viktiga i folkbildningen, kopplat till statens fyra syften. I liggande förslag väljer folkbildningsrådets styrelse att lyfta fram ett av statens fyra syften och särbehandla detta i statsbidragssystemet, på tydlig bekostnad av de övriga tre.”

BISKOPS ARNÖ FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget bidrar också genom sin fokusering på allmän kurs och lågutbildade och sänkningen av statsbidraget till korta kurser till en utarmning av internatfolkhögskolorna. Internatfolkhögskolorna har ofta folkbildande särskilda kurser och korta kurser som ofta är knutna till skolans huvudmän.”

HELSJÖNS FOLKHÖGSKOLA

”Vad beträffar något riktat stöd till skolor med internatboende och synen på boendet som en socialpedagogisk resurs så behandlas denna fråga överhuvudtaget inte i remissförslaget.”

HJO FOLKHÖGSKOLA

”Det saknas stöd för internatfbsk: den sociala miljön är del av det pedagogiska uppdraget och en del av bildningsmiljön. När deltagarna bor på skolan möjliggör det användandet av skolans utrustning och lokaler dygnet runt. För våra distanskurser är det ett mervärde för deltagarna att de kan studera och bo på skolan vid de månatliga träffarna, det främjar kunskapsutbytet deltagarna emellan.”

KALIX FOLKHÖGSKOLA

”Om vi vill ha kvar skolor med ett internat, så behövs ett internatbidrag för att täcka de ökade kostnaderna som det innebär. Det är dags nu att återinföra det innan dessa skolor blir färre och färre.”

LILJEHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Vi vill lyfta frågan om möjligheten till ett extra bidrag för folkhögskolor med internat. Internaten ger deltagare som inte annars skulle kunna ta del av folkhögskolans kurser möjlighet att välja den önskade folkhögskolan. Gäller såväl deltagare med funktionsnedsättning som deltagare med långa reseavstånd. Internatavgifterna har historiskt inte gett kostnadstäckning för fastigheter och dess underhåll. Internatlivet har ett stort mervärde för de studerande. Inte minst för de grupper som har svårt att integreras i civilsamhället.”

SJÖVIKS FOLKHÖGSKOLA

”Vi anser att det är av mycket stor vikt att det även fördelas ut ett ’internatbidrag’. Internatens betydelse för folkhögskoleformen kan inte betonas nog. Folkhögskolor utan internat kan göra mycket bra verksamhet, men den verksamhet som erbjuds på internat går inte att ersätta. Det ger människor chanser i livet som inte går att ersätta. Många människor skulle nog beskriva internatverksamheterna som en viktig del av folkhögskolans själ.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

5.17. Kommentarer angående FBR:s förslag om att särskilt stödja kortutbildade

Flera rörelsefolkhögskolor är kritiska till FBR:s förslag om att folkhögskolorna specifikt bör rikta sig till kortutbildade. Kritiken går ut på att förslaget är alltför detaljerat och kan komma i konflikt med huvudmännens/folkrorelsernas behov. Flera av kritikerna framhåller också att folkhögskolorna redan i dag rekryterar en hög andel kortutbildade.

”Stöd till korttidsutbildade: Stryk förslaget till stöd för korttidsutbildade. Vi vill värna våra särskilda kursers deltagare lika mycket, även de som har ett slutbetyg från gymnasiet. Det är också oftast kurser som är dyrare att genomföra än Allmän kurs.”

KARLSKOGA FOLKHÖGSKOLA

”Vi skall nu arbeta särskilt för att nå dessa grupper. Men samtidigt så innebär det nya förslaget till statsbidrag försämrade möjligheter att ge dessa deltagare det stöd de behöver.”

Nu räcker det inte längre med 1,8 lärare/1000 dv, för att kunna söka stöd för förhöjd lärartäthet. Skolan måste nu även finansiera 0,5 årstjänst (ca 300 000 kr) utöver 1,8. Dessutom är kostnadsersättningen för den förhöjda lärartätheten nu nere på 70 procent. Vilket gör att skolorna snart inte har råd att söka medel för förhöjd lärartäthet. Pengarna finns inte!. /.../ Varför skall vi arbeta extra för att nå de grupper där vi redan i dag är som mest framgångsrika. /.../ Vi tror att det är fel väg att gå. Att påbörja en differentiering av deltagarveckans ersättningsnivå. Dessutom är inga andra förslag på förändring som föreslås kopplade till vilken kurs som genomförs. Alla har samma höga kostnader för 1,8, bibliotekarie, psykolog m.m. m.m. Detta är ytterligare ett sätt att styra och 'tvinga in folkhögskolan i ett fack'."

LILJEHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

"Korttidsutbildade är den målgrupp vi har haft historiskt och det pedagogiska arbetet blir inte bättre av omfördelade resurser om det ändå inte går att arbeta flexibelt. Se tidigare begränsningar. Det får inte bli på bekostnad av att ersättningen till profilkurser minskar. Ska folkhögskolan ha profilkurser måste dessa ges med kvalitet på motsvarande sätt som gäller för korttidsutbildade. Profilkurserna är lika viktiga för bildningen genom sina kultur- och yrkesinriktningar."

SKURUPS FOLKHÖGSKOLA

"Det är inte meningsfullt att öronmärka mer pengar utan att tillföra medel. De korttidsutbildade har alltid varit basen i den allmänna kursen och kommer att så vara även i framtiden. Detta skall inte regleras särskilt."

WENDELSBERGS FOLKHÖGSKOLA

5.18. Kommentarer angående att FBR inte beaktar öppen folkhögskola

Flera av rörelsefolkhögskolorna menar att FBR specifikt borde ha slagit vakt om den verksamhet som kallas öppen folkhögskola.

"Saknar Öppen folkbildning. Vi önskar att denna försöksverksamhet permanentas. Det har t.ex. varit möjligt för oss att bedriva Språkcafé för nysvenskar både de som har PUT och de som saknar. Viktigt för folkbildningen att finnas för dem som står längst bort från utbildning och möjligheter. Med de former som nu finns för folkhögskolan att bedriva verksamhet finns inte denna frihetslucka för människor utan de fyra sista siffrorna."

HELLSJÖNS FOLKHÖGSKOLA

"Vi invänder starkt emot att ta bort verksamhetsformen 'Öppen fortbildning'. Den gav folkhögskolan att på ett enkelt sätt bjuda in lokalsambället till skolan och folkbildningen. Det gav många möjligheter för lokalsambället att möta folkhögskoledeltagarna i utbildningssituationer och knyta nya kontakter."

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

5.19. Kommentarer angående FBR:s förslag om en 18-årsgräns för studier vid folkhögskola

Många rörelsefolkhögskolor anser att FBR:s förslag om att alla studerande vid folkhögskolor ska vara 18 år är alltför kategoriskt. Kritikerna anser att folkhögskolorna i huvudsak ska vara en vuxenutbildning, men att det måste finnas undantag, bland annat för att kunna utbilda medlemmar och förtroendevalda i folkrorelser.

"Vi tillstyrker inte att folkhögskolan ska säkerställa att deltagarna på korta kurser fyllt 18 år senast under det kalenderår kursen börjar. Om 18-årsgränsen även ska gälla

korta kurser ser vi att det kommer i konflikt med vårt huvudmannauppdrag. Svenska kyrkan på lokal och nationell nivå har behov av att fånga upp ungdomar redan innan 18 år, i regel mellan 14 och 16 år, för att kunna erbjuda fördjupningskurser och ledarutbildningar. Där har kyrkans folkhögskolor i alla tider spelat en viktig roll. Edelvik anser att 18-årsgränsen kan vara relevant på allmänna kurser och profilkurser, men inte på korta kurser.”

EDELVIKS FOLKHÖGSKOLA

”Varför sätta denna gräns kring mängden av ideella medarbetare? 18 års gränsen bygger på en uppfattning om 18 år som myndighetsnivå. Folkhögskolan som utbildningsform är på samma gång vuxenutbildning som civilsamhällets utbildningsform. 18 årsgränsen ifrågasätts som vuxengräns och tidigare lagd rösträttsålder diskuteras och genomförs på sina håll.

Flexibiliteten är viktig i folkhögskolans särart och gränsen motverkar detta. Särskilt våra nyanlända deltagare kan då de kommer till Sverige i gymnasieålder av olika skäl bättre passa på folkhögskola, där variation av åldrar är rådande. I civilsamhället genomförs ledarutbildningar bland tonåringar, som en väg till engagemang och ledaruppdrag. Detta finns i kyrkan med ledarutbildningar till konfirmand och ungdomsarbete, det finns i nykterhets- och scoutrörelsen m.m.”

HAGABERGS FOLKHÖGSKOLA

”Deltagarna på allmän kurs ska vara 18 år. Det kan finnas anledning att anta yngre deltagare till specialkurser (profilkurser) och i korta kurser knutna till den egna huvudmannen. För kulturprogram är det orimligt att införa åldersgränser. Det bör dock betonas att folkhögskolan är en skola för vuxna.”

HELLIDEN FOLKHÖGSKOLA

”Argument för att ta bort 18-års gränsen för profilkurs och korta kursen är dåligt. Dels är en av våra huvudmän en ungdomsorganisation vilket skulle innebära att vi inte kan samverka kring deras behov av utbildningar. Dels har vår största huvudman Svenska kyrkan en ålder för rösträtt på 16 år. Vårt uppdrag kring att utbilda blivande förtroendevalda, kyrkvårdar m.m. skulle inte kunna vara öppet för hela gruppen.”

HELLSJÖNS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget andas raka motsatsen till folkbildningens mål om att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin samt att folkbildningen skall göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen, genom att föreslå en 18-årsgräns. Det rimliga vore att man stärker folkbildningens roll och ansvar för att genom sin verksamhet påverka och stötta ungdomarna. Det finns flera andra punkter som verkligen skulle behöva sin argumentation, dvs ett underlag som ger förslagen relevans. Motsägelserna behöver sin förklaring, en generell sänkning av åldern är ett beslut i strid med folkbildningens syfte.”

HJÄLMAREDS FOLKHÖGSKOLA

”På Hästsportens Folkhögskola genomför vi verksamhet i samverkan med våra huvudmän. En målgrupp är ungdomar under 18 år som utbildar sig till ledare inom hästnäringen. Vi bygger vår verksamhet på bland annat demokrati och delaktighet samt allas rätt att vara med. Genom ålderskravet på 18 år försvinner den målgruppen och samtidigt stänger vi ute dem från vår verksamhet. Vi anser att vi ska finnas till för alla och behålla nuvarande ålderskriterier. Vår verksamhet är inriktad mot hästnäringen. Alla folkhögskolor har sina profiler och vi tillsammans bidrar till folkbildningen på olika sätt.”

HÄSTSPORTENS FOLKHÖGSKOLA

”Grundläggande villkor: Åldersgränsen för deltagare på allmän kurs bör sänkas till 16 år. Det är önskvärt med en högre procentsats praktik eller arbetsförlagda studier för deltagare på allmän kurs och särskild kurs.”

KAGGEHOLM FOLKHÖGSKOLA

”Deltagarna på särskild/kort kurs skall kunna vara under 18 år.”

LEKSANDS FOLKHÖGSKOLA

”Nyordningen med kravet om 18-årsgräns innebär att allt demokratiarbete, demokrati-fostran för ungdomar som folkhögskolan i dag har med ungdomsorganisationerna upphör. Folkhögskolan är och skall vara en skola för myndiga. Men detta viktiga arbete, att bilda nästa generations folkrörelse/civilsambälle, borde undantas. En möjlighet skulle kunna vara att ha kvar 13-årsgränsen för korta kurser. Förslaget motverkar folkhögskolans möjlighet att tillsammans med folkrörelserna hantera de utmaningar som samhället är i just nu. Det behövs tidig och mer folkbildning.”

LÅNGHOLMENS FOLKHÖGSKOLA/MALMFÄLTENS FOLKHÖGSKOLA/SUNDERBY FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

”Vi ser ingen anledning att begränsa för folkhögskolor att anordna korta kurser för en yngre målgrupp än 18 år. Håll kvar 13-årsgränsen, för många unga är det betydelsefullt att komma i kontakt med folkhögskolor för att se att det finns andra skolformer än den reguljära. Att medverka till att bilda nästa generations folkrörelse/civilsambälle är också en angelägen uppgift och utmaning för folkhögskolorna. Behåll regeln om 18 år för allmän kurs.”

MALMÖ FOLKHÖGSKOLA

”Kravet om 18-årsgräns innebär att allt demokratiarbete, demokrati-fostran för ungdomar som folkhögskolan i dag har med organisationer och föreningar upphör. Folkhögskolan är och skall vara en skola för myndiga men detta viktiga arbete, att bilda nästa generations folkrörelse/civilsambälle, borde undantas. En möjlighet skulle kunna vara att ha kvar 13-årsgränsen för korta kurser. Förslaget motverkar folkhögskolans möjlighet att tillsammans med folkrörelserna hantera de utmaningar som samhället är i just nu. Det behövs tidig och mer folkbildning.”

MEDELFORS FOLKHÖGSKOLA

*”Vi ser inte något skäl att sätta en nedre gräns på 18 år för deltagare i en folkhögskolekurs, framför allt inte när studieförbunden har 13 år. Vi tror också att vi går miste om en demokratisk fostran av unga som går på ledarkurser, huvudmannaanknutna utbildningar o d när man är under 18 år. Att höja åldern till 18 år vore ett slag mot det folkrörelses-
verige som vi tror att vi alla vill ha.”*

MULLSJÖ FOLKHÖGSKOLA

”Nyordningen med kravet om 18-årsgräns innebär att allt demokratiarbete, demokrati-fostran för ungdomar som folkhögskolan i dag har med ungdomsorganisationerna upphör. Folkhögskolan är och skall vara en skola för myndiga gällande långa folkhögskolor med vissa undantag. Men detta viktiga arbete, att bilda nästa generations folkrörelse/civilsambälle borde undantas. En möjlighet skulle kunna vara att ha kvar 13-årsgränsen för korta kurser. Förslaget motverkar folkhögskolans möjlighet att tillsammans med folkrörelserna hantera de utmaningar som samhället är i just nu. Det behövs tidig och mer folkbildning.”

RUNÖ FOLKHÖGSKOLA

”Vi reagerar starkt på att 18-årsgräns föreslås gälla för alla deltagare och vi förstår inte hur den regeln skulle gynna folkbildningen. Sigtuna folkhögskola har Svenska Kyrkans Unga som sin huvudman och tillsammans utbildar vi många unga ledare varje år. En-

ligt förslaget ska denna folkbildningsverksamhet inte kunna finansieras med statsbidrag. Varför? Tillsammans med flera andra folkhögskolor som jobbar nära Svenska kyrkan utbildar vi unga förtroendevalda. Den som är 16 år kan få ett kyrkligt förtroendeuppdrag men våra utbildningar för förtroendevalda ska inte kunna finansieras med statsbidrag enligt förslaget. Demokratiutredningen lyfter möjligheten att sänka rösträttsåldern i de allmänna valen till 16 år. Ta bort den föreslagna 18-årsgränsen!”

SIGTUNA FOLKHÖGSKOLA

”I dagsläget kan en folkhögskola ta emot kursdeltagare under 18 år på en kommuns initiativ och bekostnad. Vi menar att ungdomar i åldern 16–18 behöver ett alternativ till gymnasieskolan; ett alternativ, som inte är beroende av kommuns beslut. En folkhögskola bör därför kunna ha en (mindre) andel studerande yngre än 18 år.”

SKEPPSHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

”Vi anser att 18-årsgränsen är en viktig gränsdragning för att folkhögskolan fortsatt ska vara en del av vuxenutbildningen. Den korta omställningstiden gällande detta framstår som en stor svårighet. Det är rimligt att tänka sig att det kan ske under en 2–3-årsperiod. Vi skulle dock gärna se ett undantag gällande ledarutbildningar för personer inom de organisationer som är ideologiska huvudmän till rörelsefolkhögskolorna. Ledarutbildning tror vi är en viktig del av demokratiseringsprocessen, och vi tror att folkhögskolans arbetsform är synnerligen lämplig just för sådan ledarutbildning.”

SOLVIKS FOLKHÖGSKOLA

”På verksamhetskonferensen var det många skolor som reagerade på 18-årsgränsen. De menade att man på t.ex. korta kurser skulle kunna vända sig till yngre. På Sverigefinska folkhögskolan genomför vi bl.a. aktiviteter för revitalisering av det finska språket i Sverige som riktar sig till hela familjer, både sverigefinska och familjer överlag. Även kulturaktiviteternas syfte är att nå bred publik och öka allas delaktighet i kulturlivet. Därför bör deltagare under 18 år inte exkluderas. Föreslås att, som tidigare, i annan verksamhet än allmän kurs kan skolan ha deltagare under 18 år.”

SVERIGEFINSKA FOLKHÖGSKOLAN

”Ifrågasätter att folkhögskolan ska stängas för unga under 18 år både vad avser profilkurs och kortkurs. Föreslår det är man fyller 15, en 15-åring kan ta till sig folkbildning med ett demokratiskt förhållningssätt och därmed bidra till en positiv samhällsutveckling.”

SÖDRA VÄTTERBYGDENS FOLKHÖGSKOLA

”Varför ska nuvarande 13-årsgräns bort?”

VALLA FOLKHÖGSKOLA

”Fyllt 18 år: Principen är väl helt rimlig på skolornas långa kurser, men rörelserna behöver ha möjlighet att utbilda medlemmar under 18 år. Viss flexibilitet är även önskvärd på allmän kurs, ’varje allmän kurs’ och ’merparten av undervisningen’.”

WENDELSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Krav på 18-årsgräns för korta kurser och profilkurser stryks. Statens mål ’att stärka och utveckla demokratin’ måste folkhögskolorna kunna jobba med även för deltagare under 18 år.”

ÄLVSBY FOLKHÖGSKOLA

”Vi anser att folkhögskolan skall kunna ta emot deltagare under 18 på särskild kurs.”

ÖSTERLENS FOLKHÖGSKOLA

5.20. Kommentarer angående FBR:s förslag att Allmän kurs bör utgöra minst 15 procent av den totala verksamheten

Flera rörelsefolkhögskolor är kritiska till FBR:s krav att Allmän kurs bör utgöra minst 15 procent av den totala verksamheten. En av de kritiska synpunkterna är att det borde ställas krav på att alla folkhögskolor har profilkurser.

”Vi föreslår att man höjer kravet på allmän kurs till mer än 15 procent av den totala verksamheten, men samtidigt också kravet på profilkurs. Detta då det finns många vinster i att bedriva båda kurserna som ger varandra mycket och bidrar till synergieffekter för folkhögskolans utveckling och för deltagarna på skolan. Kravet på minst 15 procent allmän kurs av den totala verksamheten är lågt. Denna gräns skulle kunna höjas med tanke på att det är behörighetsgivande kurser som samhället är i störst behov av och där folkhögskolan med sin unika pedagogik är ett alternativ för många där den traditionella gymnasieskolan inte fungerar. Det är också ett krav som är gemensamt för alla folkhögskolor och vi skulle genom att höja det kravet stärka folkhögskolans särart ytterligare och visa på våra gemensamma krafter och mål mer tydligt.”

ESLÖVS FOLKHÖGSKOLA

”Saknar kravet på att alla folkhögskolor skall ha profilkurs. Profilkurserna stärker mångfalden och bildningsmomenten på folkhögskolorna.”

HELLSJÖNS FOLKHÖGSKOLA

”Vi tycker att precis som allmän kurs skall utgöra 15 procent av rapporterade DV, så ska profilkurs utgöra minst 15 procent av rapporterad verksamhet. Med denna mix på skolan ökar möjligheten till en god arbetsplats och mötesplats mellan olika individer. arbeta för att särskilt nå deltagare som är korttidsutbildade, utrikes födda eller som har funktionsnedsättning.”

LILJEHOLMENS FOLKHÖGSKOLA

5.21. Kommentarer angående FBR:s syn på vad det innebär att vara lärare

Ett antal rörelsefolkhögskolor anser att FBR borde utveckla begreppet lärare och lärarlett.

”Lärare som begrepp bör förtydligas. Utbildade lärare utgör lejonparten av pedagogisk personal men i flera fall kan ”läraren” vara mest lämplig person för ämnet och sammanhanget, fri konstnär verksam i någon huvudmanorganisation, bärare av specifik erfarenhet och liknande. Detta är ju en unik styrka hos folkhögskolor.”

FRAMNÄS FOLKHÖGSKOLA

”Begreppet lärarlett bör ersättas av det tidigare begreppet lärarplanerad. Lärarlett ger antydning om att läraren måste vid varje moment finnas i rummet och så uppfattar vi inte att studier i dag eller i framtiden ska genomföras på folkhögskola.”

HYLLIE PARK FOLKHÖGSKOLA

5.22. Kommentarer angående FBR:s syn på att offentlighetsprincipen ska gälla vid folkhögskolorna

Någon rörelsefolkhögskola är kritisk till att de ska omfattas av offentlighetsprincipen.

”Grundläggande villkor: Vad innebär det för enskild RIO-skola att lyda under offen-

tlighetsprincipen och vad får det för konsekvenser? SVF är tveksamma till att lyda under offentlighetsprincipen för kursdeltagarens integritet.”

SÖDRA VÄTTERBYGDENS FOLKHÖGSKOLA

5.23. Kommentarer angående att FBR:s förslag innebär en övergång från målstyrning till regelstyrning

Någon rörelsefolkhögskola menar att FBR går från målstyrning till regelstyrning.

”Förslaget till nya villkor gör att folkhögskolornas styrning går från målstyrning till regelstyrning. Många av villkoren som sätts upp saknar stöd i förordningen om statsbidrag, t.ex. 18-årsregeln som den formuleras i villkorsförslaget. Enligt förordningen ska den gälla allmän kurs.”

HELLIDEN FOLKHÖGSKOLA

5.24. Kommentarer angående FBR:s förslag om lärartäthet

Några rörelsefolkhögskolor är kritiska till kravet på ökad lärartäthet.

”Gällande lärartäthet finns ju många tveksambeter inte minst i Styra eller icke styra, hur relevant ett sådant mått är för måluppfyllelse och kvalitet.”

FRAMNÄS FOLKHÖGSKOLA

”Tillgänglighetsbidrag: Vi har inte de ekonomiska förutsättningarna för att utöka med en halv lärartjänst (utöver 1,8 tjänst per 1000 dv) för att vi ska vara berättigade till att söka medel för förhöjd lärartäthet, första punkten 'Fhsk ska' sid 16. Detta förslag försvårar möjligheten att få bidrag för att vi ska kunna rikta oss till prioriterade målgrupper i samhället.”

KALIX FOLKHÖGSKOLA

5.25. Kommentarer angående FBR:s förslag om ökad dokumentation

Någon rörelsefolkhögskola är kritisk till FBR:s krav på ökad dokumentation.

”Vi känner en oro för att kraven på dokumentation blir alltför omfattande och tar tid och kraft av vår personal från bildningsverksamheten. Det vore bra om kvalitetssäkringsambitionerna från Folkbildningsrådet var mer tydligt formulerade och avgränsade. Eventuellt att riktlinjer för definierade system formuleras av Folkbildningsrådet.”

ÄDELFORNS FOLKHÖGSKOLA

5.26. Kommentarer angående att FBR:s förslag inte innehåller förslag om momskompensation

Många rörelsefolkhögskolor menar att FBR borde ha lyft frågan om att rörelsefolkhögskolorna ska kompenseras därför att de till skillnad från landstingsfolkhögskolorna inte kan dra av momsens.

”Vi ser även att det är hög tid att införa momskompensation för de folkhögskolor som har betydande merkostnader på grund av att de inte kan dra av momsens.”

FRIDHEM FOLKHÖGSKOLA

”Vi ser även att det är hög tid att införa momskompensation för de folkhögskolor som har betydande merkostnader på grund av att de inte kan dra av momsens.”

GLOKALA FOLKHÖGSKOLAN

”De offentligägda skolorna kan dra av moms på all sin verksamhet. Det kan inte de rörelsedrivna folkhögskolorna. Om FBR anser att skolorna ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar bör en differentiering av bidragen göras på 6 procent beroende på huvudman.”

HAGABERGS FOLKHÖGSKOLA

”Skillnaderna i de ekonomiska förutsättningarna mellan OFI- och RIO skolor bör tas upp till behandling. En sådan fråga är, förutom de stora huvudmannatillskott OFI-skolorna tar del av, frågan om momskompensation. Om FBR anser att skolorna ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar bör en differentiering av bidragen göras på 6 procent beroende på huvudman. De 6 procenten kommer från den lagstiftning som reglerar förhållandena för icke offentligt drivna grund- och gymnasieskolor. Innan de nya kriterierna fastställs förutsätter vi att dessa ses över så att inte de rörelsedrivna skolorna konsekvent missgynnas.”

HÄRNÖSAND FOLKHÖGSKOLA

”Som framgått anser vi att rörelsefolkhögskolorna missgynnas ekonomiskt. Om kraven ökar på detalj- och kvalitetsredovisning måste Folkbildningsrådet också ta ett helhetsgrepp om rörelsefolkhögskolornas ekonomi. Till exempel kan de offentligägda skolorna dra av moms på all sin verksamhet. Det kan inte vi. Om Folkbildningsrådet anser att skolorna ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar bör en differentiering av bidragen göras på 6 procent beroende på huvudman. De 6 procenten kommer från den lagstiftning som reglerar förhållandena för icke offentligt drivna grund- och gymnasieskolor.”

JAKOBSBERGS FOLKHÖGSKOLA

”Vi anser att de folkhögskolor som inte har rätt att dra av moms får rätt till momskompensation – ett särskilt årligt bidrag som motsvarar dessa folkhögskolors merkostnader på ca 6 procent.”

KARLSKOGA FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget saknar dock helt en fråga som handlar om likvärdiga förutsättningar för skolor oavsett huvudman att bedriva folkhögskoleverksamhet. De offentligägda skolorna kan dra av moms på all sin verksamhet.”

S:TA IGNATIUS FOLKHÖGSKOLA

”Saknar förslag till momskompensation för RIO-skolor jfr med OFI-skolor. Förslaget saknar helt den fråga som handlar om likvärdiga förutsättningar för skolor oavsett huvudman att bedriva folkhögskoleverksamhet. De offentligägda skolorna kan dra av moms på all sin verksamhet. Det kan inte de rörelsedrivna folkhögskolorna.”

SÖDRA VÄTTERBYGDENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget saknar en lösning på momsfrågan. Det handlar om likvärdiga förutsättningar för skolor oavsett huvudman att bedriva folkhögskoleverksamhet. De offentligägda skolorna kan dra av moms på all sin verksamhet. Det kan inte de rörelsedrivna folkhögskolorna.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

”Det är hög tid att införa momskompensation för de skolor som har betydande merkostnader på grund av att de inte kan dra av moms.”

ÖNNESTAD FOLKHÖGSKOLA

5.27. Kommentarer om att FBR:s hantering av remissen har brister, att förslaget är dåligt genomarbetat, att förslaget inte är motiverat och att förslaget kommer vid fel tillfälle

Många rörelsefolkhögskolor är kritiska till förfarandet med remissen om nytt statsbidrag. Kritiken går ut på att förslaget är svårbegripligt eftersom det saknar motiv,

bakgrundsbeskrivning och konsekvensanalys. Andra menar att handläggningstiden är alltför kort, särskilt med tanke på att förslaget innebär genomgripande förändringar. Ytterligare en vanlig synpunkt är att förslaget kommer vid fel tidpunkt, bland annat på grund av personalskifte på FBR.

”Det som vi ser som allvarligt i hela förslaget är att det saknas en tydlig problemformulering och en konsekvensanalys kring vilka problem det nya statsbidragssystemet ska åtgärda och vad de här förändringarna innebär. Det är en svaghet att inte vi som berörda folkhögskolor har fått kännedom om orsakerna till att förslaget har presenterats – även om vi är medvetna om att statsbidragssystem med jämna mellanrum måste ses över. Hade problemformuleringen funnits med anser vi att det hade skapat en helt annan kvalitetsssäkring och helt annan ingång i hela detta arbete. En ytterligare viktig aspekt att behysa är att vi anser att tajningen av remissen är tveksam p.g.a. olika anledningar. Folkbildningsrådet har på gång en ny ledning och en ny generalsekreterare. Arbetet med utformandet av nya regionindelningar och regionbidrag pågår och är inne i en intensiv fas. Vi anser att det hade varit klokt att invänta och låta en ny ledning få komma på plats och jobba in sig samt att en ny regionindelning förankrats, innan Folkbildningsrådet lanserat detta remissförslag. Med ovan beskrivna reflektioner så förespråkar Hjo folkhögskola en återremiss av hela förslaget.”

HJO FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget behöver ett underlag som utreder och exemplifierar konsekvenserna av förslaget i enskilda detaljer och i sin helhet. Konsekvenserna av förslaget är ökad reglering på flera områden utan förklaring. Definitionsförändringar och ändringar av procentsatser sker utan underbyggt resonemang och konsekvensanalys. Det saknas också formuleringar om hur återrapportering skall ske, något som måste anses som nödvändigt för att kunna saga ja eller nej.”

HJÄLMAREDS FOLKHÖGSKOLA

”Vi avslår förslagen. /.../ Med tanke på att detta kommer att resultera i stora förändringar för många av våra folkhögskolor så ställer vi frågan om det har genomförts någon konsekvensanalys? I stora organisationsförändringar så ska en sådan genomföras för att se hur dessa förändringar påverkar verksamheten. I förordet så står det att det är framför allt den idémässiga grunden, pedagogiken och självständigheten som ger folkhögskolorna en särställning i förhållandet till andra utbildningsanordnare – är den särarten på väg att försvinna genom de ev. nya statsbidragsvillkoren?”

HÄSTSPORTENS FOLKHÖGSKOLA

”Då det är stora förändringar som ska göras känns 1 jan 2017 väldigt snabbt inpå. Det sammanfaller tyvärr med att en ny generalsekreterare, som inte varit med i framtagandet av detta förslaget, påbörjar sitt jobb. Att dessutom väldigt många skolor inte känner igen sig i det slutgiltiga förslaget från processen och samtalen i framtagandet av förslaget är olyckligt.

Det är svårt att motivera en större detaljstyrning och en tydligare ekonomisk bild för folkhögskolan i samma tid som

- statsbidragens anslag endast ökar med 1 procent,
- oro kring hur regionsbidragen kommer se ut framöver
- större konkurrens om lärare då lärarlyftet innebär höjda löner för lärare i grundskolan.”

JUNE FOLKHÖGSKOLA

”Info innan remissen var att det bara var kosmetiska förändringar, verkligheten andas detaljregleringar, otydliga förutsättningar, svag konsekvensanalys m.m. Otydlighet med hur fördelningen av de 5 procent ska gå till, vad gäller egentligen. Vissa regleringar har

tillkommit för att skolor har misskött sig men det skrivs inte ut. Drabbar de som sköter sig. Stycket med folkhögskolans frihet borttaget, sätt tillbaka det! Vi kan leva med det gamla systemet några år till medans ni gör ett bättre förankrat förslag. Gärna ser över hela statsbidraget och regionbidraget tillsammans nu när nya regioner ska bildas.”

MARIANNELUNDS FOLKHÖGSKOLA

”Vi kräver återremiss, eftersom förslaget är mycket omfattande och handläggningstiden har varit alltför kort. Vårt ställningstagande innebär också att reformen enligt vår mening inte kan genomföras redan 2017 utan måste skjutas upp till 2018, efter ett mera omfattande remissförfarande som även ger utrymme för konsekvensanalyser. Det är ovärdigt för en demokratisk skolform som folkhögskolan att från Folkbildningsrådet genomföra så genomgripande förändringar utan att ge erforderlig tid till konsekvensanalys, med möjlighet att lämna väl underbyggda synpunkter.”

MELLANSELS FOLKHÖGSKOLA

”Totalt sett anser vi att det finns så många saker i förslaget som inte är bra, som inte gynnar en god utbildning/folkbildning för folkhögskolorna. Därför yrkar vi på återremiss av förslaget. Skälen till vårt yrkande är bl a:

- De tidsramar som sattes upp för utarbetande av förslaget har inte hållits. Förslaget skulle ha kommit i december 2015. Det gjorde det inte. Mycket av det som föreslås i förslaget fanns inte på agendan vid konferenserna runt statsbidraget i september 2015. Det borde det ha gjorts och inte dimpa ner i konkreta förslag utan förvarning. Det gör att FBR knappast hinner med att bearbeta remisserna ordentligt innan beslut skall tas. Inte heller har den demokratiska processen som utlovats i framtagningsdel av förslaget genomförts.

- Det saknas motiveringar till nästan alla förslag i remissen. Det borde åtminstone ha funnits med i ett bi-dokument. Som det nu presenteras skapar det förvirring och frågor runt varför man vill göra förändringarna.

- Förslaget är detaljstyrt och missgynnar folkhögskolornas utveckling. Vart har vår frihet tagit vägen? Är vårt förtroende förbrukat från statsmakternas sida sett? Vi tror inte det!

- Vi tror inte att förslaget är kvalitetssäkrat.

- Skolornas styrelse behöver få stärkt makt över sin folkhögskola. Makten behöver inte flyttas till Folkbildningsrådet. Förslaget kommer att innebära mer personal på FBR eftersom mycket mer skall kontrolleras. Kostnaderna för det tas naturligtvis från folkbildningsanslaget. Alltså kommer statsmedlen mer att gå till kontroll än till utveckling och förnyelse. Det kan inte gynna folkbildningen.

- Känns inte bra att både Signild och Britten gått/går i pension. De som tagit fram/tagit beslut i frågan kommer inte att behöva ta ansvar för och implementera det hela. Vänta tills nya personer finns på posterna.

Jämför ex. med Polisens omorganisation, som ju inte varit helt lyckad.

- Överlag minskar möjligheterna till samverkan med våra huvudmän.

- Det är ingen garanti för att kurserna blir bättre av en slags professionalisering, alltså att bara lärare anställda av den egna skolan är kapabla att undervisa och vara folkbildare tillfredsställande.”

MULLSJÖ FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget saknar bakgrundsbeskrivningar, motiv och konsekvensanalyser för de olika förslagen. Känslan är att förslaget innebär ökad detaljreglering och styrning. Begrepp och förslag som motsvarar det vi traditionellt menat med ’fri- och frivillig’ saknas. Känslan är att åtstramning och detaljstyrning ökar för att vissa skolor inte ’sköter sig’. Är det inte bättre att agera i relation till dessa än att agera med ’kollektiv bestraffning’. Utökad reglering kräver ökad kontroll och mer resurser till FBR från anslaget vilket vi motsätter oss. Frågor om kvalitet har blivit mer och mer instrumentella. Det tas liten hänsyn till svårigheterna i att mäta de framsteg som kursdeltagare på allmän kurs eller kurser för särskilda målgrup-

per med olika funktionsnedsättningar gör. Vilken hänsyn tas till deltagarnas berättelser och upplevelser? Vilken ställning har en stark bildningstradition i förslagen?”

OSKARSHAMN FOLKHÖGSKOLA

”Bakläxa för FBR som uppenbarligen inte lyssnat och tagit till sig de synpunkter som kommit in tidigare. Det har aldrig framkommit att man tänkt komma med så genomgripande förändringar. Läser man noga i Vägval och vilja och i Allas kunskap – allas bildning så speglar knappast det nya förslaget de storslagna formuleringarna där. Har inte FBR förtroende för att folkhögskolorna bedriver ett kvalitativt och meningsfullt arbete?”

PRO:S FOLKHÖGSKOLA

”Scouternas folkhögskola beklagar vald form för remissvar (webbenkät) då den begränsar möjligheterna till övergripande resonemang och kommentarer kring sådant som inte är med i förslaget. Med bakgrund av detta skickar vi även in ett skriftligt remissyttrande som vi förväntar oss tas i beaktande. Yttrandet skickas till Folkbildningsrådets info-mailadress.

Scouternas folkhögskola yrkar på återremiss av förslaget i sin helhet då mycket fortfarande inte är tillräckligt utrett och förankrat. Mängden av kommentarer och avslagsyrkanden pekar i vår mening på att förslaget behöver arbetas igenom ytterligare och en ny remissrunda bör genomföras. OBS. Kritik mot formen.”

SCOUTERNAS FOLKHÖGSKOLA

”Argumenten bakom de föreslagna förändringarna redovisas inte och vi får inte ta del av någon konsekvensanalys av det nu liggande förslaget. Det är en utmaning att överblicka konsekvenserna av alla de föreslagna förändringarna i praktiken.”

SIGTUNA FOLKHÖGSKOLA

”Enkäten är så upplagd att den ger möjlighet att svara på en mängd delfrågor av administrativ karaktär. Det är dock inte möjligt att utifrån det presenterade materialet få en överblick över hur systemet är tänkt att fungera. Ger ett par exempel:

- *Vad innebär stödet till korttidsutbildade? Vilka summor handlar det om? Kan det lika gärna uttryckas som en höjning av deltagarveckans värde för allmän kurs där ju i princip alla hör till denna kategori?*

- *Innebär förslaget till finansiering av en halv årslärartjänst inom tillgänglighetsbidraget att den låga kostnadstäckningen i dag (drygt 70 procent) upphör? I så fall är det i bästa fall ett nollsummespel, annars en betydande kostnadsökning. Viktigt att veta när man svarar på frågan. Vi ser det därför som viktigt att få mer information om hur systemet är tänkt för att på ett rimligt sätt kunna svara på enkäten.”*

SKARPNÄCKS FOLKHÖGSKOLA

”Styrelsen för Skurups folkhögskola yrkar att remissen avslås och återremitteras, för att tydliggöra kriterierna och villkoren för statsbidrag samt för att redovisa en konsekvensanalys för hur ett nytt statsbidrag påverkar folkhögskolorna. Det är allvarligt för tillit och förtroende för Folkbildningsrådet att det kan tas fram ett förslag som avviker från propositionen 'Allas Kunskap – Allas Bildning' och folkhögskolornas eget policydokument 'Vägval och vilja'.”

SKURUPS FOLKHÖGSKOLA

”Vidare skulle det vara tydligare och lättare att förstå de föreslagna förändringarna om vi får en bakgrundsbeskrivning till de förslag som läggs fram. Varför och vad ska de åstadkomma?”

SUNDBYBERGS FOLKHÖGSKOLA

”De betydande förändringar som föreslås är inte förankrade hos oss, som ifall de går igenom kommer att få leva med dessa i flera år. Flera av förslagen kommer att påverka vårt

pedagogiska arbete på ett för de målgrupper vi är satta att jobba med negativt sätt. Om de även kommer att slå hårt ekonomiskt är i nuläget omöjligt att förutse eftersom ingen konsekvensanalys är gjord, vi kan bara befara att så är fallet. Bidragsformerna får i förslaget nya namn och helt nya procentsatser, utan rimlig förklaring. Vi saknar en redogörelse över vad de föreslagna förändringarna skulle kunna få för konsekvenser, likaså motiven bakom.

Hela remissförslaget behöver följas upp med någon form av konsekvensanalys, innan beslut om sjösättning tas. Till det har förarbetet varit alltför undermåligt och remisstiden för knapp.”

SUNDSGÅRDENS FOLKHÖGSKOLA

”Förslaget har framställts som att det inte innebär några innehållsliga förändringar. Vi ser dock följande inriktning med förslaget:

1. Den rörelseanknutna verksamheten måste minska kraftigt
2. Civilsambället måste bort från folkhögskolan
3. Den allmänna kursen måste öka
4. Andelen invandrare, funktionsnedsatta och korttidsutbildade är för låg och måste ökas
5. Makten över folkhögskolan behöver centraliseras och flyttas till Folkbildningsrådet
6. Folkhögskolan måste professionaliseras – endast anställda lärare inom folkhögskola kan något. Många av dessa frågor är inte diskuterade och skulle detta genomföras förändras folkhögskolan från den fria utbildningsform den är idag. Vi ställer oss bakom de krav som ställs av många andra skolor ställt att förslaget som helhet återremitteras till Folkbildningsrådet, att processen för införandet av ett nytt statsbidragssystem startar om att den inleds med en diskussion om vilka problem med nuvarande statsanslag man ser som problematiska och som man vill åtgärda.”

VADSTENA FOLKHÖGSKOLA

”Vårdinge By Fbks menar att förslaget om förändringar i statsbidragsordningen av olika skäl dels behöver göras om och dels kommer vid helt fel tidpunkt. I den stora anstormning av nya eventuella kursdeltagare medförande behov av nyskapade & nyskapande kurser och ökade anspråk på organisation som råder och kommer att fortgå säkert ett par år, är det extra viktigt att hålla fokus och lägga ansträngningar på att möta nya kursdeltagare snarare än på omorganisation. Vidare är det också diskutabelt att genomföra strukturförändringar i folkhögskoleregulverket samtidigt som det är stor personalomsättning på Folkbildningsrådet. Många tjänstemän på betydande poster på FBR slutat/slutar och ersätts av nya medarbetare. Ny generalsekreterare på Folkbildningsrådet. Samtidigt som det finns höga förväntningar på att folkbildningen ska fungera stabilt och effektivt. Det är också en olycklig tajmning för en sådan omfattande ekonomisk förändring i statsbidragen apropå Västra Götalandsregionens utspel som skapat en oro kring landstingsbidragen. Det pågår också ett omfattande arbete med nya regionindelningar. Stora förändringar som behöver analyseras för folkbildningens ekonomiska förutsättningar. I avsaknad av en tydlig motivering till att en förändring behövs just nu ser vi därför initiativet att ändra arbetsordningen för folkhögskolor läggs på is till dess att Folkbildningsrådets medarbetarkrets stabiliserats och till den större organisationen Sverige kommit till rätta med hur vi kan möta upp den pågående invandringen.”

VÅRDINGE FOLKHÖGSKOLA

”Överlag anser vi att förslaget om nya statsbidragsvillkor är svåra att kommentera då det saknas förtydliganden och motiveringar till vad förändringarna är tänkta att uppnå för resultat. Utan dessa motiveringar ges intrycket av att förslagen enbart är till för att styra och begränsa folkhögskolors verksamheter snarare än ge bättre villkor för skolor och deltagare.”

VÄDDÖ-SÖDERTÖRN FOLKHÖGSKOLA

”Vi anser förslaget innehåller ett så stort antal villkor för utbildningsformen folkhögskola att regleringen blir svåröverskådlig och därmed svår att tillämpa. Om detaljregleringen är tänkt att minska missbruket kan den få den motsatta effekten. Förslaget präglas av otydlighet och inkonsekvens och är ej analyserat utifrån vad man vill åstadkomma med förändringarna och om det får önskad effekt. Genomgående saknas förtydliganden, konkretion, beskrivning av och innebörd av förändringar av tidigare villkor och förutsättningar samt tillkomna skrivningar. Utifrån detta så är det svårt att lämna synpunkter. Det går inte att svara om man tycker det är bra. Det saknas en analys och förklaring varför ändringar, utifrån vad, och vad det skall leda till för förändringar. Vad vill man åstadkomma och varför är det viktigt?”

ÄDELFORNS FOLKHÖGSKOLA

”Vi saknar underlag, utredningar och argument som ligger till grund för förslaget till nya regler för statsbidrag till folkhögskolor. Det är svårt att förstå vilka mål man vill uppnå med de förändringar som föreslås. Vissa förslag motverkar till och med statens fyra syften med folkbildningen, exempelvis begränsningen av kulturprogram. Vi saknar också en konsekvensanalys för hur de nya reglerna kommer att påverka de olika folkhögskolorna. Folkhögskolor i glesbygd har färre potentiella deltagare i sitt närområde och måste därför kunna jobba med en stor bredd av verksamheter. Förslaget till begränsning av kulturprogram, 18-årsgräns och att bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån försvårar starkt vår möjlighet att vara folkhögskola i glesbygd. Många av förslagen begränsar starkt vår möjlighet att samverka med vår huvudmans medlemsorganisationer. Tidsplanen för att genomföra förändringarna är alldeles för snävt tilltagen. Beslut om förändrade regler ska tas i slutet på maj 2016 och börja gälla från årsskiftet 16/17. Det är alldeles för kort tid för att ställa om verksamheten.”

ÄLVSBY FOLKHÖGSKOLA

”Vi avslår förslagen och önskar en återremittering med en prolongering av tidigare statsbidrag. Anledningen är primärt att vi saknar en helhetsbild där folkhögskolan tar sitt utgångsläge i utbildningsformen samt bristen på information kring återrapportering och det återrapportering kan betyda i arbetet med att vara en del av en lärandeprocess.”

ÖSTRA GREVIE FOLKHÖGSKOLA

6. LANDSTINGSFOLKHÖGSKOLORNAS REMISSSVAR

6.1. Kommentarer angående FBR:s förslag om en 18-årsgräns för studier vid folkhögskolor

Många landstingsfolkhögskolor är kritiska till FBR:s förslag om att alla folkhögskolelever ska ha fyllt 18 år. Landstingsfolkhögskolorna menar att folkhögskolorna i huvudsak ska vara en vuxenutbildning men att detta förslag är alltför detaljerat. Detta är en av de frågor som särskilt många landstingsfolkhögskolor är kritiska till.

"Folkhögskolan skall säkerställa att deltagare fyllt 18 år senast under det kalenderår kursen startar. Utbudet av korta kurser kan förändras främst för ledarskapsutbildning och funktionsnedsatta där åldern för deltagarna hittills varit lägre än 18 år."

BILLSTRÖMSKA SKOLAN MED FLERA

"Kravet att deltagarna fyllt 18 år innebär att vi utestänger gruppen 16–18 år. I den gruppen finns elever som kan och vill gå profiltutbildningar, det kan gälla intresserade deltagare, skoltrötta elever, ensamkommande flyktingungdomar. Undantaget som anges, elever i introduktionsprogram tycker vi mer handlar om en uppdragsutbildning då det är skolpeng i.st.f deltagarvecka."

BIRKA FOLKHÖGSKOLA

"Deltagarnas ålder. Vad är syftet med förändring av åldersnivån? Tidigare har särskild kurs, korta kurser och öppen folkbildning kunnat ta emot deltagare från 13 år. Framför allt de korta kurserna har varit en introduktion till folkhögskolan för yngre deltagare. Därför anser vi att åldersgränsen bara ska gälla Allmän kurs. Vi saknar motiv för att höja åldersgränsen."

GAMLEBY FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

"RG tillstyrker förslagen gällande grundläggande villkor, men vill samtidigt påpeka att utbudet av korta kurser kan förändras främst för ledarskapsutbildning och funktionsnedsatta där åldern för deltagare ofta är lägre än 18 år."

GOTLANDS FOLKHÖGSKOLA

"Att deltagarna ska fylla 18 år senast under kalenderårets början, detta tycker vi är bra."

KÄVESTA-FELLINGSBRO FOLKHÖGSKOLA

6.2. Kommentarer angående FBR:s förslag att allmän kurs ska utgöra minst 15 procent av det totala utbudet

Några landstingsfolkhögskolor kritiserar FBR:s förslag om att allmän kurs ska utgöra minst 15 procent av det totala utbudet.

"Allmän kurs 15 procent. Vi har i remissarbetet diskuterat både golv och tak för allmän kurs. Vi stödjer förslaget på att minst 15 procent ska vara Allmän kurs. Vi tycker också att det i villkoren för folkhögskola ska vara ett krav på att genomföra både allmänna kurser och profilkurser."

GAMLEBY FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

"Allmän kurs ska årligen utgöra minst 15 procent av folkhögskolans rapporterade Deltagarveckor: Denna procentsats bör ökas till minst 20 procent"

GOTLANDS FOLKHÖGSKOLA

6.3. Kommentarer angående FBR:s förslag om antalet deltagare på korta kurser

Någon landstingsfolkhögskola är kritisk till FBR:s förslag angående antalet deltagare på korta kurser.

”Kort kurs: Vi anser inte att det ska finnas ett minimiantal för deltagare. Vi genomför i dag utbildning för deltagare med stora funktionsvariationer. Ibland kan en förutsättning för deltagande vara att man också har medföljande assistent. Det finns kurser där det är befogat med få deltagare.”

GAMLEBY FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

6.4. Kommentarer angående FBR:s förslag om att lärare ska vara anställda

Någon landstingsfolkhögskola är kritisk till FBR:s förslag om att en anställd lärare alltid ska vara den som har huvudansvaret för kurserna. Kritiken går ut på att det i vissa fall kan vara lämpligt att ansvaret i stället ligger på annan person som har mest kompetens.

”Vi ser ett bekymmer med att det dels definieras som att det ska vara en lärare som är huvudansvarig samt att den ska vara anställd vid anordnande folkhögskola. För vissa profilkurser krävs att folkhögskolan har en samverkan med organisation som har kompetens och kunskande inom området. I vissa fall kan det vara lämpligt att huvudansvaret ligger på den med mest kompetens. Vidare ser vi att en annan roll på skolan kan ha huvudansvaret för någon av kurserna, därför kan det vara lämpligt att inte begränsa ansvaret till lärare.”

BILLSTRÖMSKA SKOLAN MED FLERA

6.5. Kommentarer angående FBR:s förslag om att högst 15 procent av studietiden ska utgöras av praktik

Flera landstingsfolkhögskolor menar att FBR:s förslag om att högst 15 procent av studietiden ska få utgöras av praktik motverkar möjligheten att skraddarsy utbildningar för dem som varit utanför arbetsmarknaden en längre tid. En annan kritik går ut på att omfattningen av praktik ska avgöras av utbildningens upplägg och deltagarnas behov, inte av en given procentsats.

”Högst 15 procent av kurs tiden i allmän och profilkurser är praktik eller arbetsförlagda studier: Utmaningen för många av våra deltagare är att komma in på arbetsmarknaden efter sin studietid. Samtidigt vet vi att många av våra deltagare tillgodogör sig studier genom att arbeta praktiskt med lärandet genom praktik eller arbetsförlagt lärande. För att möta dessa deltagares behov och möjligheter har varje folkhögskola ett behov av att anpassa studieformen till det som passar deltagarens förutsättningar och möjligheter bäst. Denna begränsning till 15 procent motverkar på alla sätt denna möjlighet. Begränsningen motverkar samtidigt utvecklingen av folkhögskolan och vår målgrupp som har stort behov av att bilda sig genom lärande på arbetsplats. Exempelvis det arbetet som regeringen aviserar genom satsningen på yrkesutbildning inom bristyrken för folkhögskolor.”

BILLSTRÖMSKA SKOLAN MED FLERA

”Vad gäller taket om max 15 procent praktik i allmän- och profilkurs så ställer vi oss tveksamma till ett så lågt tak eller tak över huvud taget.”

ESKILSTUNA-ÅSA FOLKHÖGSKOLA

”15 procent måste ändras till 30 procent helt enligt vad Yrkeshögskolan rekommenderar annars skjuter ni en av Sveriges främsta turistutbildningar i sank, en utbildning där

deltagarna till 100 procent får arbete efter avslutad utbildning, mycket tack vare den arbetsplatsförlagda utbildningen under 3e terminen, både i Sverige och utomlands, vilket skapar en stor attraktivitet för alla arbetsgivare inom turismnäringen. En termin som präglas av tät kontakt med kursansvarig, studier på distans hela tiden, varvat med hemtentor, projektarbeten, återträffar på skolan och intervjudokumentation. 3e termin är i realiteten studier under den arbetsplatsförlagda tiden!!

GRIMSLÖVS FOLKHÖGSKOLA

”Om det ska finnas regler kopplat till praktik så ska det inte definieras genom ett procenttal. Istället ska skolan kunna beskriva anpassningen utifrån behov och kvalitet.”

KÄVESTA-FELLINGSBRO FOLKHÖGSKOLA

”När det gäller yrkesutbildning på folkhögskola ska praktik eller arbetsplatsförlagda studier omfatta minst 15 procent.”

VÄSTBERGA FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

6.5. Kommentarer angående FBR:s förslag om studievägledning och kurativt stöd

Flera landstingsfolkhögskolor anser att FBR:s krav på att det ska finnas ”tillgång” till kurator och psykolog är oklart. Flera påpekar att det inte är realistiskt att folkhögskolorna ska kunna erbjuda ett sådant stöd.

”Deltagarna i allmän kurs och profilkurser ges tillgång till studie- och yrkesvägledning/ Deltagarna i allmän kurs och profilkurser ges tillgång till kurativt stöd: Vi ser behovet av att tydliggöra vad som avses med ’ges tillgång till’. Avses att det ska finnas SYV, kurator och psykolog på plats eller att folkhögskolan kontaktat någon som kan komma till skolan om deltagare efterfrågar?”

BILLSTRÖMSKA SKOLAN MED FLERA

”Frågan vi har är vad ’tillgång’ på kurator OCH psykolog innebär? Innebär det att man kan ha kurativt stöd på skolan och möjlighet att ordna stöd hos psykolog utanför skolan, eller måste både en kurator OCH psykolog vara anställd på skolan? Om så är fallet är vi ytterst tveksamma till detta.”

ESKILSTUNA-ÅSA FOLKHÖGSKOLA

”Kurativt stöd – otydligt vad det innebär med formuleringen ’ges tillgång till’: Vi ser det inte som realistiskt att alla skolor ska kunna erbjuda tillgång till psykolog. Tillgången till psykolog kan klaras genom en samverkan med hälso- och sjukvården.”

GAMLEBY FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

”Skolorna ska erbjuda kurator: Psykolog behöver inte finnas på skolan en kurator kan i stället hänvisa till en psykolog utanför skolan. Psykolog kan inte vara ett krav enligt statsbidragen.”

KÄVESTA-FELLINGSBRO FOLKHÖGSKOLA

”Ett tydliggörande gällande vad som menas beträffande tillgång till studie- och yrkesvägledning, kurator och psykolog behöver göras. En Regionskola kan ha tillgång till detta via hälso- och sjukvården. Detta ger en möjlighet för Regionsskolorna och blir kostnadseffektivt.”

VÄSTBERGA FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

6.6. Kommentarer angående FBR:s förslag om verksamhetsbidrag

Någon landstingsfolkhögskola är kritisk till FBR:s förslag om verksamhetsbidrag.

”En minskning med 5 procent av det årliga verksamhetsbidraget kan komma att slå hårt mot enskilda skolor, vi föreslår att man i stället bygger upp en central pott där en skola kan ansöka om medel från potten och för gemensamma insatser. Att denna pott solidariskt byggs upp genom att en liten del ev. 0,5 procent från verksamhetsbidraget tas från samtliga skolor.”

KÄVESTA-FELLINGSBRO FOLKHÖGSKOLA

6.7. Kommentarer angående FBR:s förslag om satsningar för att nå korttidsutbildade

Det finns både landstingsfolkhögskolor som berömmar och som kritiserar FBR:s förslag om särskilt stöd för att nå korttidsutbildade.

”Stöd till korttidsutbildade ska ingå i Verksamhetsbidraget! d.v.s. 80 procent + 4 procent ska alltså verksamhetsbidraget vara för att vi ska få bäst förutsättningar att fullgöra vårt uppdrag. Inriktningen är redan att vi ska arbeta för att nå de korttidsutbildade och ni centralt kan inte avgöra om det är just 4 procent som ska gå till korta kurser utan det måste vi lokalt få avgöra efter de förutsättningar som gäller på varje folkhögskola. Ersättningsnivån ska också vara 100 procent.”

Grimslövs folkhögskola

”Bra med ett extra stöd till korttidsutbildade, ett bra sätt att höja statusen på detta uppdrag.”

KÄVESTA-FELLINGSBRO FOLKHÖGSKOLA

6.8. Kommentarer angående FBR:s förslag om bidrag till korta kurser

Några landstingsfolkhögskolor uttrycker specifikt att de är positiva till FBR:s förslag om bidrag till korta kurser.

”Bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser: Vi ser positivt på att folkbildningsresurser nyttjas till främsta delen för allmän kurs och profilkurser.”

BILLSTRÖMSKA SKOLAN MED FLERA

”Bidraget till korta kurser är 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser: RG ser positivt på att folkbildningsresurser nyttjas främst för allmän kurs och profilkurs.”

GOTLANDS FOLKHÖGSKOLA

6.9. Kommentarer angående FBR:s förslag om att 5 procent av det statliga bidraget ska kunna omfördelas mellan folkhögskolorna

Några landstingsfolkhögskolor uttrycker specifikt att de är positiva till FBR:s förslag om att 5 procent av det statliga bidraget ska kunna omfördelas mellan folkhögskolorna.

”5 procent av tillgängligt verksamhetsbidrag ska prövas för eventuell omfördelning årligen: Vi ser positivt på arbetet med omfördelning av verksamhetsbidragen. Samtidigt ser vi fram emot framtida dialog kring hur arbetet med omfördelningen ska göras.”

BILLSTRÖMSKA SKOLAN MED FLERA

”RG ser positivt på arbetet med omfördelning av verksamhetsbidragen.”
GOTLANDS FOLKHÖGSKOLA

6.10. Kommentarer angående FBR:s förslag om att folkhögskolorna ska vara demokratiskt styrda

Några landstingsfolkhögskolorna ställer sig frågande inför vad FBR:s förslag om att folkhögskolorna ska vara demokratiskt styrda betyder.

”Enligt förslaget ska mottagare av statsbidrag från Folkbildningsrådet svara upp ett antal organisatoriska villkor, bland annat att folkhögskolan ska ha en demokratiskt styrd organisation. Detta villkor innebär att efter 2017 ska varje folkhögskola redovisa till Folkbildningsrådet att organisationen är demokratiskt styrd för att kunna erhålla statsbidrag. Men demokratiskt styrd utifrån vilka kriterier då? Hur ska folkhögskolorna forma sina mätninginstrument? Vilka indikatorer ska mätas? Kollektivavtal, Grundläggande mänskliga rättigheter, Samverkansavtal med fackliga organisationer, Jämlikhet, Jämställdhet, Mångfald...?”

BIRKA FOLKHÖGSKOLA/BÄCKEDALS FOLKHÖGSKOLA M.F.L.

”Det är oklart vad som avses med en ”demokratiskt styrd organisation”. Avser det huvudmannen eller själva skolan (som ju t ex har en rektor som inte väljs inom skolan).”

FORNBY FOLKHÖGSKOLA

6.11. Kommentarer angående FBR:s förslag om rätten att söka statsbidrag

Några landstingsfolkhögskolor har synpunkter på FBR:s förslag angående vilken verksamhet som det ska vara möjligt att söka statsbidrag för.

”Punkten att deltagare som studerar vid flera folkhögskolor inte kan berättiga till mer än ett heltidsstatsbidrag bör strykas. En deltagare som läser Allmän kurs heltid på en folkhögskola kan t ex läsa en ämneskurs i Naturkunskap 2 eller Engelska 6 på distans på en annan skola. Det blir orimligt att inte tillåta detta. Förmodligen är kravet också svårt att kontrollera för den enskilda skolan.”

FORNBY FOLKHÖGSKOLA

”Verksamhet som inte är statsbidragsberättigande – vård och rehabilitering. Här krävs ett förtydligande när det gäller gränsdragningen mellan vård och egenvård. Landstinget i Kalmar län är ett hälsolän och den profilen avspeglar sig på skolornas verksamhet. Vi har flera profilkurser med hälsoinriktning där kunskap om egenvård är en viktig del. Det gäller t ex Sinnrik kurs för personer med förvärvad hjärnskada och Nyckelkurser för personer med smärtproblematik. Kan dessa kurser rymmas inom villkoren.”

GAMLEBY FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

6.12. Kommentarer angående FBR:s förslag angående möjligheten att få tillgänglighetsbidrag

Några landstingsfolkhögskolor har synpunkter på FBR:s förslag angående tillgänglighetsbidrag.

”Skrivning i första strecksatsen är svårtolkad. Vi uppfattar det som en ytterligare styrning av skolans medel, utöver 1,8 årslärartjänster per 1000 dv, innan det är möjligt att söka tillgänglighetsbidrag. Om den tolkningen är rätt förutsätter det en regional medfinansiering om skolorna över huvud taget ska kunna söka tillgänglighetsbidrag. Kopplingen till

det regionala ansvaret berörs inte i materialet, vilket är en brist. Om staten ställer krav som inte är finansierade i statsanslaget riskerar vi att få stora regionala skillnader när det gäller möjlighet att använda tillgänglighetsbidrag.”

GAMLEBY FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

”Ni ska inte styra hur vi leder och fördelar arbetet, därför ska kravet om halv årslärartjänst bort. Vi avgör detta bäst lokalt!!! En stark framgångsfaktor för alla folkhögskolor är just att vi har friutrymme att avgöra sådana här saker lokalt och efter behov hos våra deltagare.”

GRIMSLÖVS FOLKHÖGSKOLA

6.13. Kommentarer angående FBR:s förslag om lärartätthet

Några landstingsfolkhögskolor är kritiska till FBR:s förslag om lärartätthet. En kritik går ut på att lärartätthet inte är ett mått på kvalitet.

”Lärartätthet på lägst 1,8 årslärartjänster per 100 deltagarveckor. En sådan lärartätthet förutsätter för många skolor att det finns en annan, regional, finansiering också, vilket inte alls berörs i förslaget.”

GAMELBY FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

”Det kan vara problematiskt med ett fastställt mått på lärartätthet. Måttet är ingen garanti för kvalitet. Grundbemanningen av lärare kan behöva kompletteras med inbyrd personal med spetskompetens.”

VÄSTBERGA FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

6.14. Kommentarer angående FBR:s förslag om fysisk plats/möjligheten till distansundervisning

Någon landstingsfolkhögskola är kritisk till FBR:s förslag om fysisk plats/distansundervisning. Kritiken går bland annat ut på att det blir en ökad kostnad för elever som går på distansutbildningar om det i ökad grad kommer att krävas att de fysiskt besöker folkhögskolorna.

”Sverige är ett avlångt land och folkhögskolans upptagningsområde är hela riket. Styrkan hos folkhögskolan som utbildningsform är bland annat att utbildningen är avgiftsfri och deltagarens ekonomiska förmåga har ingen som helst betydelse för antagning inom någon folkhögskolekurs. Med detta förslag riskerar vi denna möjlighet att deltagaren måste överväga de ekonomiska förutsättningarna för eventuella resor till folkhögskolans fysiska plats. Vi menar att Folkbildningsrådet bör dels tydliggöra ”särskilda skälen” för undantag, dels överväga detta villkor och ersätta det med villkor för kvalitetskrav inom digitala lärplattformar utifrån livslångt lärande- och tillgänglighetsperspektiv samt stimulera den digitala kompetensen hos pedagogerna och verka för att utveckla metodiken inom virtuella världen.”

BIRKA FOLKHÖGSKOLA

6.15. Kommentarer angående FBR:s förslag om krav på dokumentation

Åtminstone någon landstingsfolkhögskola menar att FBR borde förtydliga kravet på ökad dokumentation.

”Folkhögskolan ska dokumentera hur folkhögskolan konstaterat att deltagaren har en funktionsnedsättning. Här önskar vi ett förtydligande. Menar man att det räcker att man på egen hand kommit fram till och misstänker en funktionsnedsättning eller behövs en

medicinsk bedömning? Kommer den egna bedömningen att ifrågasättas på något sätt eller är folkhögskolorna fria i hur bedömningarna utförs?”

HOLA FOLKHÖGSKOLA

6.16. Kommentarer angående FBR:s förslag att folkhögskolorna ska jobba med diskrimineringsgrunderna och jämställdhetsintegrering

Åtminstone en landstingsfolkhögskola uttrycker kritik mot FBR:s förslag att verksamhetens inriktning ska bygga på att arbeta med de sju diskrimineringsgrunderna. Kritiken går ut på att frågan om diskrimineringsgrunderna är viktig, men att det är något annat än de mål som folkhögskolan formulerar.

”Verksamhetens INRIKTNING kan inte vara att arbeta med de sju diskrimineringsgrunderna och jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter etc. som anges i texten. Detta är självfallet viktigt att arbeta med, men då som horisontella frågor, som genomsyrar all verksamhet, men inte att ange som skolans inriktning. Detta är något helt annat och som dessutom ska hänga ihop med de mål som fbsk själv ska formulera.”

LUNNEVAD FOLKHÖGSKOLA

6.17. Kommentarer angående FBR:s förslag om ordval – Allmän linje eller allmän kurs med mera

Någon landstingsfolkhögskola är kritisk till det ordval som FBR lanserar.

”Vi föreslår att man använder benämningarna ”allmän linje” i stället för ”allmän kurs”. Det skulle då bli mycket tydligare för presumtiva studerande, syvare m.f.l. att det handlar om utbildning, ofta en relativt lång och behörighetsgivande sådan. Ordet kurs innebär nog för de flesta att det handlar om en avgränsad insats, t.e.x. en kvällskurs, en delkurs eller en ämneskurs, t.e.x. Ma 1 a. Det upplevs förvirrande när man som studerande på allmän kurs ska förstå innehållskravet till högskolan, där man ju ska klara 10 kurser – man går ju redan en kurs. Jag ser att det även i remissförslaget blir lite förvirrande då det under Studieomdömen sid. 13 står följande: ’Studieomdöme ska ges inom ALLMÄN KURS på gymnasienivå. Folkhögskolan avgör VILKA ALLMÄNNA KURSER som ska berättiga till omdöme’.

Vi föreslår att benämningen linje också används när det gäller profilkurs. De är ju också relativt långa utbildningar, inga kvällskurser.”

LUNNEVAD FOLKHÖGSKOLA

6.18. Kommentarer angående FBR:s förslag om begränsningar av studietiden till högst 100 procent

En landstingsfolkhögskola anser att FBR:s förslag om att begränsa studietiden till högst 100 procent är oklart.

”Det råder en tveksamhet till begränsningen av studietid på mer än 100 procent. Det går inte att utläsa om det är möjligt att läsa i samma eller i annan skolform eller att arbeta. Det är inte heller klart vem som har ansvaret för att kontrollera detta.”

VÄSTBERGS FOLKHÖGSKOLA MED FLERA

6.19. Kommentarer angående FBR:s förslag om möjlighet till förhandsbetalning med mera

Åtminstone en landstingsfolkhögskola är kritisk till FBR:s förslag om förhandsbetalning med mera.

”Undervisningen ska vara kostnadsfri, vi skulle gärna vilja att det inte skulle ges utrymme för att ta ut förhandsbetalning i samband med antagning, Betalning som deltagarna får tillbaka framåt vårkanten, det kan vara förbetalning av boende eller för att få behålla en erbjuden plats. Detta ska inte vara möjligt att 'boka upp' deltagare genom att ta ut en 'pant' som sen brinner inne om deltagaren väljer att tacka nej till erbjuden plats strax före skolstart eller som väljer att avbryta sina studier efter någon månad. Det vore önskvärt om detta fanns med som en anledning till minskning av statsbidraget för en skola som agerar på detta sätt.”

KÄVESTA-FELLINGSBRO FOLKHÖGSKOLA

6.20. Kommentarer angående FBR:s förslag i sin helhet

Flera landstingsfolkhögskolor sammanfattar syn på FBR:s förslag i sina remissvar.

”RG tycker att förslaget är föredömligt tydligt och kortfattat. Tydligheten främjar efterlevnad och uppföljning av nyttjandet av statsbidrag. Eftersom Fbr inte lyckats genomföra de senaste två bidragsrevisionerna fullt ut vill RG uppmana Fbr att lyssna in relevanta synpunkter och ändra på enskilda punkter, men samtidigt genomföra bidragsförslaget och dess ambition om tydlighet i mottagande och nyttjande av statsbidrag och samtidigt förtydligande omkring utbildningsformen Folkhögskola.”

GOTLANDS FOLKHÖGSKOLA

”Återupprepar också under grundläggande villkor att: 15 procent måste ändras till 30 procent helt enligt vad Yrkehögskolan rekommenderar annars skjuter ni en av Sveriges främsta turistutbildningar i sank, en utbildning där deltagarna till 100 procent får arbete efter avslutad utbildning, mycket tack vare den arbetsplatsförlagda utbildningen under 3:e terminen, både i Sverige och utomlands, vilket skapar en stor attraktivitet för alla arbetsgivare inom turismnäringen. En termin som präglas av tät kontakt med kursansvarig, studier på distans hela tiden, varvat med hemtentor, projektarbeten, återträffar på skolan och intervjudokumentation. 3:e termin är i realiteten studier under den arbetsplatsförlagda tiden!! Här måste ni alltså skilja på mer vanlig praktik och det som vi har d.v.s. studier under den arbetsplatsförlagda tiden.”

GRIMSLÖVS FOLKHÖGSKOLA

”Generellt är vi positiva till förslaget eftersom det sätter fokus på en ökad kvalitet och jämförbarhet med övriga utbildningsformer med samma uppdrag. Dock är det viktigt att värna om den pedagogiska friheten inom ramen för regelverket när man utformar kriterier för kvalitetsgranskning.

- Den nya statsbidragsmodellen börjar enligt förslaget att gälla 2017. Detta innebär att folkhögskolorna med kort varsel måste hantera effekterna av förändrade ekonomiska förutsättningar för verksamheten. För vissa folkhögskolor kommer förslaget att få relativt stora negativa ekonomiska effekter vilket kan bli betungande på kort sikt.

- Nuvarande utvecklings- och profileringsbidrag försvinner i det nya förslaget, vilket riskerar att på sikt hämma utvecklingsarbetet vid de enskilda folkhögskolorna. I tider av allt stramare ekonomiska förutsättningar kan det vara svårt att få till resurser för olika former av utvecklingsprojekt särskilt då de ekonomiska konsekvenserna många gånger inte fullt ut kan förutses. Det vore därför önskvärt att det även framöver finns medel för utvecklingsarbete för folkhögskolorna att ta del av, kanske i form av en särskild pott med sökbara utvecklingsmedel?”

WIK FOLKHÖGSKOLA

7. RESULTAT AV ANALYSEN AV REMISSVAREN

En analys av citaten från folkhögskolornas remissvar på Folkbildningsrådets förslag till nytt statsbidrag visar framför allt att det finns stora skillnader i uppfattningar mellan rörelsefolkhögskolor och landstingsfolkhögskolor. Genomgående är rörelsefolkhögskolorna långt mer kritiska till Folkbildningsrådets förslag än vad landstingsfolkhögskolorna är. Exempelvis hävdar omkring en fjärdedel av de rörelsefolkhögskolor som svarat på remissen att hela förslaget bör arbetas om från grunden och/eller skickas tillbaka till Folkbildningsrådet på återremiss, en uppfattning som inga landstingsfolkhögskolor för fram. Omvänt finns flera landstingsfolkhögskolor som inte har någon kritik alls mot Folkbildningsrådets förslag, en uppfattning som är mer ovanlig bland rörelsefolkhögskolorna.

Även själva innehållet i kritiken skiljer sig mellan rörelsefolkhögskolorna och landstingsfolkhögskolorna. Framför allt är det uppenbart att rörelsefolkhögskolorna ofta upplever att deras specifika särart är hotad av Folkbildningsrådets förslag. Någon motsvarande kritik finns inte från landstingsfolkhögskolorna. Rörelsefolkhögskolorna är också ofta kritiska till hur remissförfarandet har gått till, en kritik som i princip inte alls uttrycks av landstingsfolkhögskolorna.

Kärnan i rörelsefolkhögskolornas försvar av sin särart handlar om skolornas roll för att stärka folkrörelsearbetet och kopplingen till huvudmannen. Många rörelsefolkhögskolor är en avgörande bas för utbildning och skolning av medlemmar, aktivister och förtroendevalda. Dessa rörelsefolkhögskolor bidrar på ett direkt sätt till att skapa starka folkrörelser i Sverige, något som i sin tur är en avgörande faktor för en levande demokrati i Sverige. Detta uppdrag är specifikt för rörelsefolkhögskolor och skiljer dem till stor del från landstingsfolkhögskolor (även om vissa rörelsefolkhögskolor inte fyller den rollen och vissa landstingsfolkhögskolor har folkrörelseinriktade kurser).

Rörelsefolkhögskolornas demokratikritik går i huvudsak ut på att huvudmännen och folkhögskolorna själva måste få ett stort utrymme för att bestämma omfattningen av olika typer av kurser, rekryteringen av deltagare, användningen av utbildade lärare kontra ideella ledare, användningen av praktik etc. En ökad statlig detaljreglering av folkhögskolorna riskerar att fjärma innehållet från de behov som finns inom folkrörelserna och i stället förvandla folkhögskolorna till utbildningar som mer påminner om komvux.

En kärnfråga i sammanhanget är FBR:s förslag om att ideella ledare högst får utgöra tio procent på allmän kurs och profilkurs. Enligt flera remissvar från rörelsefolkhögskolor skulle förslaget drastiskt underminera verksamheten. Det civila samhället bygger på ideellt engagerade ledare och förtroendevalda. Begränsas dessas möjlighet att undervisa vid folkhögskolekurser minskas kopplingen mellan rörelsefolkhögskolorna och huvudmännen/folkrörelserna. För flera rörelsefolkhögskolor kopplas denna fråga specifikt samman med att rörelsefolkhögskolorna skulle förvandlas från folkrörelseinriktade till något som mer liknar komvux.

Ibland har rörelsefolkhögskolorna formulerat kritiken mot ökad detaljreglering utifrån det demokratiska folkrörelse- och demokratiuppdraget, ibland utifrån att möjligheten att bedriva ett framgångsrikt pedagogiskt arbete försvåras av alltför långtgående detaljstyrning. Ytterligare en variant av kritiken är att rörelsefolkhögskolorna upplever att förslaget till ökad detaljreglering andas en misstro mot folkrörelserna/folkhögskolornas egna förmåga att utforma arbetet. I grunden är dessa olika typer av motiveringar dock uttryck för en och samma uppfattning, att en ökad detaljreglering gör det svårare för rörelsefolkhögskolorna att klara sitt demokratiuppdrag.

I denna studie citeras sammantaget 42 rörelsefolkhögskolor som menar att

demokratiuppdraget försvåras av ökad detaljreglering. Även bland landstingsfolkhögskolorna finns det en del som är motståndare till vissa förslag till ökad reglering, inte minst handlar det om förslaget att alla deltagare vid folkhögskolor ska vara minst 18 år, men bland remissvaren från landstingsfolkhögskolorna saknas helt motiveringar som kopplar samman frågan om ökad detaljreglering med folkhögskolornas demokratiska uppdrag och stödet till det civila samhället. På denna punkt finns sålunda en avgörande skillnad i synsätt mellan rörelsefolkhögskolorna och landstingsfolkhögskolorna.

Det kan finnas olika motiv till att Folkbildningsrådet vill öka styrningen av folkhögskolornas verksamhet. Ett motiv kan vara att det finns samhällspolitiska intressen av att exempelvis folkhögskolorna specifikt ska satsa på att utbilda kortutbildade och att ge fler människor högstskolebehörighet. Alla är säkert överens om att utbildning av kortutbildade är av oerhört stor vikt och att det är viktigt att människor kan kvalificera sig för studier på högskolan. Redan i dag är också andelen kortutbildade hög bland folkhögskolornas deltagare. Problemet med denna typ av ambitioner är att de kan komma i konflikt med folkrörelserna/folkrörelseskolornas behov av utbildning och därigenom ytterst av möjligheten att stärka folkrörelsearbetet. Eller uttryckt på ett annat sätt, olika angelägna samhällspolitiska mål kan komma i konflikt med varandra. I detta sammanhang bör det samtidigt noteras att folkrörelseskolornas utbildningar är unika. För att höja den allmänna utbildnings- och bildningsnivån i landet finns en rad olika instrument, däribland komvux, men det är endast folkrörelsefolkhögskolor som kan erbjuda folkrörelseinriktade kurser som samtidigt kan ge behörighet till högskolan.

Ett annat motiv från Folkbildningsrådet för att öka detaljstyrning kan vara att man vill stärka den ekonomiska kontrollen över skolorna. Ytterst handlar ett sådant resonemang om förhoppningar om större ekonomisk effektivitet, att få ut mer utbildning för pengarna. I dag bygger relationen mellan staten/Folkbildningsrådet och rörelsefolkhögskolorna i stor utsträckning på förtroende. Rörelsefolkhögskolorna har relativt fria händer att utforma utbildningarna och staten/Folkbildningsrådet litar på att det sker på bästa sätt. Om staten/Folkbildningsrådet börjar misstro att rörelsefolkhögskolorna inte tar sköter sitt uppdrag ligger det nära till hands att kräva ökad reglering. Problemet är att en sådan ökad reglering hotar att omöjliggöra rörelsefolkhögskolornas uppdrag att bidra till ett starkare civilsamhälle. För staten/Folkbildningsrådet borde detta spänningsförhållande beskrivas tydligare. Å ena sidan behövs en viss kontroll av att skattepengar används på rätt sätt. Å andra sidan innebär att alltför långtgående kontroll att rörelsefolkhögskolorna inte kan fullfölja sitt nuvarande demokratiska uppdrag. På denna punkt skulle man önska att Folkbildningsrådet mer öppet deklarerade hur man har resonerat. När det existerar en spänning mellan olika mål bör det mer uttryckligt deklarerat vilka mål som man prioriterar.

FBR:s förslag till nytt statsbidrag för folkhögskolorna innebär en ökad detaljreglering med bland annat större krav på anställda lärare och dokumentation. För vissa folkhögskolor kommer dessa ökade krav att innebära större kostnader. Särskilt påtaglig blir denna effekt för folkhögskolor som dessutom av olika skäl får minskade bidrag. Hur ska folkhögskolorna klara detta? Här är det lätt att konstatera att möjligheten att klara ökade kostnader inte är lika för alla folkhögskolor. Landstingsfolkhögskolorna får generellt sett ett långt större landstingsbidrag för sin verksamhet än rörelsefolkhögskolorna; för en mer utförlig genomgång av detta se bland annat ”En orättvis bildningspolitik” (Arena Idé m.fl. 2014). Även de ojämlika ekonomiska förhållandena borde FBR ha analyserat tydligare. I synnerhet borde FBR ha problematiserat förhållandet att krav som leder till ökade kostnader inte får samma konsekvenser för alla folkhögskolor.

För många folkrörelser, men kanske inte för alla, är folkrörelsearbetet förknippat med specifika pedagogiska idéer. Centrala uttryck i sammanhanget är socialpedago-

giskt arbete och pedagogiskt frirum. Tankegången är ofta att undervisningen i högre grad än i exempelvis komvux styrs till både innehåll och upplägg av lärarna och eleverna tillsammans, men också att vissa värderingar uttryckligt präglar studierna, inte minst är ofta målet att kunna sätta sig in i andra människors livssituation. För kurs-er som särskilt syftar till att stärka folkrörelsearbetet kan de värderingar som står i fokus vara ännu mer specifika och bygga på vad som är folkrörelsernas politiska mål.

Folkrörelsernas pedagogiska ideal har emellertid inte enbart att göra med vad folkrörelserna har för samhällspolitiska värderingar, utan också med ideal för bildningsarbetet. En vanlig tanke är att om lärare och elever får ett visst pedagogiskt frirum skapas utrymme att inom vissa ramar fördjupa sig i områden och frågor som lärarna och eleverna är särskilt engagerade i. Motivet för detta är inte bara att ge lärare och elever en viss frihet, utan också att det ska bidra till att göra studierna mer lustfyllda och därmed leda till bättre studieresultat. Även här finns alltså en viss spänning, staten/Folkbildningsrådet kan anse att det finns samhällspolitiska skäl att främja vissa utbildningar, som dem som ger högskolebehörighet, samt ett visst innehåll i studierna, samtidigt som sådana regler kan komma att krympa det pedagogiska frirummet. Även i dessa fall finns sålunda ett spänningsförhållande, mellan å ena sidan samhälleliga utbildningsambitioner och å andra sidan möjligheten att skapa pedagogiska frirum. Ett annat sätt att uttrycka detta är att det finns en spänning mellan utbildningsambitioner och bildningsambitioner. Även på denna punkt borde staten/Folkbildningsrådet föra en öppen diskussion om hur man väger olika intressen mot varandra.

Rörelsefolkhögskolornas demokratikritik av ökad detaljreglering sätter sin prägel på kritiken mot andra konkreta förslag. Det handlar om regleringen av praktikperiodernas omfattning, möjligheten att studera på distans, reglering av att folkhögskolan ska vara en bestämd fysisk plats, rekrytering av deltagare, verksamhetsrapportering, krav på en viss andel anställda, krav på anställd rektor, krav på studie- och yrkesvägledning, krav på kurativ verksamhet, krav på att sätta behörighet, krav på särskilda satsningar på kortutbildade, möjligheten att bedriva öppen folkbildning, 18-årsgräns för att få delta på folkhögskolekurser, andel som ska vara allmän kurs respektive profilkurs, krav på lärartäthet och ökad dokumentation.

Två frågor är emellertid av särskilt intresse i detta sammanhang och bör därför nämnas specifikt. Det ena handlar om synen på korta kurser och det andra om att få ekonomisk kompensation för att rörelsefolkhögskolor inte kan dra av moms.

Folkbildningsrådet föreslår att de korta kurserna ska värderas lägre än allmän kurs (långa kurser), genom att ersättningsnivån för korta kurser blir 90 procent av ersättningsnivån per deltagarvecka för långa kurser. Detta förslag möter ett starkt motstånd bland rörelsefolkhögskolorna, men knappt någon kritik alls från landstingsfolkhögskolorna. I den här sammanställningen finns citat från 26 rörelsefolkhögskolor som lyfter denna fråga medan det möjligen skymtar i något av svaren från landstingsfolkhögskolorna. Ett av argumenten som rörelsefolkhögskolorna lyfter fram är att de korta kurserna kan spela en vital roll för utbildning av personer i folkrörelserna. Ett annat argument är att de korta kurserna ofta är en inkörsport till andra utbildningar och därför ett sätt att rekrytera personer för vidare studier.

En fråga som återkommande tas upp i rörelsefolkhögskolornas remissvar är att rörelsefolkhögskolorna ofta har mycket knappa resurser och ofta en sämre ekonomisk situation än landstingsfolkhögskolorna. En fråga som särskilt lyfts fram i detta sammanhang är att offentliga folkhögskolor till skillnad från rörelsefolkhögskolor kan dra av moms från sin verksamhet. Många rörelsefolkhögskolor argumenterar för att de ekonomiskt ska kompenseras för att de inte har denna möjlighet. Det finns också över huvud taget en större oro för bristande resurser bland rörelsefolkhögskolorna. Det avspeglar sig också i att rörelsefolkhögskolorna är betydligt mer kritiska än landstingsfolkhögskolorna till förslaget att Folkbildningsrådet ska kunna omfördela fem procent av statsbidraget. Ett antal rörelsefolkhögskolor menar att de ekonomis-

ka marginalerna redan är så små att det skulle innebära en dödsstöt för den egna verksamheten.

Även bland landstingsfolkhögskolorna finns en viss kritik av förslaget till 18-årsgräns för studier vid folkhögskola, att kraven ska skärpas på att folkhögskolorna ska använda anställda lärare, att högst 15 procent av studietiden ska få utgöras av praktik, att skärpa kraven för studievägledning och kurativ verksamhet, kraven på att distansstuderande ska besöka folkhögskolorna, kraven på att folkhögskolorna ska ha en fysisk plats, krav på ökad dokumentation etc. Genomgående är dock kritiken mildare och mindre utbredd jämfört med den kritik som formuleras av rörelsefolkhögskolorna. I flera fall handlar också landstingsfolkhögskolornas kommentarer om att de är positiva till Folkbildningsrådets förslag, som några av de kommentarer som handlar om den lägre ersättningsnivån till kortare kurser.

I några fall är emellertid kritiken mot den ökande regleringen relativt omfattande även från landstingsfolkhögskolorna. Det gäller i synnerhet kritiken mot förslaget att införa en 18-årsgräns för studier vid folkhögskolor. I åtminstone fem av landstingsfolkhögskolornas remissvar utvecklas den kritiken. Lika många landstingsfolkhögskolor är också kritiska till förslaget att praktikperioden högst ska få omfatta 15 procent av den totala studietiden. Många landstingsfolkhögskolor är också kritiska till förslaget att ytterligare reglera kraven för studievägledning och kurativt stöd.

På en punkt finns en kritik som förs fram av några landstingsfolkhögskolor men som inte förekommer från rörelsefolkhögskolorna. Det handlar om förslaget att folkhögskolorna ska vara "demokratiskt" styrda. Landstingsfolkhögskolorna undrar vad detta krav mer exakt innebär och anser att det borde preciseras.

På ytterligare en punkt finns en stor skillnad mellan rörelsefolkhögskolorna och landstingsfolkhögskolorna. Många rörelsefolkhögskolor anser att Folkbildningsrådets förslag är oklart, framför allt tycker man att motiven till förändringarna inte beskrivs. Vidare är det flera som menar att förslaget kommer vid fel tillfälle, att enkätformen (där förslagen att tillstryka och att delvis tillstyrka räknas samman) ger en felaktig bild etc. Totalt är det 23 rörelsefolkhögskolor som av dessa olika anledningar är kritiska eller mycket kritiska till remissförfarandet, en kritik som inte alls förekommer bland landstingsfolkhögskolorna. •

PRO
FOLKHÖGSKOLA

 Långholmens
Folkhögskola

 Biskops Ärnö
Nordens Folkhögskola

KVINNOFOLKHÖGSKOLAN

Sunderby
folkhögskola

malmö
folkhögskola

 ALBINS
FOLKHÖGSKOLA

MO GÅRD

 ARBETARRÖRELSENS
FOLKHÖGSKOLA
I GÖTEBORG OCH VISKADALEN

 MINDELSBERGS
FOLKHÖGSKOLA

RUNÖ
FOLKHÖGSKOLA

arenaidé